

*Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд
2026 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдрийн 7601 дүгээрт бүртгээ*

БАЯНХОНГОР АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА, ЦАГДААГИЙН ГАЗРЫН ДАРГЫН ХАМТАРСАН ЗАХИРАМЖ, ТУШААЛ

2026 оны 4 дүгээр
сарын 27-ны өдөр

Дугаар А/255, А/84

Номгон

ЗОЛБИН НОХОЙ, МУУРЫГ ХОТ, СУУРИН ГАЗАРТ ГАЛТ ЗЭВСЭГ АШИГЛАН УСТГАХ ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 60 дугаар зүйлийн 60.1.21, Захиргааны ерөнхий хуулийн 64 дүгээр зүйлийн 64.1, Гэрийн тэжээвэр амьтны тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1, Галт зэвсгийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2, 11.3 дахь хэсгийг үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ, ТУШААХ НЬ:

1.Иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах нөхцөлийг хангах хүрээнд “Золбин нохой, муурыг хот, суурин газарт галт зэвсэг ашиглан устгахад мөрдөн ажиллах журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.

2.Журмыг хэрэгжүүлж ажиллахыг Сумдын Засаг дарга нарт, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Цагдаагийн газрын дарга, дэд хурандаа (Т.Цэдээндорж)-т тус тус үүрэг болгосугай.

3.Журмыг Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу захиргааны хэм хэмжээний актын нэгдсэн санд бүртгүүлэх арга хэмжээ авч ажиллахыг аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын Хууль эрх зүйн хэлтсийн дарга (Д.Сарангарав)-т үүрэг болгосугай.

3.Журмыг захиргааны хэм хэмжээний актын нэгдсэн санд бүртгэгдсэн өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй

4.Аймгийн Засаг дарга, Цагдаагийн газрын даргын хамтарсан 2025 оны А/359, А/85 дугаар захирамж, тушаалыг хүчингүй болгосугай.

АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА

Э.ЭНХБАТ

ЦАГДААГИЙН ГАЗРЫН ДАРГА

Т.ЦЭВЭЭНДОРЖ

*Аймгийн Засаг дарга, Цагдаагийн газрын даргын 2026 оны
4 дүгээр сарын 27-ны өдрийн А/255, А/84 дүгээр
захирамж, тушаалын хавсралт*

**ЗОЛБИН НОХОЙ, МУУРЫГ ХОТ, СУУРИН ГАЗАРТ
ГАЛТ ЗЭВСЭГ АШИГЛАН УСТГАХАД
МӨРДӨН АЖИЛЛАХ ЖУРАМ**

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1.Баянхонгор аймгийн нутаг дэвсгэрт сумдын Засаг дарга, Засаг даргын Тамгын газраас золбин нохой, муурыг сумын төв, суурин газарт галт зэвсэг ашиглан устгахтай холбоотой харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2.Энэхүү журам нь Галт зэвсгийн тухай хууль, бусад хууль тогтоомжид нийцсэн байна.

1.3.Энэхүү журмыг хэрэгжүүлэхэд Монгол Улсын Үндсэн хууль, Гэрийн тэжээвэр амьтны тухай хууль, Галт зэвсгийн тухай хууль, Хот, тосгоны эрх зүйн байдлын тухай хууль, Мал, амьтны эрүүл мэндийн тухай хууль, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль болон холбогдох бусад хууль тогтоомж, стандартуудыг мөрдлөг болгоно.

Хоёр. Зохион байгуулалт

2.1.Хот, суурин газарт золбин нохой, муурыг галт зэвсэг ашиглан устгах ажлыг Баянхонгор сумын Засаг дарга, Цэвэр хот ОНӨААТҮГ-тай хамтран, бусад сумдад тухайн сумын Засаг дарга тус тус зохион байгуулна.

2.2.Золбин нохой, муур устгах ажлыг зохион байгуулах талаар сумын Засаг дарга шийдвэр гаргана.

2.3.Сумын Засаг даргын гаргасан шийдвэрийг үндэслэн сумын Засаг даргын Тамгын газар, зарим сумдад Захирагчийн ажлын алба устгах ажлыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулна.

2.4.Устгалыг жилд хоёроос доошгүй удаа, шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр зохион байгуулна

2.5.Устгал зохион байгуулах ажлыг аймгийн Цагдаагийн газарт, шаардлагатай тохиолдолд Тагнуулын байгууллагад мэдэгдэж ажиллана.

2.6.Золбин нохой, муурыг галт зэвсэг ашиглан устгах гэрээнд ашиглах галт зэвсгийг жил бүр /цагдаагийн байгууллагад/ тооллогод хамруулах, сумыг холбогдох зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдээс худалдан авч байх талаар тусгасан байх бөгөөд Цагдаагийн газар мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгч, хяналт тавьж ажиллана.

Гурав.Аюулгүй ажиллагаа,

3.1.Иргэд олон нийтэд нохой устгахтай холбоотой мэдээллийг 7 хоногийн өмнө хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр зарлана.

3.2.Устгалын хугацааг тодорхой зааж, иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээг аймгийн Цагдаагийн газар, сум, багийн Засаг дарга, устгах иргэн, аж ахуйн нэгж хамтран хэрэгжүүлнэ.

3.3.Устгалын явцад аливаа эрсдэл үүссэн тохиолдолд хуулийн байгууллагад шуурхай мэдэгдэх

Дөрөв. Золбин нохой, муурыг устгах иргэнд тавигдах шаардлага

4.1.Золбин нохой, муурыг устгах иргэн нь Галт зэвсгийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсэгт заасан 21 нас хүрсэн, иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай, галт зэвсэг ашиглаж гэмт хэрэг санаатай үйлдэж байгаагүй, галт зэвсэг эзэмших, ашиглах, хадгалах аюулгүй ажиллагааны сургалтад хамрагдаж гэрчилгээ авсан Монгол Улсын иргэн байна.

4.2.Иргэн нь мөн хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2 дахь хэсэгт заасны дагуу галт зэвсгээ бүртгүүлж, галт зэвсгийн гэрчилгээ авсан байна.

Тав.Талуудын эрх, үүрэг

5.1.Сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын эрх, үүрэг

5.1.1.Золбин нохой, муурыг устгах талаар зохион байгуулсан сумын Засаг даргын ажлын тайланг хэлэлцэх, гүйцэтгэлд хяналт тавих;

5.1.2.Сумын Засаг даргын саналд үндэслэн золбин нохой, муур устгах ажилд шаардагдах төсвийг батлах, нохой, муур устгах үнэлгээг тогтоох.

5.2.Сумын Засаг даргын Тамгын газрын эрх, үүрэг

5.2.1.Сумын төв, суурин газрын золбин нохой, муурын судалгааг жил бүр гаргаж, устгах тоог тогтоож, холбогдох мэргэжлийн байгууллага (Мал эмнэлгийн газар, Байгаль орчны газар)-д танилцуулах;

5.2.2.Журмын 2.3 дахь хэсэгт заасан үйл ажиллагааг зохион байгуулах;

5.2.3.Сумдын Засаг даргын Тамгын газар, зарим сумын Захирагчийн ажлын алба нь Галт зэвсгийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1 дэх хэсэгт заасан шалгуурыг хангасан мэргэшсэн, туршлагатай иргэн эсхүл тэдний оролцоотой баг, хуулийн этгээдийг сонгож, тухайн «Сумын төв, суурин газарт золбин нохой, муурыг галт зэвсэг ашиглан устгах гэрээ» байгуулан золбин нохой, муурыг галт зэвсэг ашиглан устгах ажлыг гүйцэтгүүлэх;

5.2.4.Журмын 5.2.3-т заасан гэрээнд золбин нохой, муурыг устгахад ашиглах галт зэвсэг нь Галт зэвсгийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.2-т заасан шалгуурыг хангасан, жил бүр тооллогод

хамруулсан, сумыг холбогдох зөвшөөрөл бүхий газраас худалдан авах, аюулгүй байдлыг хангах талаар болон бусад асуудлыг харилцан тохиролцож тусгах;

5.2.5. Гэрээнд заасны дагуу иргэнд устгасан золбин нохой, муур нэг бүрд ногдох мөнгөн урамшууллыг олгох;

5.2.6. Устгасан золбин нохой, муурыг хууль тогтоомжид өөрөөр заагаагүй бол хүн амын суурьшлын бүсээс хол, хогийн цэг, бусад зориулалтын газарт Мал эмнэлгийн хяналтад зөөвөрлөж булж устгах, халдваргүйжүүлэх арга хэмжээ авах;

5.2.7. Устгалын тайланг хагас, бүтэн жилээр гаргаж аймгийн Засаг даргын Тамгын газар, Цагдаагийн газарт тус тус хүргүүлэх;

5.2.8. Золбин нохой, муурыг устгах гэрээ байгуулсан иргэн, хуулийн этгээдийн талаарх мэдээллийг аймгийн Цагдаагийн газарт нэн даруй гарган өгч, аюулгүй байдлын баталгаа, зааварчилгаа авах;

5.2.9. Иргэдэд мэдээлэл хүргэж устгалын цагаар иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах талаар хөдөлгөөнийг зохицуулах;

5.3. Багийн Засаг даргын эрх, үүрэг

5.3.1. Золбин нохой, муурын тоо, судалгааг гаргаж сумын Засаг даргын Тамгын газарт хүргүүлж байх;

5.3.2. Багийн нутаг дэвсгэр дэх золбин нохой, муурыг устгуулах саналаа гаргаж устгал зохион байгуулах үед хамтран оролцох, зохион байгуулах;

5.3.3. Хууль тогтоомжийн хүрээнд аймаг, сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг даргын тогтоосон тэжээвэр нохой, муур, амьтны татвар, төлбөр, хураамжийг төлүүлэх ажлыг багийн хэмжээнд зохион байгуулах.

5.4. Цагдаагийн газрын эрх, үүрэг

5.4.1. Аймаг, сумдын төв, суурин газарт галт зэвсэг ашиглан золбин нохой, муурыг устгах ажилд мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө өгөх, журмыг хэрэгжүүлэх ажилд хяналт тавих;

5.4.2. Галт зэвсгийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан шаардлагыг хангасан иргэнийг гэрээгээр ажиллуулж буй эсэхэд хяналт тавих;

5.4.3. Иргэн, хуулийн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомж болон галт зэвсэг, ангийн хэрэгсэлтэй ажиллах аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг өгч ажиллах, биелэлтэд хяналт тавих;

5.4.4. Иргэн, хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаанд шалгалт хийж, илэрсэн зөрчил, дутагдлыг арилгуулах, шаардлагатай гэж үзвэл гэрээг цуцлах саналыг холбогдох байгууллагад хүргүүлэх;

5.4.5. Аймгийн төв, суурин газар (сумын төв)-т галт зэвсэг ашиглан золбин нохой, муурыг устгахтай холбоотойгоор иргэн, аж

ахуйн нэгжийн гэрээ, галт зэвсэг, сумны талаарх мэдээлэл бусад шаардлагатай баримт бичигтэй танилцах, шалгах, хяналт тавих;

5.4.6.Иргэн, хуулийн этгээдэд энэхүү журмаар хүлээсэн үүргээ хэрэгжүүлэн ажиллах талаар Мэдэгдэл хүргүүлэх, биелэлтийг тооцох;

5.4.7.Устгалын тайланг хагас, бүтэн жилээр гаргуулан авах.

5.5.Нохой, муур устгах иргэн, хуулийн этгээдийн эрх, үүрэг

5.5.1.Золбин нохой, муурыг устгах ажлыг гэрээ байгуулан гүйцэтгэх, холбогдох санхүүжилт, урамшууллыг авах;

5.5.2.Агнах арга, цаг хугацаа, техник хэрэгслээ орон нутгийн онцлог, нөхцөл байдалд тохируулан зөв сонгох, золбин нохой, муурыг устгах үйл ажиллагааг аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан тохиолдолд явуулах;

5.5.3.Устгалтыг зохион байгуулахдаа дуу намсгагчтай дурантай буу ашиглан, иргэд харах боломжгүй байршилд буудлага үйлдэх,

5.5.4.Устгалын ажил явуулахын өмнө нутаг дэвсгэр хариуцсан цагдаагийн байгууллагад биечлэн ирж холбогдох гэрээ, галт зэвсэг, сумны талаарх мэдээлэл (бууны гэрчилгээ, зохих зөвшөөрөл бүхий газраас сум, хэрэгсэл худалдан авсан тухай баримт) бусад бичиг баримтыг танилцуулж, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа авах;

5.5.5.Агнасан золбин нохой, муурыг цаг тухай бүрд нь хүлээлгэн өгч холбогдох тооцоог хийх, устгалын ажлын тайланг сумын Засаг даргын Тамгын газарт тухай бүр гаргаж өгч байх.

5.6.Иргэний үүрэг

5.6.1.Нохой, муурыг вакцинжуулах, мал амьтнаас хүнд халдварладаг өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авах;

5.6.2.Нохой, муурыг зэрлэгшүүлэхгүй байх;

5.6.3.Нохой, муурыг хараа хяналтад байлгаж, бусдад гэмт хор учруулахгүй байх;

5.6.4.Тэжээвэр амьтан нохой, муурыг хүзүүвчтэй байлгах;

5.6.5.Нохой, муур, мал, тэжээвэр амьтныг тэнэмэл, золбин болгох, хаяж гээхгүй байх;

5.6.6.Золбин нохой, муурын талаарх мэдээллийг сум, багийн Засаг даргад мэдэгдэж байх;

Зургаа.Санхүүжилт

6.1.Золбин нохой, муурыг устгах ажилд шаардагдах зардлыг орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлнэ.

Долоо.Хариуцлага

7.1.Иргэн, хуулийн этгээд гэрээгээр хүлээсэн үүргээ хангалтгүй биелүүлсэн, галт зэвсгээр сум алдаж бусдын амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд хохирол учруулсан бол холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗАХИРАМЖ

2026 оны 4 дүгээр
сарын 27-ны өдөр

Дугаар А/623

Улаанбаатар
хот

ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 63 дугаар зүйлийн 63.1.1 дэх заалт, 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх хэсэг, Монгол Улсын нийслэл Улаанбаатар хотын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.3.3 дахь заалт, 22 дугаар зүйлийн 22.5 дахь хэсэг, Барилгын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.1, 35.1.5 дахь заалт, Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2017 оны 195 дугаар тушаалаар баталсан “Барилгын ажлын аюулгүй ажиллагааны Үлгэрчилсэн журам”-ыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1.Барилгын ажлын явцад гарч болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх, барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчны аюулгүй байдлыг бүрдүүлэх, хяналт тавих, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж, стандартын шаардлагыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулах “Нийслэл дэх барилгын ажлын аюулгүй ажиллагааны журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.

2.Нийслэл Улаанбаатар хотын хэмжээнд барилгын үйл ажиллагаа эрхэлж буй иргэн, хуулийн этгээдэд журмыг сурталчлан таниулах, мөрдүүлэх, журмын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Хяналт шалгалтын газар (С.Энхбаяр)-т, дүүргүүд дэх Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний хэлтсийн дарга нарт үүрэг болгосугай.

3.Захирамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Нийслэлийн Засаг даргын эдийн засгийн хөгжил, дэд бүтцийн асуудал хариуцсан нэгдүгээр орлогч (Т.Даваадалай)-д даалгасугай.

НИЙСЛЭЛИЙН ЗАСАГ ДАРГА
БӨГӨӨД УЛААНБААТАР
ХОТЫН ЗАХИРАГЧ

Х.НЯМБААТАР

*Нийслэлийн Засаг даргын 2026 оны
4 дүгээр сарын 27-ны өдрийн
А/623 дугаар захирамжийн хавсралт*

**НИЙСЛЭЛ ДЭХ
БАРИЛГЫН АЖЛЫН АЮУЛГҮЙ АЖИЛЛАГААНЫ ЖУРАМ**

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Энэ журмын зорилго нь барилгын ажлын явцад гарч болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх, ажлын талбай эрсдэл бүхий орчны аюулгүй байдлыг бүрдүүлэх, хяналт тавих, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж, стандартын шаардлагыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

1.2.Журмын зохицуулалт нь Иргэний хууль, Хөдөлмөрийн тухай хууль, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль, Барилгын тухай хууль болон тэдгээртэй нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад акттай нийцсэн байна.

1.3.Энэ журмыг Нийслэл Улаанбаатар хотын нутаг дэвсгэрт барилга байгууламж бариулж буй барилгын ажлын захиалагч, зураг төсөл зохиогч, барилга, байгууламж (өргөх байгууламж, инженерийн шугам сүлжээ)-ийн зураг төсөлд магадлал хийх эксперт, барилгын ажил гүйцэтгэгч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч, барилгын материал үйлдвэрлэгч, ханган нийлүүлэгч, барилгын салбарын ажилтан, барилга байгууламжийг өмчлөгч, эзэмшигч, барилга байгууламжийн техникийн улсын хяналтыг хэрэгжүүлэгч этгээд болон бусад барилгын үйл ажиллагаанд оролцогчид өмчийн хэлбэр харгалзахгүйгээр дагаж мөрдөнө.

1.4.Барилгын үйл ажиллагаанд оролцогч нь холбогдох хууль, тогтоомж болон Монгол Улсын барилгын норм ба дүрэм, үндэсний ба хотын стандартыг хэрэгжүүлбэл зохино.

1.5.Энэ журмаар зохицуулагдаагүй бусад харилцааг холбогдох хууль тогтоомжоор зохицуулах бөгөөд журамд тусгагдсан нэр томьёог холбогдох хууль тогтоомжид заасан утгаар ойлгоно.

Хоёр.Барилгын ажлын зохион байгуулалтад тавих хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага

2.1.Барилгын ажлын байр, талбай эрсдэл бүхий гадна орчинд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангах, аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг хөрөнгө оруулагч, захиалагч, зураг төсөл зохиогч, гүйцэтгэгч хариуцан хэрэгжүүлнэ.

2.2.Барилгын ажлын байр, талбай эрсдэл бүхий гадна орчны аюулгүй байдлыг барилгын ажлын зохион байгуулалт, технологийн

үйл ажиллагаатай нь уялдуулж хангах талаар дараах баримт бичигт заавал тусгана:

2.2.1.цогцолбор барилга байгууламж, хороолол, бичил хорооллын хувьд барилгын зохион байгуулалтын төсөл;

2.2.2.тухайлсан барилгын хувьд ажил гүйцэтгэх төсөл;

2.2.3.байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ;

2.2.4.барилгын талбайгаас газрын доорх ус шавхан зайлуулах бол ус ашиглуулах дүгнэлт.

2.3.Энэ журмын 2.2.1-д заасан цогцолбор барилга байгууламж, хороолол, бичил хорооллын барилга байгууламжийн “Барилгын ажлын талбайн зохион байгуулалтын зураг”, “Барилгын ажлын талбайд дагаж мөрдөх хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн заавар”-ыг захиалагч боловсруулж, батална.

2.4.Энэ журмын 2.2.2-т заасан тухайлсан барилга байгууламжийн “Барилгын ажлын талбайн зохион байгуулалтын зураг”, “Барилгын ажлын талбайд дагаж мөрдөх хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн заавар”-ыг гүйцэтгэгч боловсруулж, захиалагчтай хамтран батална.

2.5.“Барилгын ажлын талбайн зохион байгуулалтын зураг”, “Барилгын ажлын талбайд дагаж мөрдөх хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн заавар”, “Барилгын үйлдвэрлэлийн хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны дүрэм”, “Техникийн аюулгүй ажиллагааны дүрэм”, “Галын аюулгүй байдлын үндсэн дүрэм”-ийг хөрөнгө оруулагч, захиалагч, гүйцэтгэгч, зураг төсөл зохиогч барилгын ажлыг эхлүүлэх, үргэлжлүүлэхээс барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах хүртэл хугацаанд дагаж мөрдөнө.

2.6.Хороолол бичил хорооллын дунд барилгын ажил гүйцэтгэхдээ тухайн орчинд ажиллаж, амьдарч байгаа иргэдийн орчны аюулгүй байдлыг хангуулах, нийтийн эзэмшлийн зам талбайг ашиглах, замын орц, гарцыг хаах зэрэг асуудлыг захиалагч зохих журмын дагуу эрх бүхий байгууллагаас зөвшөөрөл авна. Хэрэв нийтийн эзэмшлийн зам талбай, тухайн орчныг сүйтгэсэн тохиолдолд дахин сэргээн засварлах, шинэчлэх ажлыг бүрэн хариуцна.

2.7.Захиалагч гүйцэтгэгчтэй хамтран барилгын ажил эхлэхийн өмнө тухайн барилгын үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны эрсдэлийн ерөнхий үнэлгээг хийж, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө боловсруулж, “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө”-нд шаардлагатай санхүүжилтийн зардлыг тооцож гаргасан байна.

2.8.Энэ журмын 2.7-д заасан зардалд барилгын ажлын талбайн зохион байгуулалт, үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагааны зардлаас гадна дараах зардлыг заавал тусгана.

2.8.1.Барилгын түр хашааны стандартын дагуу барилгын гадна хашаа, шат, өндрөөс унах аюулаас хамгаалах тор, хаалт, татлага, ажилчдын ахуйн байр, аюулгүйн бүсийг тогтоох хашлагын хамгаалалтын зардал;

2.8.2.“Барилгын төсөв зохиох дүрэм”-д тусгасан барилгын ажилчдын хөдөлмөрийн багаж хэрэгсэл, ажлын хувцас, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн арга хэмжээний болон нэмэгдэл зардал.

2.9.Барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчинд гарч болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх зорилгоор ажлын байрны эрсдэлийн үнэлгээг дараах нөхцөлд хийнэ:

2.9.1.барилгын үе шатны ажил эхлэхийн өмнө ажилбар бүрд;

2.9.2.дотоод хяналтаар зөрчил илэрсэн тухай бүрд;

2.9.3.ажлын байр өөрчлөгдөх бүрд;

2.9.4.туслан гүйцэтгэгчтэй байгуулсан гэрээт ажил эхлэх бүрд;

2.9.5.шинэ технологи, арга барил, материал, бодис хэрэглэх бүрд;

2.9.6.үйлдвэрлэлийн осол, гэмтэл гарах бүрд;

2.9.7.хууль тогтоомжид заасан бусад.

2.10.Энэ журмын 2.9.1-д заасан үнэлгээг ерөнхий гүйцэтгэгчийн талбайн инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан, мөн журмын 2.9.2, 2.9.4-д заасан үнэлгээг ерөнхий болон туслан гүйцэтгэгчийн тухайн асуудал хариуцсан инженер тус тус хариуцан гүйцэтгэнэ.

2.11.Эрсдэлийн үнэлгээг хийхдээ тухайн ажлын байранд ажиллаж байгаа ажилтныг заавал оролцуулна.

2.12.Гүйцэтгэгч үйл ажиллагааны эрсдэлийн түвшин болон барилгажих төслийн хэмжээнээс хамаарч 1-ээс дээш орон тооны хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан ажиллуулах бөгөөд Эрүүл ахуйн тухай хуулийн 13.1.9-д заасан 50 ба түүнээс дээш ажилтантай үйлдвэр, үйлчилгээний байгууллага, аж ахуйн нэгж нь эрүүл ахуй, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал хариуцсан ажилтныг эрүүл мэндийн болон хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагуудаас баталсан журмын дагуу ажиллуулна.

2.13.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн баг, ажилтан холбогдох сургалтад хамрагдаж дараах чадварыг эзэмшиж, мэргэшсэн байна. Үүнд:

2.13.1.ажлын байранд болзошгүй аюул, осол гарах нөхцөлийг мэддэг байх;

2.13.2.ажлын нөхцөл нь хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан эсэхийг шалгаж, илрүүлэх чадвартай байх;

2.13.3.хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах шуурхай арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх чадвартай байх;

2.14.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн баг, ажилтан энэ журмын 2.7-д заасан төлөвлөгөөний дагуу аюулгүй ажиллагааны сургалт, ажлын байрны үзлэг, шалгалтыг барилгын үе шатны ажилтантай уялдуулан долоо хоног, сар, улирлаар төлөвлөж гүйцэтгэнэ.

2.15.Энэ журмын 2.7-д заасан ажлыг гүйцэтгэхтэй холбогдон гарах зардлыг гүйцэтгэгчийн эрх бүхий ажилтан тухай бүр баталж, зарцуулна.

2.16.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуулийн 27.5-д зааснаар аж ахуйн нэгж байгууллагын хэлтэс, албаны дарга, нэгж, тасгийн ахлагч болон тэдгээртэй адилтгах албан тушаалтнууд болох талбайн болон хэсгийн инженер (цахилгааны, механик, сантехникийн), бригадын дарга, ахлах тогооч, ахлах нярав, харуулын ахлах нь өөрийн удирдлагад ажилладаг нийт ажилтнуудад өдөр тутам аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааг холбогдох стандартын дагуу өгч гарын үсэг зуруулж баталгаажуулна.

2.17.Давтан зааварчилгааны агуулга нь тухайн ажилтны ажлын байрны үйлдвэрлэлийн процесс, гүйцэтгэх ажлын онцлог, машин техник, багаж, хэрэгсэл ашиглах болон ажлын явцад үүсэж болох сөрөг хүчин зүйл, түүнээс хамгаалах хэрэгсэл, тэдгээрийг ашиглах заавар, аюулгүйн ажиллагааны арга барил, үйлдвэрлэлийн өргөх, тээвэрлэх машин механизм, даралтат сав, шугам хоолой, цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, аюулгүй ажиллагааны шаардлага, галын аюулгүй байдлыг хангах, журам, гал түймэр гарсан үед авах арга хэмжээ, гал унтраах хэрэгсэл, тэдгээрийг ашиглах, хадгалах, осолдогчдод үзүүлэх анхан шатны тусламж зэрэг ба үүгээр үл хязгаарлагдах асуудлууд болно.

2.18.Ажилтны ажлын байр өөрчлөгдөх үед болон шинээр орсон ажилтан, үйлдвэрлэлийн дадлагажигч, оюутанд мөн стандартын агуулгаар ажлын байрны анхан шатны зааварчилгаа өгөх ба зааварчилгаа өгсөн ажилтан шалгалт авч хангалттай гэж үзвэл уг ажилтанд бие даан ажиллах зөвшөөрөл олгоно.

2.19.Ажлын байран дахь анхан шатны зааварчилгааны агуулга нь ерөнхий мэдлэг олгох буюу хөдөлмөрийн хууль, тогтоомж, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн дүрэм, журам, заавар, стандарт, тухайн ажилтны ажлын байрны үйлдвэрлэлийн процесс, гүйцэтгэх ажлын онцлог, машин техник, багаж, хэрэгсэл ашиглах болон ажлын явцад үүсэж болох сөрөг хүчин зүйл, түүнээс хамгаалах хэрэгсэл, тэдгээрийг ашиглах заавар, аюулгүйн ажиллагааны арга барил, үйлдвэрлэлийн өргөх, тээвэрлэх машин механизм, даралтат сав, шугам хоолой, цахилгаан тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, аюулгүй ажиллагааны шаардлага, галын аюулгүй байдлыг хангах, журам, гал

түймэр гарсан үед авах арга хэмжээ, гал унтраах хэрэгсэл, тэдгээрийг ашиглах, хадгалах, осолдогчдод үзүүлэх анхны тусламж зэрэг болно.

2.20. Зааварчилгаа өгсөн байдал, анхан шатны албан баримт бичиг болох зааврын агуулга, боловсруулсан байдалд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан шуурхай хяналт тавьж, мэргэжлийн зөвлөгөө, тусламж үзүүлэн зөрчлийг арилган хамтран ажиллана.

2.21. Ажлыг аюулгүй гүйцэтгэхэд мөрдөх аюулгүй ажиллагааны зааврыг барилгын талбайд байрлуулсан арматур боловсруулах бүх төрлийн тоног төхөөрөмж, ширээ хөрөө, шавар зуурагч, барилгын ирмэг задгай хэсэг, бүх төрлийн давхар хоорондын шат ба түүний хонгил, ажилтнуудын зорчих хэсгүүд, эдгээрээр үл хязгаарлагдах үйлдвэрлэлийн аюултай ба хортой хүчин зүйлийн үйлчлэл бүхий газруудад ажилтнуудын нүдэнд ил харагдахуйц, тодорхой байдлаар А4 форматаас багагүй хэмжээгээр хэвлүүлэн, анхааруулах, хориглох, сануулах, заах зэрэг холбогдох санамж тэмдгийн хамт байрлуулна.

2.22. Захиалагчийн хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуй хариуцсан ажилтнууд гүйцэтгэгчийн хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж, стандартын шаардлага хэрхэн хэрэгжиж буйд шуурхай хяналт тавьж, хууль, тогтоомжийн хүрээнд нийцүүлсэн дотоод журмын дагуу шаардлага хүргүүлж ажиллана.

2.23. Захиалагч, гүйцэтгэгч барилгын ажлын зохион байгуулалтад тавигдах хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагатай холбоотойгоор дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

2.23.1. Аюулгүй ажиллагааны өдөр тутмын хяналт хийхийн зэрэгцээ барилгын хэв хашмал, төрөл бүрийн шат, өргөх зөөх механизм, гэрэлтүүлэг, хашлага хамгаалалт, тэмдэг, санамж, ажлын хувцас, нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл, галын аюулгүй байдал, гамшгаас хамгаалах бэлэн байдал, инженерийн байгууламж, эдгээрээр үл хязгаарлагдах чиглэлээр аюулгүй ажиллагааны зорилтот хяналтыг сар тутам хийж баталгаажуулан, хяналтын үр дүнгээр бүрэн бүтэн, найдвартай байдлыг хангах, зөрчлийг арилгуулах арга хэмжээг авч ажиллана.

2.24. Захиалагч, гүйцэтгэгч нар Эрүүл ахуйн тухай хууль, Улаанбаатар хотын стандарт (UCS 1706A:2022 Хог хаягдлын менежмент)-д тус тус заасан шаардлагуудыг бүрэн хэрэгжүүлж, барилгын төрөл бүрийн хог хаягдлыг цуглуулах, ангилах, тээвэрлэх, устгах үйл ажиллагааг зохион байгуулна. Барилгын материал болон хог хаягдлыг ачааны машины тэвшин дээр ачихдаа зориулалтын бүтээлэг, бэхлэлт хийн замын хөдөлгөөнд оролцоно.

2.25. Захиалагч болон гүйцэтгэгч нь энэ журмын 2.11, 2.18-д заасан чиг үүргийг хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн асуудлыг

хариуцан ажилладаг зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэх хуулийн этгээдээр гүйцэтгүүлж болно.

Гурав.Барилгын ажил эхлэхийн өмнө тавих хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага

3.1.Барилгын ажил эхлэхийн өмнө барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчинд дараах шаардлагыг хангасан байна:

3.1.1.Барилгын ажлын талбайд ашиглах тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн жагсаалтыг гаргаж, аюулгүй ажиллагааны зааврыг боловсруулж батлах, мэргэшсэн ажилтныг сургаж бэлтгэсэн байх;

3.1.2.Барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчинд зорчих иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах, талбайд нэвтрэх боломжийг хязгаарлах зорилгоор барилгын ажлын талбайг нийтийн эзэмшлийн зам талбайгаас зориулалтын түр хашаагаар тусгаарласан байх;

3.1.3.Энэ журмын 3.1.2-д заасан хашаа нь “Барилгын талбайн түр хашаа”-ны стандартын шаардлага хангасан, хот, суурин газрын өнгө үзэмжид нийцсэн, хүн зорчих хэсэгт өндрөөс унах эд зүйлийн ачааллын үйлчлэлийг тэсвэрлэх, зориулалтын материалаар хийсэн хамгаалалтын үргэлжилсэн саравчтай байх;

3.1.4.Барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчин ажилтны ажиллах нөхцөлийг бүрэн хангахуйц нүд гялбахааргүй жигд гэрэлтүүлэгтэй, барилгын орц, гарц, хонгилыг ослын гэрэлтүүлгээр нэмж тоногловсон байх;

3.1.5.Шаардлагатай тохиолдолд барилгын ажлын талбай, гаднах орчинд дүрс бичлэгийн тоног төхөөрөмжийг байрлуулж хяналт тавих боломжийг бүрдүүлэх, аюул, ослын үед мэдээлэл өгөх, анхааруулах дохиолол суурилуулах;

3.1.6.Барилгын ажлын талбайн орц, гарцын дэргэд, барилгын хашааны гадна талын онцлох цэгүүдэд 1х2 метрээс багагүй хэмжээтэй “Барилгын мэдээллийн самбар”, “Барилгын ажлын талбайн зохион байгуулалтын зураг”-ыг нийтэд харагдахуйц байдлаар тус тус байрлуулах;

3.1.7.“Барилгын мэдээллийн самбар”-т баригдах барилгын талаарх мэдээлэл, барилгын захиалагч, ерөнхий гүйцэтгэгчийн нэр, хаяг, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтны нэр, холбоо барих утас, шаардлагатай зөвшөөрлийн талаарх мэдээлэл бичигдсэн байх;

3.1.8.“Барилгын талбайн зохион байгуулалтын зураг”-т барилгын байрлал, өргөх, тээвэрлэх машин механизмын зогсоол, өргөх байгууламжийн ажлын аюултай бүс, барилгад үйлчлэх зам талбай, барилгын ажлын талбай дахь түр байрууд (ажиллагсдын хувцас солих,

усанд орох байр, хооллох, бие засах газар, инженерийн түр сүлжээ ус, дулаан, цахилгааны гэх мэт) болон материал хураах талбайн байршил, автомашин, явган зорчигчийн орох, гарах гарц, ажлын байранд хүрэх замын чиглэл, гадна хашааг стандартын дагуу зурж үзүүлсэн байх;

3.1.9.Захиалагч, зураг төсөл зохиогч, гүйцэтгэгч хамтран барилгын ажлын талбайн гаднах эрсдэл бүхий орчны хил хязгаарыг барилгын ерөнхий өндөр, өргөх байгууламжийн үйлчлэлийн хүрээ, аюулгүйн бүс зэргийг үндэслэн тогтоож, зураглал үйлдэн баталгаажуулсан байх;

3.1.10.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах тэмдэг, тэмдэглэгээ, урьдчилан сэргийлэх дохио, санамж, анхааруулах зурагт хуудас, цугларах цэгийн тэмдгийг барилгын ажлын талбай, түүний гаднах эрсдэл бүхий орчинд байрлуулах;

3.1.11.Барилгын ажилд хэрэглэх цахилгаан хангамжийн түр сүлжээ, тоног төхөөрөмжийг аюулгүй ажиллагааны холбогдох дүрэм, журмын дагуу угсарч, суурилуулсан байх;

3.1.12.Барилгын ажлын талбайд байрлах ажилчдын түр байр нь эрүүл ахуйн шаардлага хангасан, аюултай бүсээс тусгаарлагдсан байх;

3.1.13.Барилгын ажлын талбайд материалын үйлдвэрлэл явуулах тохиолдолд тухайн хэсгийг хашаагаар тусгаарлан аюулгүй ажиллагааг хангасан байх;

3.1.14.Барилгын ажлын талбайд галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх зориулалттай гал унтраах багаж, тоног төхөөрөмж бүхий галын сарай, тамхи татах цэгийг байгуулах;

3.1.15.Галын аюултай болон химийн хортой бодис, бүтээгдэхүүнийг барилгын ажлын талбайд хадгалах агуулахыг холбогдох хууль тогтоомж, барилгын норм дүрэм, стандартад нийцүүлэн тусгайлан бэлтгэх;

3.1.16.Барилгын ажлын талбайд гарч болзошгүй аюул, ослын үеийн аврах ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжилтийг хангах зохион байгуулалтын арга хэмжээг авсан байх;

3.1.17.Өргөх байгууламжийн үйлчлэлийн талбайд гудамж, зам талбай, байшин барилга болон барилгын ажлын талбай дахь түр байр орж байвал сумны эргэлт, өнгийлт, ачааны тэргэнцрийн шулуун явалтыг хязгаарлах, өргүүрийг камержуулах зэрэг техникийн арга хэмжээг урьдчилан авсан байх;

3.1.18.Захиалагч, гүйцэтгэгч нь талбайн инженер, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан болон шаардлагатай бусад ажилтныг барилгын ажлын талбайн хөдөлмөр зохион байгуулалт, аюулгүй ажиллагааны талаар мэдээлэх шуурхай удирдлага диспетчерийн холбооны хэрэгслээр бүрэн хангах;

3.1.19.Барилгын ажлын талбайд үзэгдэх орчин хязгаарлагдмал үед машин механизмд зориулалтын дуут дохионы төхөөрөмжийг суурилуулах;

3.1.20.Барилгын хог хаягдлыг орчны эрүүл ахуйд нөлөөлөхгүй байхаар зайлуулах арга хэмжээг холбогдох хууль тогтоомж, норм дүрмийн дагуу урьдчилан төлөвлөж, бэлтгэл ажлыг хангасан байх;

3.1.21.Барилгын үйлдвэрлэлийн ачаа тээвэрлэлт, ажилтнуудын тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнийг нэгдсэн зохицуулалт, хяналтанд оруулсан байх;

3.1.22.Барилгын тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.7-д заасны дагуу хөдөлмөр зохион байгуулалтын зураг боловсруулсан байх;

3.1.23.Барилгын ажлын талбайд хөрс бохирдуулагч нүхэн жорлон үүсгэхийг хориглох бөгөөд зөөврийн ариун цэврийн байгууламжийг ашиглана.

Дөрөв.Барилгын ажлын гүйцэтгэлийн шатанд тавих хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага

4.1.Барилгын ажил гүйцэтгэхэд Барилгын тухай хуулийн 11.1.1-11.1.5-д заасан, барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчинд дараах зарчмыг баримталж ажиллагааг хийсэн байна:

4.1.1.Барилгын үе шатны ажилд эрсдэлийн үнэлгээ хийж, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ бүрэн авсны дараа ажил эхлүүлэх;

4.1.2.Барилгын захиалагч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч, зураг төсөл зохиогч, ерөнхий болон туслан гүйцэтгэгч нар нь хариуцан гүйцэтгэж байгаа ажлын нөхцөлд тохирсон хувцас, хамгаалах хэрэгслээр бүрэн хангагдсан, хэрэглэж хэвшсэн байх;

4.1.3.Өргөн тээвэрлэх машин механизм, даралтат сав, шугам хоолой угсрах ажилд тусгай хөтөлбөрийн дагуу суралцаж, эрх авсан мэргэшсэн ажилтныг томилон ажиллуулах;

4.1.4.Өргөх байгууламжийг ашиглах барилгын ажил гүйцэтгэхдээ “Ачаа өргөх краныг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм”, “Барилгын өргүүрийг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм”, “Сагстай өргөгчийг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм”, “Бетон зуурмагийн шахуургын аюулгүй ажиллагааны дүрэм”, “Лифтийг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм”, “Эскалаторыг төхөөрөмжлөх, аюулгүй ашиглах дүрэм”-ийг тус тус мөрдөж ажиллах;

4.1.5.Тэсэрч дэлбэрэх, галын аюулгүй ажиллагааны тусгай шаардлага хангах, халуун нөхцөл, өндрийн болон хязгаарлагдмал орчинд ажиллах тохиолдолд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтнаас зөвшөөрөл авсан байх;

4.1.6.Энэ журмын 4.1.5-д заасан ажлыг гүйцэтгэхдээ барилгын ажил гүйцэтгэгч тухайн ажлыг удирдан зохион байгуулах ажилтныг томилсон байх;

4.1.7.Барилгын ажлын талбай, ажлын байранд барилгын материал, бүтээгдэхүүн, тоног төхөөрөмжийг Барилгын тухай хуулийн 13 дугаар зүйлд заасны дагуу хадгалж, байрлуулах;

4.1.8.Барилгын өндрийн дагууд 2-3 давхар тутамд уналтаас хамгаалах 3.5м-ээс багагүй өргөнтэй хамгаалалтын төхөөрөмж (дэвсгэр, банз, тор, саравч) угсарч байрлуулах, гадна шатыг бат бэх тороор битүүлэх;

4.1.9.Аюул осол гарч болзошгүй орчны эрсдэлтэй бүсийг тогтоож, хаалт, хамгаалалтаар тусгаарлан, анхааруулах тэмдэг тавих;

4.2.Энэ журмын 4.1.9-д заасан хаалт, хамгаалалт, анхааруулах тэмдгийг дараах аюул, осол гарч болзошгүй орчинд байрлуулна:

4.2.1.цахилгаан шатны хонгил зэрэг ажилтан унах эрсдэлтэй газар;

4.2.2.тэсэлгээний ажил хийх газар;

4.2.3.барилгын ажилд ашиглаж байгаа өргөх механизм, цахилгаан шат байрлаж байгаа газар;

4.2.4.ажлын шат, хэв хашмалыг угсарч, буулгаж байгаа газар;

4.2.5.аюулгүйн хашлага угсарч, байрлуулах газар;

4.2.6.газрын хөрс нурж машин механизм, тоног төхөөрөмж унаж болзошгүй газар;

4.2.7.шороон болон хиймэл бүтээц, байгууламж нурж болзошгүй газар;

4.2.8.гал түймэр гарах, тэсэрч дэлбэрэх аюултай ажил гүйцэтгэх газар;

4.2.9.бутлах ажил гүйцэтгэх газар;

4.2.10.ажил гүйцэтгэх хязгаарлагдмал орчин;

4.2.11.эд зүйлс дээрээс унаж болзошгүй газар;

4.2.12.цахилгаан шугам сүлжээнд ойр, барилгын ажил гүйцэтгэх явцад цахилгаан гүйдэлд нэрвэгдэж болзошгүй газар;

4.2.13.өндөр даралтат усан шахуурга болон таслагч машинаар ажил гүйцэтгэх газар;

4.2.14.тусгай зориулалтын багаж хэрэгслээр тоног төхөөрөмж, бүтээцийн зэв арилгах явцад түүний үйлчлэлийн нөлөөлөлд бусад этгээд өртөж болох газар;

4.2.15.химийн болон шатах, тослох материалын хаягдал, үлдэц хадгалах газар;

4.2.16.шаардлагатай бусад газар.

4.3.Барилгын ажлын талбайд дараах баримт бичгийг байлгана:

4.3.1.ерөнхий болон туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгж, байгууллагын улсын бүртгэлийн гэрчилгээ;

4.3.2.ерөнхий болон туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгж, байгууллагын барилгын ажил гүйцэтгэх тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээ, архитектур төлөвлөлтийн даалгавар, загвар зураг, ерөнхий төлөвлөгөөний хуулбар;

4.3.3.барилгын ажлын захиалагч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч, барилгын ажил гүйцэтгэгч, туслан гүйцэтгэгч аж ахуйн нэгж байгууллагын хооронд байгуулсан гэрээ;

4.3.4.барилгын ажил эхлүүлэх, үргэлжлүүлэх зөвшөөрөл;

4.3.5.барилгын ажлын талбайн зохион байгуулалтын зураг;

4.3.6.барилгын ажлын талбайд дагаж мөрдөх хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн заавар;

4.3.7.инженер, техникийн ажилтан, мэргэжилтэй ажилчдын мэргэжлийн үнэмлэх;

4.3.8.гадаадын иргэд ажиллаж байгаа бол хөдөлмөр эрхлэх зөвшөөрлийн үнэмлэх;

4.3.9.магадлал хийгдсэн иж бүрэн зураг төсөл;

4.3.10.хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангах арга хэмжээний төлөвлөгөө;

4.3.11.барилга угсралтын үе шатны ажил бүр дээр хийсэн эрсдэлийн үнэлгээ;

4.3.12.өргөх, зөөх, тээвэрлэх хэрэгсэлд засвар үйлчилгээ, тохируулгыг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, дүгнэлт гаргуулж баталгаажуулсан техникийн магадлагаа;

4.3.13.барилга угсралтын ажил гүйцэтгэсэн тэмдэглэл;

4.3.14.аюулгүй ажиллагааны зааварчилгааны дэвтэр;

4.3.15.ажилтнуудын цаг ашиглалтын бүртгэлийн дэвтэр.

4.4.Барилгын ажлыг түр болон удаан хугацаагаар зогсоох тохиолдолд барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчны аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээг төлөвлөж, хэрэгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

Тав.Барилга байгууламжийг буулгахад тавигдах хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага

5.1.Барилга байгууламжийг буулгахад хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангах арга хэмжээг ажил гүйцэтгэх төсөл, эрсдэлийн үнэлгээнд суурилсан аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөө, барилгын ажлын талбайн зохион байгуулалтын зурагт тус тус тодорхой тусгана.

5.1.1.Барилга байгууламжийн буулгалтын ажил гэж Барилгын тухай хуулийн 4.1.24-д заасан ажлыг хэлэх бөгөөд барилга

байгууламжийг буулгахдаа эрх бүхий байгууллагаас холбогдох зөвшөөрлийг авч гүйцэтгэнэ.

5.1.2.Барилгын тухай хуулийн 16.3-д заасны дагуу Барилга байгууламжийн буулгалтын ажлыг гүйцэтгэхдээ барилгын ажлын талбайн болон үйлдвэрлэлийн зохион байгуулалтын зураг боловсруулсан байна.

5.2.Барилга байгууламжийг буулгалтын ажил (цаашид буулгах ажил гэх)-ын явцад чичиргээ, доргилт, түүний нөлөөллөөс болж тоос, шороо, хий үнэр зэрэг бусад барилга, байгууламжид эвдрэл, гэмтэл учруулахгүй байх, орчны аюулгүй байдлыг хангахад чиглэгдсэн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авсан байна.

5.3.Буулгалтын ажил эхлэхээс 5-аас доошгүй өдрийн өмнө харьяалах барилга байгууламжийн техникийн улсын хяналт хэрэгжүүлэх байгууллагад албан ёсоор мэдэгдэнэ.

5.4.Барилгад асбест, галын болон тэсэрч, дэлбэрэх аюултай бодис, эд зүйл байгаа эсэхийг зохих мэргэжлийн байгууллагаар урьдчилан тогтоолгож дүгнэлт гаргуулна.

5.5.Буулгах ажлын үед барилгын ажлын талбайд гал унтраах хэрэгслийг бэлэн байлгаж, ажилтнуудад хэрхэн ашиглах талаар мэдлэг, чадвар эзэмшүүлсэн байна.

5.6.Хог хаягдлын бүсийг тогтоож, зориулалтын хаалт, хашлагаар хамгаалан овоолго үүсэхээс өмнө хог хаягдлын ачилт, тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаа явуулдаг эрх бүхий иргэн, хуулийн этгээдэд шилжүүлж, үйлчилгээний хөлсийг бүрэн хариуцна.

5.6.1.Барилгын ажлын талбайгаас гарах шороог зөвшөөрөгдсөн хог хаягдлын цэгт зөөвөрлөж, хар шороог ногоон байгууламжийн ажилд ашиглана.

5.7.Керамзит, уурын зуухны үнс, элс, хайрга зэрэг нарийн ширхэглэлтэй материалын хаягдлыг бат бэх, дуу чимээ бага гаргадаг материалаар хийгдсэн хоолойгоор зөөвөрлөж буулгана.

5.8.Энэ журмын 5.7-д заасан хоолой нь барилга байгууламжид зохих журмын дагуу бэхлэгдсэн, хүн унахаас урьдчилан сэргийлсэн зориулалтын тагтай байна.

5.9.Гэнэтийн нуралтаас урьдчилан сэргийлж барилгын дээвэр, хана, хучилт, шалны төлөв байдалд “Барилга байгууламжийн буулгах үйл ажиллагааны дүрэм”-ийн дагуу гүйцэтгэнэ.

5.10.Буулгах ажлыг удирдан зохион байгуулах зөвлөх мэргэжилтнийг барилгын ажил гүйцэтгэгч томилон ажиллуулах бөгөөд уг ажилтны хяналтад буулгах ажлыг төлөвлөж, гүйцэтгэнэ.

5.11.Зөвлөх мэргэжилтэн нь буулгах ажлыг гүйцэтгэх мэргэшүүлэх сургалтад хамрагдсан, барилгын ажлын туршлагатай байна.

5.12.Буулгах барилга байгууламжийн цахилгаан эрчим хүчний болон бусад инженерийн шугам сүлжээний эх үүсвэр бүрэн салгасан эсэхийг захиалагч, гүйцэтгэгчтэй хамтран шалгаж, акт үйлдэнэ.

5.13.Буулгах ажил эхлэхийн өмнө шилэн хийц бүхий эд зүйл болон цонх, хаалганы шилийг бүрэн авсан байна.

5.14.Буулгаж дуусаагүй барилгын их биеийн хэсгийг шаардлагатай тоног төхөөрөмж, машин механизмын тусламжтайгаар бэхэлгээ, тулгуур, ивээс хийж, аюулгүй байдлыг бүрэн хангана.

5.15.Буулгах ажлыг зөвхөн өдрийн цагаар (байгалийн гэрэлтүүлэгтэй үед) гүйцэтгэнэ.

Зургаа.Барилгын ажилд оролцогчдын эрх, үүрэг

6.1.Барилгын хөрөнгө оруулагч, захиалагч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч, ерөнхий болон туслан гүйцэтгэгч нь Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай, Барилгын тухай хуульд заасан эрх, үүргээс гадна дор дурдсан эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ:

6.2.Хөрөнгө оруулагч болон Захиалагчийн эрх, үүрэг:

6.2.1.энэ журмын 2.7-д заасан хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангах төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд шаардагдах, санхүүжилтийг зарцуулахад хяналт тавих;

6.2.2.энэ журмын 2.8-д заасан хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангахад зарцуулах хөрөнгийг бүрэн санхүүжүүлэх;

6.2.3.гүйцэтгэгч хөдөлмөрийн аюулгүй байдал,эрүүл ахуйн шаардлага хангахад зарцуулах хөрөнгийг зориулалтын бусаар ашигласан, зарцуулаагүй үлдээсэн тохиолдолд буцааж төлөхийг шаардах;

6.2.4.ерөнхий болон туслан гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах үед тухайн хуулийн этгээд осол, зөрчил гаргаж байсан эсэх талаар холбогдох байгууллагаас мэдээлэл авах;

6.2.5.осол гарах нөхцөл бүрдсэн болон осол гарсан үед гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагааг шууд зогсоож, зөрчлийг арилгуулах арга хэмжээг авч, холбогдох байгууллагад хандах;

6.2.6.гүйцэтгэгч барилгын ажлын явцад хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангаж ажиллаагүйгээс осол, гэмтэл гарсан тохиолдолд санхүүжилтийг зогсоох хүртэл арга хэмжээ авах;

6.2.7.Хөрөнгө оруулагч болон Захиалагч нь энэхүү журмын шаардлага, хэрэгжилтийг хангуулж ажиллах;

6.2.8.барилгын үйл ажиллагаа эхлэхээс 5 хоногийн өмнө харьяалагдах хяналт шалгалтын байгууллагад мэдэгдэх;

6.2.9.Барилгын үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө холбогдох эрх бүхий байгууллагаас барилгын ажлын зөвшөөрлийг бүрэн авсан байх.

6.3. Гүйцэтгэгчийн эрх, үүрэг:

6.3.1. Холбогдох үе шатны зөвшөөрөл бүрэн аваагүй тохиолдолд барилгын гүйцэтгэл хийхгүй байх, ажил эхлэхийн өмнө барилгын ажлын талбайд ажиллах ажилтнуудын талаарх холбогдох мэдээллийг захиалагчид өгөх;

6.3.2. энэ журмын 6.3.1-д заасан мэдээллийг барилгын ажлын талбайд ажиллаж байгаа орон тооны болон туслан гүйцэтгэгчийн ажилтны тоог мэргэжлийн ангиллаар нь нарийвчлан долоо хоног бүр гаргаж байх;

6.3.3. барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчны хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангах арга хэмжээнд зарцуулах зардлыг зориулалтаар нь ашиглах, зарцуулалтын тайланг барилгын үе шатны ажлын санхүүжилт авахын өмнө захиалагчид албан ёсоор гаргаж өгөх, тайлангийн хувийг барилгын ажлын талбайд байнга хадгалах;

6.3.4. захиалагч болон хяналтын байгууллагын ажилтан хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах арга хэмжээний зардлын зарцуулалтын тайланг хянах нөхцөлөөр хангах;

6.3.5. аюулгүй ажиллагааг хангах төлөвлөгөө, эрсдэлийн үнэлгээг үндэслэн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн нөхцөлийг хангаж ажиллах;

6.3.6. салхивч, шугам хоолой, шат, цахилгаан шатны хонгилыг хамгаалж, аюул, осол гарахаас урьдчилан сэргийлэх, барилгын гадна талын хамгаалалтыг хийж, барилгын ажлын талбайн гаднах эрсдэл бүхий орчны аюулгүй байдлыг бүрэн хангасан байх;

6.3.7. барилга байгууламжийн төвөгшлийн зэргээс хамаарч барилгын ажлын талбайд эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх ажилтан (эмч, бага эмч, сувилагч) ажиллуулж, байршил болон холбогдох мэдээллийг нүдэнд харагдахуйц газар байрлуулах бөгөөд шаардлага хангасан эмийн сан, багаж хэрэгслээр хангах;

6.3.8. эмнэлгийн тусламж дуудах утасны дугаарыг нүдэнд ил харагдах газар байрлуулах, анхны тусламж авсан ажилтны талаар өдөр тутам тэмдэглэл хөтөлж байх;

6.3.9. барилгын ажлын талбайд ажилтанд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн мэдээлэл өгөх, мэдлэг дэдлага олгох сургалт зохион байгуулах өрөө, танхим, булантай байх;

6.3.10. ажилтныг ажилд авахын өмнө эрүүл мэндийн багц үзлэг, шинжилгээнд хамруулан, эрүүл мэндийн байдалд дүгнэлт гаргуулж, ажилтны хувийн хэрэгт хадгалах;

6.3.11. өндөр эрсдэлтэй ажлыг гүйцэтгэх ажилтныг ажил үүргийн онцлогт нь тохирсон нэмэлт хувцас, хамгаалах хэрэгслээр бүрэн

хангах;

6.3.12.гадаад улсын ажилтан ажиллаж байгаа тохиолдолд шаардлагатай мэдээлэл, зааварчилгаа, сургалтыг эх хэлээр нь өгсөн байх;

6.3.13.барилгын ажлын талбайд зөвхөн зориулалтын өргөх төхөөрөмжөөр ажилтныг тээвэрлэх;

6.3.14.ажил гүйцэтгэх орчин нь ажилтнуудын аюулгүй байдлыг хангасан тоноглолтой байх;

6.3.15.барилгын ажлын талбайд ашиглагдаж байгаа цахилгаан байгууламж, тоног төхөөрөмжийн хаалгыг байнга цоож, түгжээтэй, хамгаалалттай байлгах;

6.3.16.цахилгаан үүсвэртэй машин механизмын газардуулгыг хийж, баталгаажуулсан байх;

6.3.17.газарт хийх боломжтой ажлыг өндөрт хийхгүй байх;

6.3.18.туслан гүйцэтгэгчид хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн дүрэм, зааврын талаар мэдээлэл өгч түүний хэрэгжилтэд хяналт тавих;

6.3.19.ажил хаялт зарласан, ажил зогссон, ажил удаан хугацаанд саатсан бол захиалагчид нэн даруй мэдээллэх;

6.3.20.барилгын ажил эхлэхээс өмнө энэ журмын 2.7, 3.1.17-д заасан төлөвлөгөөг харьяалах хяналтын байгууллагад хүргүүлэх;

6.3.21.Гүйцэтгэгч нь энэхүү журмын шаардлага, хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.

6.4.Туслан гүйцэтгэгчийн эрх, үүрэг:

6.4.1.энэ журмын 6.3.10, 6.3.11, 6.3.12, 6.3.13, 6.3.17-д заасан эрх, үүргийг хэрэгжүүлж ажиллаж;

6.4.2.ерөнхий гүйцэтгэгчийн тавьсан хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйтай холбоотой хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх;

6.4.3.ажил гүйцэтгэх гэрээнд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг тодорхой тусгах;

6.4.4.барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчны хаалт, хамгаалалт, дохиолол, зурагт хуудсыг эвдэж гэмтээхүй байх, тэмдэг тэмдэглэгээ, схем зураг, санамжийг дагаж мөрдөх;

6.4.5.ажил үүрэгтээ хамааралгүй бүсэд нэвтрэхгүй байх.

6.5.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн баг, ажилтны эрх үүрэг:

6.5.1.ажлын байрны эрсдлийн үнэлгээ болон шинэ техник, технологи, материал хэрэглэснээс шалтгаалан ажлын байрны нөхцөлд гарсан өөрчлөлтийг тусган ажлын байрны аюулгүй ажиллагааны зааврыг шинээр буюу шинэчлэн боловсруулж батлуулах;

6.5.2.эрсдэлийн үнэлгээний дагуу хөдөлмөрийн аюулгүй байдал,

эрүүл ахуйн сургалтын хөтөлбөр, агуулгыг шинэчлэн, ажилтнуудад тухай бүрт мэдээлэл өгч сургалт зохион байгуулах;

6.5.3.ажилтнуудыг иж бүрэн хамгаалах хэрэгсэл, ажлын хувцсаар хангуулах, хэрэглээнд хяналт тавих;

6.5.4.хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хуульд заасны дагуу гарч болзошгүй аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах талаар барилгын ажилд оролцогчдод шаардлага тавьж биелэлтийг хангуулах;

6.5.5.хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй тоног төхөөрөмж, нэгжийн үйл ажиллагааг зөрчил арилгах хүртэл хугацаагаар зогсоох;

6.5.6.хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн хууль тогтоомж, дүрэм, журам зөрчсөн ажилтанд арга хэмжээ авах талаар эрх бүхий этгээдэд санал тавьж шийдвэрлүүлэх;

6.5.7.энэ журмын 4.1.5-д заасан ажлыг гүйцэтгэхэд зөвшөөрөл олгох, энэ журмын 4.1.6-д заасан удирдан зохион байгуулах ажилтныг томилуулах;

6.5.8.барилгын ажлын талбайд хог хаягдлын бөөгнөрөл бий болгохгүй байх арга хэмжээ авах, тогтмол хяналт тавих, барилгын талбайд үүссэн хог хаягдлыг цуглуулан, тухай бүр хог тээврийн гэрээ бүхий байгууллага болон өөрсдийн зориулалтын тээврийн хэрэгслээр нэгдсэн хог хаягдлын цэгт тээвэрлэн зайлуулах;

6.5.9.осол гарах нөхцөл бүрдсэн болон гарсан тохиолдолд шалтгаан нөхцөлийг ажлын байр бүрээр судлан бүртгэж, мэдээлэл, аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг нэн даруй авч хэрэгжүүлэх;

6.5.10.барилгын ажлын талбайд зайлшгүй шаардлагаар гадны хүн, зочид, төлөөлөгчид нэвтрэх тохиолдолд хувийн хамгаалах хэрэгслээр хангаж, аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч, гарын үсэг зуруулж баталгаажуулсан байх;

6.5.11.Гэр хорооллын дахин төлөвлөлт болон хөрсний бохирдол ихтэй газар барилга байгууламж барихын өмнө хатуу шингэн хог хаягдлыг цэвэрлэн зайлуулсны дараа мэргэжлийн байгууллагаар халдваргүйтгэл хийлгэх;

6.5.12.Барилга угсралтын явцад хөрс, орчны бохирдуулахгүй нүхэн жорлон, бохир усны цооног, Техникийн шаардлага MNS 5924:2015 стандартын шаардлага хангасан түр бие засах газар болон гар угаах нөхцөлөөр хангах арга хэмжээ авах.

6.6.Барилгын ажил гүйцэтгэж байгаа ажилтны эрх, үүрэг:

6.6.1.барилгын ажил эхлэхээс өмнө тухайн барилгын ажлын талбайн хөдөлмөрийн аюул байдал, эрүүл ахуйн талаар зохион

байгуулсан сургалт, зааварчилгаанд хамрагдсан байх;

6.6.2.сургалт, зааварчилгаанд хамрагдаагүй тохиолдолд ажил гүйцэтгэхээс татгалзах;

6.6.3.барилгын ажил гүйцэтгэхэд мөрдөгдөж байгаа дүрэм, журам, зааврын зөв эсэхэд эргэлзэж байвал хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтан болон тухайн ажлыг удирдаж байгаа эрх бүхий ажилтнаас тодруулга авах;

6.6.4.ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгслээр хангахыг шаардах;

6.6.5.ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгслийг ажлын байранд тогтмол, бүрэн хэрэглэж хэвшсэн байх;

6.6.6.ажиллах болон амрах эрүүл, аюулгүй орчин нөхцөлөөр хангахыг шаардах;

6.6.7.орчны эмх цэгц, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах, тухайн ажил дууссаны дараа болон ажлын байраа солихын өмнө байрны эмх цэгцийг хангаж цэвэрлэсэн байх;

6.6.8.машин механизм, тоног төхөөрөмж, аппарат, багаж хэрэгслийг зөвшөөрөлгүй хөдөлгөх, зориулалтын бусаар ашиглах, байршлыг өөрчлөхгүй байх;

6.6.9.ажил үүргээ гүйцэтгэх явцад аюулгүй ажиллагааны нөхцөл зөрчигдөж хүний амь нас, эрүүл мэндэд сөрөг, аюултай нөхцөл байдал бий болсон тохиолдолд ажлаа шууд зогсоож, энэ тухай эрх бүхий ажилтанд нэн даруй мэдэгдэх, үүссэн нөхцөл байдалд тохирсон арга хэмжээг хэрэгжүүлэх;

6.6.10.бусад ажилтнуудын аюулгүй байдлыг хангаж, ажил үүргээ анхаарал болгоомжтой, зөв гүйцэтгэх, эмнэлгийн анхны тусламж үзүүлэх арга барилд суралцсан байх;

6.6.11.эмнэлгийн ээлжит үзлэгээс гадна шаардлагатай тохиолдолд эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээнд хамрагдаж, эрүүл мэндээ хамгаалах;

6.6.12.зөвхөн зориулалтын газар хооллох;

6.6.13.энэ журмын 4.1.5-д заасан ажлыг зөвшөөрөл авч гүйцэтгэх;

6.6.14.ажил үүрэгт хамааралгүй бүс, ажлын байранд эрх бүхий ажилтны зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд нэвтрэхгүй байх;

6.6.15.хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд эрх бүхий ажилтантай хамтарч ажиллах;

6.6.16.барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчинд тавигдсан аюул, осол, гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх, тэмдэг, тэмдэглэгээг дагаж мөрдөх.

6.7.Зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгчийн эрх, үүрэг:

6.7.1.Зураг төсөл зохиогч барилгын үе шатны ажилбар бүрд

зохиогчийн хяналтыг хэрэгжүүлэхдээ Барилгын тухай хуулийн 12.1.7-д заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлж, зөвлөн туслах үйлчилгээг үзүүлэх;

6.7.2.захиалагч, гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулж хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн асуудлыг хариуцан ажиллаж байгаа тохиолдолд энэ журмын 6.2, 6.5-д заасан эрх, үүргийг хэрэгжүүлж ажиллах;

6.7.3.Барилгын тухай хуулийн 42 дүгээр зүйлийн 42.1.6 дахь заалтад заасан дүгнэлтийг гаргана.

Долоо.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага, хяналт

7.1.Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангахад тавих хяналт, шалгалт (цаашид “хяналт” гэх) нь барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчны аюулгүй байдал, эрүүл ахуйг хангахад чиглэгдэнэ.

7.2.Гүйцэтгэгч барилгын ажилд тавих хяналтыг дараах үе шатаар зохион байгуулна.

7.2.1.анхан шатны хяналтыг тухайн ажлыг удирдан гүйцэтгэж буй талбайн инженер, хэсгийн инженер, бригадын дарга өдөр бүр ажил эхлэхийн өмнө болон ажлын гүйцэтгэлийн явцад гүйцэтгэнэ. Хяналтаар илэрсэн зөрчил дутагдлыг анхан шатны хяналтын дэвтэрт тэмдэглэж , тэдгээр зөрчил дутагдлыг арилгах арга хэмжээг нэн даруй төлөвлөж, гүйцэтгэлийн тайланг хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн ажилтанд мэдээлж байх;

7.2.2.хоёрдугаар шатны хяналтыг сард 2 удаа хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн баг, ажилтан гүйцэтгэж, илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгуулах;

7.2.3.гуравдугаар шатны хяналтыг эрх бүхий этгээдээс томилсон комисс улиралд нэгээс доошгүй удаа зохион байгуулна. Дүнг тухайн комиссын ахлагч, эрх бүхий ажилтнуудыг оролцуулан хэлэлцэж, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн дүрэм, журмыг зөрчсөн ажилтанд хариуцлага тооцож, илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгах арга хэмжээг авч, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

7.3.энэ журмын 7.2-т заасан хяналтыг хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг гүйцэтгэгч баталсан байна.

7.4.Гүйцэтгэгчийн дотоод хяналтын нэгж нь хяналт тавих үйл ажиллагаандаа байгууллагын дотоод хяналтыг зохион байгуулах дүрэм, журамд заасан чиг үүргээс гадна барилгын ажилд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангах чиглэлээр энэ журмын 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 7.2-т заасан үүргийн биелэлтэд хяналт тавина.

7.5.Гүйцэтгэгч дотоод хяналтаас гадна төрийн ба төрийн бус байгууллага, хамтран ажилладаг бусад мэргэжлийн байгууллагын

хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн эрх бүхий ажилтнуудаар хөндлөнгийн хяналт хийлгэж болно. Хөндлөнгийн хяналтын бүрэлдэхүүн, зорилго, үр дүнгийн талаар захиалагчид мэдэгдсэн байна.

7.6.Захиалагч болон зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч энэ журмын 7.2, 7.4-т заасан хяналтыг гүйцэтгэгч хэрхэн хэрэгжүүлж байгаад хяналт тавина.

7.7.Холбогдох чиг үүрэг бүхий улсын байцаагч нь хууль тогтоомжид заасан болон барилгын ажилд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн чиглэлээр дараах хяналтыг хэрэгжүүлнэ:

7.7.1.энэ журмын 2.7, 3.1.17-д заасан эрсдэлийн үнэлгээ, аврах ажиллагааны төлөвлөгөөг үндэслэн төлөвлөгөөт хяналт хийж, эрсдэлийг бууруулах, гарч болзошгүй аюул ослоос урьдчилан сэргийлэх талаар албан шаардлага, зөвлөмж хүргүүлж, биелэлтийг хангуулах;

7.7.2.барилгын ажлын талбай түүний гаднах эрсдэл бүхий орчинд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлага хангагдаагүй талаар барилгын ажилд оролцогчид, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас ирүүлсэн өргөдөл, гомдол, хүсэлт, мэдээлэл болон барилгад аюул, осол гарсан үед төлөвлөгөөт бус хяналтыг хийж илэрсэн зөрчил, учирсан хохирлыг арилгуулах арга хэмжээ авах;

7.7.3.захиалагч, гүйцэтгэгч, зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч нь барилгын ажилд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн чиглэлээр энэ журмын 7.2, 7.3, 7.6-д заасан хяналтыг хэрхэн хэрэгжүүлж байгаад хяналт тавьж, үнэлэлт дүгнэлт өгөх, илэрсэн зөрчлийг арилгуулахаар хуульд заасан арга хэмжээ авах;

7.7.4.энэ журмын 7.7.1, 7.7.2, 7.7.3-д заасан хяналтыг батлагдсан хяналтын хуудас ашиглан гүйцэтгэх.

Найм.Бусад

8.1.Барилгын ажил гүйцэтгэж байгаа ажилтан энэ журамд тусгагдсаны дагуу сургалт, зааварчилгаанд хамрагдаагүй тохиолдолд ажил гүйцэтгэхээс татгалзах, ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгслээр хангахыг шаардах, ажиллах болон амрах эрүүл, аюулгүй орчин нөхцөлөөр хангахыг шаардах зэрэг шаардлагыг тавьсан нь хариуцлага хүлээлгэх, хөдөлмөрийн гэрээг цуцлах үндэслэл болохгүй.

Ес.Хариуцлага

9.1.Энэ журмыг зөрчсөн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

**БУЛГАН АЙМГИЙН ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ХУРАЛДААНЫ ТОГТООЛ**

2026 оны 3 дугаар
сарын 25-ны өдөр

Дугаар 08/07

Гурванбулаг
сум

СУУРИН МАЛ МАЛЛАГААНЫ БҮС ТОГТООХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 22 дугаар зүйлийн 22.1.13 дах заалт, 35 дугаар зүйлийн 35.1.14, 35.1.17, Захиргааны ерөнхий хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.5.1, Газрын тухай хуулийн 52 дугаар зүйлийн 52.4, 52.6 дахь заалтуудыг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь:

1.Сумын төвийн суурин мал маллагааны бүсийг Хулст багийн Хаяа дэрсэд байхаар тогтоосугай.

2.Сумын төвийн суурин мал маллагааны байршлын зураг, газрын хэмжээг 1 дүгээр хавсралтаар, суурин мал маллагааны бүсэд мөрдөгдөх журмыг 2 дугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

3.Тогтоолыг хэрэгжүүлэх талаар удирдлага зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллан, үр дүнг тооцон, хэрэгжилтийн тайланг иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хуралд жил бүр танилцуулж байхыг Засаг дарга (Б.Дэлгэр)-д үүрэг болгосугай.

4.Тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын Нутгийн удирдлага, ёс зүйн асуудал хариуцсан хороо, Хүнс хөдөө аж ахуй, байгаль орчны асуудал хариуцсан хороонд тус тус даалгасугай.

ДАРГА

А.ЭРДЭНЭБУЛГАН

Гурванбулаг сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
хуралдааны 2026 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн
08/07 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

БУЛГАН АЙМГИЙН ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН ТӨВИЙН СУУРИН МАЛ МАЛЛАГААНЫ БҮСИЙН БАЙРШЛЫН ЗУРАГ

Сумын төвийн суурин мал маллагааны бүсийн эргэлтийн цэгийн
дугаар, солбицол

Цэгийн дугаар	N	E
Хаяа дэрс		
1	47°45'4.65"N	103°30'21.89"E
2	47°45'17.86"N	103°30'47.34"E
3	47°44'58.55"N	103°30'28.61"E
4	47°45'10.64"N	103°30'55.29"E

*Гурванбулаг сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
хуралдааны 2026 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн
08/07 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт*

БУЛГАН АЙМГИЙН ГУРВАНБУЛАГ СУМЫН СУУРИН МАЛ МАЛЛАГААНЫ БҮСЭД МӨРДӨГДӨХ ЖУРАМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Зорилго: Сумын төвд мал бэлчсэнээр нийтийн эзэмшлийн зам талбайг их хэмжээгээр бохирдуулах, ногоон байгууламжийг сүйтгэж, хайс эвдэх, байшин хорооллын оршин суугчдын хогийг тараах, малын гоц халдварт өвчин гарч хорио цээрийн дэглэм тогтоож байсан зэргээр сөрөг үр дагаврууд ихээр гарч иргэдийн цэвэр аюулгүй орчинд амьдрах эрх зөрчигдөж байгаатай холбогдуулан иргэд оршин суугчдын дунд явуулсан санал асуулга, хэлэлцүүлгээс гарсан саналыг үндэслэн малтай өрхийг сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас тогтоосон суурин мал маллагааны бүс нутагт нүүлгэн шилжүүлэхэд оршино.

1.2.Журмын хэрэгжилтийг сумын Засаг дарга удирдлага зохион байгуулалтаар хангаж, Засаг даргын Тамгын газар, Газрын даамал, Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, Хөдөө аж ахуйн тасаг, Мал эмнэлгийн тасаг, Багийн Засаг дарга нар, иргэд, малчид хариуцан гүйцэтгэнэ.

Хоёр.Засаг даргын Тамгын газрын хүлээх үүрэг

2.1.Нэг малчин болон мал бүхий өрхөд ногдох газрын хэмжээг 1200 м2 хүртэл байхаар тогтоож, газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгаж газар эзэмшүүлэх, гэрчилгээжүүлэх ажлыг зохион байгуулах.

2.2.Бэлчээрийг усжуулах, хүн малын ундны усан хангамжийг сайжруулах талаар дэмжих.

2.3.Малын үүлдэр угсаа чанарыг сайжруулах, эрчимжсэн мал аж ахуйг эрхлэх талаар дэмжиж, төсөл хөтөлбөрт хамруулах.

2.4.Тэжээлийн ургамал тарих сургалтад хамруулж, тэжээлийн ургамал тарих, дарш хийж сурахад дэмжлэг үзүүлэх.

2.5.Суурин мал маллагааны бүсэд мал маллахыг цахим орчин, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээ мэдээллийг хүргэх.

2.6.Мал оруулахыг хориглосон болон ногоон бүсийн тэмдэг тэмдэглэгээг бүс болгон дээр байршуулах.

Гурав.Сумын суурин мал маллагааны бүсэд суурьших малчин өрхийн хүлээх үүрэг

3.1.Тогтоосон хугацаанд, заасан газарт малын хашаа хороог барьж тохижуулж суурьших.

3.2.Сумын төвийн ногоон бүсийн болон мал оруулахыг хориглосон

тэмдэг тэмдэглэгээнээс дотогш малаа бэлчээхгүй байх.

3.3.Малын халдварт болон паразит өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээнд мал, амьтныг цаг тухайд нь бүрэн хамруулах.

3.4.Малын өтөг бууцыг иргэн өөрийн тээврийн хэрэгслээр төвлөрсөн хогийн цэгт тээвэрлэж зөөж хаях.

3.5.Суурин мал маллагааны бүсийн гудамж хорооллыг цэвэр байлгах, малын гаралтай аргал, өтөг бууцыг нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайд асгаж дэлгэхгүй байх.

3.6.Нүүлгэн шилжүүлэхтэй холбоотой төрийн байгууллагаас гарсан шийдвэрийг биелүүлэх.

3.7.Сумын төвийн ундны усны 3 худагт мал услахгүй байх, ойролцоо мал бэлчээхгүй байх.

3.8.Суурин мал маллагааны бүсэд мал бэлчээхгүй байх

3.9.Малаа бэлчээх тохиолдолд малын эзэн өөрийн биеэр хариулгатайгаар суурин мал маллагааны бүс, ногоон бүсээс гаргаж, бэлчээрийн бүсэд бэлчээх

3.10.12 дугаар сарын 01-ээс 03 дугаар сарын 15 хүртлэх хугацаанд ногоон бүс дотор айл өрхүүд өөрийн эзэмшил, өмчлөлийн хашаандаа тэжээх зориулалтаар мал оруулж ирж болно.

Дөрөв. Журмыг зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлага

Монгол Улсын хууль тогтоомж болон Иргэний хууль, Зөрчлийн тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжийн дагуу холбогдох арга хэмжээг авна.

Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд
2026 оны 5 дугаар сарын 29-ний өдрийн 7604 дүгээрт бүртгээл

ДОРНОГОВЬ АЙМАГ
САЙНШАНД СУМЫН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН
ТОГТООЛ

2026 оны 4 дүгээр
сарын 15-ны өдөр

Дугаар 05

Сайншанд
сум

ЭНГИЙН ХОГ ХАЯГДЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХУРААМЖИЙГ
ШИНЭЧЛЭН ТОГТООХ ТУХАЙ

Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.10, 35.1.14 дэх заалт, 48 дугаар зүйлийн 48.1, 48.2 дахь заалт, Хог хаягдлын тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.2.2 дахь заалт, Сангийн сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын хамтарсан 2018 оны 192, А/243 дугаар тушаалыг тус тус үндэслэн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Сайншанд сумын нутаг дэвсгэрт мөрдөх хог хаягдлыг цуглуулах, тээвэрлэх зардлын нэгж тарифыг 1 дүгээр, энгийн хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийн хэмжээг 2 дугаар хавсралтаар тус тус шинэчлэн баталсугай.

2. Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамжийг батлагдсан тарифын дагуу иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад дагаж мөрдүүлж ажиллахыг сумын Засаг дарга (Ч.Түвшинтөр)-д үүрэг болгосугай.

3. Тус тогтоолыг улсын нэгдсэн санд бүртгэсний дараа хүчин төгөлдөр дагаж мөрдүүлэхийг сумын Засаг дарга (Ч.Түвшинтөр)-д даалгасугай.

4. Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн санд бүртгэгдэн хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс хойш Сайншанд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2021 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдрийн 07/05 дугаар тогтоол, 2022 оны 06 дугаар сарын 29-ний өдрийн 09/06 дугаар тогтоолыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

ДАРГА

М.БУЯНДЭЛГЭР

*Сайншанд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2026 оны 4 дүгээр сарын 15-ны өдрийн
05 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт*

**САЙНШАНД СУМЫН ЭНГИЙН ХОГ ХАЯГДЛЫГ
ЦУГЛУУЛАХ, ТЭЭВЭРЛЭХ ЗАРДЛЫН НЭГЖ ТАРИФ**

1.Гэр хороолол

№	Үзүүлэлтүүд		Нэгж	Тоо хэмжээ
1	A	Нэг рейсийн тээвэрлэлтийн дундаж зай	км	20
2	B	Хөдөлгөөний үеийн шатахууны зарцуулалтын норм	Км/л	18
3	C	Нэг рейсд хөдөлгөөний үеийн шатахуун зарцуулалтын дундаж	Км/л	3.6
4	D	Ачилтын үеийн шатахуун зарцуулалтын норм	Мин/л	0.02
5	E	Ачилтын үеийн цаг ашиглалт	мин	110
6	F	Ачилтын үеийн шатахуун зарцуулалт	Мин/л	2
7	G	Шатахууны үнэ	төг/л	3,770
8	H	Нэг рейст зарцуулах шатахуун	төг/л	21,866
9	I	Ажиллах хугацааны үндсэн цалин	төг/рейс	17,255
10	J	Ажилтны багаж хэрэгсэл	төг/рейс	4,749
11	K	Нэг рейст шаардагдах зардал	төг/рейс	62,353
12	L	Тээврийн хэрэгслийн элэгдлийн зардал	төг/рейс	16,098
13	M	Тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээний зардал	төг/рейс	2,385
14	N	Нэг рейст ачиг тээвэрлэх хогийн дундаж хэмжээ	төг/тн	5
15	O	Нэг тонн хогийг тээвэрлэх зардал	тн/төг	13,856

2.Орон сууц

№	Үзүүлэлтүүд		Нэгж	Тоо хэмжээ
1	A	Нэг рейсийн тээвэрлэлтийн дундаж зай	км	8
2	B	Хөдөлгөөний үеийн шатахууны зарцуулалтын норм	Км/л	18
3	C	Нэг рейсд хөдөлгөөний үеийн шатахуун зарцуулалтын дундаж	Км/л	1.4
4	D	Ачилтын үеийн шатахуун зарцуулалтын норм	Мин/л	0.015
5	E	Ачилтын үеийн цаг ашиглалт	мин	20
6	F	Ачилтын үеийн шатахуун зарцуулалт	Мин/л	0.3
7	G	Шатахууны үнэ	төг/л	3,770
8	H	Нэг рейст зарцуулах шатахуун	төг/л	6,560
9	I	Ажиллах хугацааны үндсэн цалин	төг/рейс	11,628

10	J	Ажилтны багаж хэрэгсэл	төг/рейс	4,749
11	K	Нэг рейст шаардагдах зардал	төг/рейс	24,534
12	L	Тээврийн хэрэгслийн элэгдлийн зардал	төг/рейс	596
13	M	Тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээний зардал	төг/рейс	1,001
14	N	Нэг рейст ачиж тээвэрлэх хогийн дундаж хэмжээ	тн	5
15	O	Нэг тонн хогийг тээвэрлэх зардал	тн/төг	5,452

3.Аж ахуйн нэгж, байгууллага

№	Үзүүлэлтүүд		Нэгж	Тоо хэмжээ
1	A	Нэг рейсийн тээвэрлэлтийн дундаж зай	км	15
2	B	Хөдөлгөөний үеийн шатахууны зарцуулалтын норм	Км/л	25
3	C	Нэг рейсд хөдөлгөөний үеийн шатахуун зарцуулалтын дундаж	Км/л	3.8
4	D	Ачилтын үеийн шатахуун зарцуулалтын норм	Мин/л	0.02
5	E	Ачилтын үеийн цаг ашиглалт	мин	150
6	F	Ачилтын үеийн шатахуун зарцуулалт	Мин/л	3
7	G	Шатахууны үнэ	төг/л	3,770
8	H	Нэг рейст зарцуулах шатахуун	төг/л	25,448
9	I	Ажиллах хугацааны үндсэн цалин	төг/рейс	16,716
10	J	Ажилтны багаж хэрэгсэл	төг/рейс	4,749
11	K	Нэг рейст шаардагдах зардал	төг/рейс	63,663
12	L	Тээврийн хэрэгслийн элэгдлийн зардал	төг/рейс	15,595
13	M	Тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээний зардал	төг/рейс	1,155
14	N	Нэг рейст ачиж тээвэрлэх хогийн дундаж хэмжээ	тн	4
15	O	Нэг тонн хогийг тээвэрлэх зардал	тн/төг	15,916

**Сайншанд сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2026 оны 4 дүгээр сарын 15-ны өдрийн
05 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт**

**ЭНГИЙН ХОГ ХАЯГДЛЫН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ
ХУРААМЖИЙН ХЭМЖЭЭ**

№	Хог хаягдлын нормативын ангилал	Хэмжих нэгж /сараар/	Хураамжийн хэмжээ /төгрөг/
1	Хувийн байр, гэр хорооллын айл өрх	өрх/төг	4500
2	Нийтийн орон сууцны айл өрх	өрх/төг	4500
3	Хот суурин газрын мал бүхий айл өрх	өрх/төг	45000
4	Авто бааз, авто засварын газар	сар/төг	75000
5	Жижиглэн худалдаа /Мухлаг болон түүнтэй дүйцэхүйц жижиг худалдаа 20м ² хүртэлх/	сар/төг	4500
6	Зах, худалдаа, бөөний төв	сар/төг	150000
7	Дэлгүүр /тусгай зөвшөөрлийн аж ахуйн нэгж/	сар/төг	30000
8	Хүнс барааны дэлгүүр	сар/төг	15000
9	Барилгын материалын дэлгүүр	сар/төг	75000
10	Үсчин, гутал засварчин, зурагчин, гар утасны засвар, дугуй засвар, авто угаалга, бусад	сар/төг	10000
11	Цайны газар, гуанз, хоолны газар, кафе	сар/төг	15000
12	Ресторан, бар, караоке	сар/төг	75000
13	Зочид будал	20 хүртэлх ортой сар/төг	30000
		21 дээш ортой сар/төг	75000
14	Сувиллын газар	20 хүртэлх ортой сар/төг	30000
		21 дээш ортой сар/төг	40000
15	Сургууль	дотуур байргүй сар/төг	30000
		дотуур байртай сар/төг	45000
16	Цэцэрлэг	сар/төг	10000
17	Эмийн сан	сар/төг	45000
18	Эмнэлэг	Нэгдсэн эмнэлэг сар/төг	75000
		Өрхийн эмнэлэг сар/төг	15000
		25 хүртэлх ортой сар/төг	30000

19	Сургууль, цэцэрлэгээс бусад төсөвт байгууллага, аж ахуйн нэгж		5 хүртэлх хүнтэй сар/төг	9000
			6-20 хүртэлх хүнтэй сар/төг	18000
			20-оос дээш хүнтэй сар/төг	30000
20	Шатахуун түгээх станц		сар/төг	120000
21	Интернет кафе		сар/төг	15000
22	Үйлдвэрийн газар	хүнд	сар/төг	225000
		хөнгөн	сар/төг	75000
23	Жижиг дунд үйлдвэр		сар/төг	30000
24	Уул уурхай олборлолт, хайгуулын үйл ажиллагаа явуулж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас гарах ахуйн хог хаягдал		сар/төг	900000
25	Нефть олборлох, боловсруулах үйлдвэр		сар/төг	900000
26	Нефть хадгалах агуулах		сар/төг	375000
27	Ачилт буулгалтын талбай		сар/төг	375000
28	Фермерийн аж ахуй		сар/төг	45000
29	Хүнс барааны агуулах		сар/төг	60000

БОЛОВСРОЛЫН САЙДЫН ТУШААЛ

2026 оны 4 дүгээр
сарын 22-ны өдөр

Дугаар А/17

Улаанбаатар
хот

ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Боловсролын ерөнхий хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1.24 дэх заалт, Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.2.6 дахь заалт, Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам”-ын 1.4.1-д заасныг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.“Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний дотоод хяналтын журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.

2.Журмын хэрэгжилтийг нэгдсэн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Боловсролын ерөнхий газар /Г.Ням-Очир/-т, орон нутгийн боловсролын сургалтын байгууллагыг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж, хяналт тавьж ажиллахыг аймаг, нийслэлийн боловсролын газарт, хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг ерөнхий боловсролын сургуулийн захирал нарт тус тус даалгасугай.

3.Журмын хэрэгжилтэд жил бүр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, үр дүнг танилцуулж ажиллахыг Салбарын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газар (Л.Төгсбаяр)-т үүрэг болгосугай.

4.Энэхүү тушаал батлагдсантай холбогдуулан Боловсролын сайдын 2026 оны “Журам батлах тухай” А/21 дүгээр тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

Л.ЭНХ-АМГАЛАН

*Боловсролын сайдын 2026 оны 4 дүгээр сарын 22-ны
өдрийн А/17 дугаар тушаалын хавсралт*

**СУРГУУЛИЙН ХООЛ, ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ДОТООД
ХЯНАЛТЫН ЖУРАМ**

Нэг.Ерөнхий зүйл

1.1.Энэхүү журмаар өмчийн бүх хэлбэрийн ерөнхий боловсролын сургууль, дотуур байрны /цаашид “сургууль” гэх/ хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулна.

1.2.Дотоод хяналтын зорилго нь сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний технологийн шат дамжлага бүрт үйлдвэрлэлийн болон эрүүл ахуйн зохистой дадлыг өдөр тутмын үйл ажиллагаанд хэвшүүлэх замаар шим тэжээлийн тэнцвэртэй, баталгаатай хоол, хүнсээр тэгш, хүртээмжтэй үйлчлэх, хоол хүнсний хордлогот халдвараас урьдчилан сэргийлэхэд чиглэгдэнэ.

1.3.Дотоод хяналтын үйл ажиллагаа нь хууль тогтоомжид нийцсэн, ил тод, нээлттэй, шударга, үнэн зөв, бодитой, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байна.

1.4.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд тавих дотоод хяналтыг сургуулийн захирал, дотоод хяналтын нэгж/баг, холбогдох ажилтан (хоол зүйч, эмч, тогооч, бэлтгэгч зэрэг), хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд оролцон ажиллаж буй бусад ажилтнууд хэрэгжүүлнэ.

Хоёр.Дотоод хяналтын хамрах хүрээ, зохион байгуулалт

2.1.Дотоод хяналтад сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний газрын зохион байгуулалт, тоног төхөөрөмж, багаж, хэрэгсэл, сав, баглаа боодол, инженерийн шугам сүлжээ, ажлын байрны эрүүл ахуйн нөхцөл болон хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг захиалах, худалдан авах, тээвэрлэх, хүлээн авах, хадгалах, бэлтгэх, дулааны боловсруулалт хийх, түгээх, үйлчлэх, хооллох зэрэг сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний бүх шат дамжлага, сургуулийн орчинд худалдаалахыг хориглосон хүнсний бүтээгдэхүүн худалдан борлуулж буй эсэх зэрэг хамаарагдана.

2.2.Сургуулийн захирал нь Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай хуулийн 6.1-д заасныг баримтлан хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг зохион байгуулж, тогтмол хяналт тавьж ажиллана.

2.3.Сургуулийн захирал тухайн жилд хэрэгжүүлэх дотоод хяналтын нэгж/багийн төлөвлөгөөг баталж, биелэлтэд хяналт тавина. Төлөвлөгөөнд доор дурдсан асуудлыг тусган хэрэгжүүлнэ:

2.3.1.дотоод хяналт хийх хугацаа, ажилтны хуваарь, тайланг сургуулийн удирдлагын зөвлөл, нийт ажилчдын хуралд хэлэлцүүлэх;

2.3.2.дотоод хяналтын үр нөлөөг нэмэгдүүлэх болон нэгж/багийн чадавхыг дээшлүүлэх зорилгоор холбогдох байгууллагаас мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө авах, хамтран ажиллах талаар;

2.3.3.хоолны хордлого, халдвар гарсан тохиолдолд шуурхай хариу арга хэмжээ авах болон гарч болох эрсдэл, түүнээс урьдчилан сэргийлэх талаар мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгөх, ажилтнуудад сургалт зохион байгуулах;

2.3.4.өөрийн байгууллагад холбогдох дүрэм, журам, стандартын хэрэгжилтэд үнэлгээ, судалгаа хийх, санал боловсруулж холбогдох газарт хүргүүлэх;

2.3.5.орон тооны бус хяналтын зөвлөл болон эцэг, эх асран хамгаалагчидтай хамтран ажиллах, санал, санаачилга, гомдлын дагуу хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа.

2.4.Энэхүү журмын 2.1-д заасан шат дамжлага бүрт хариуцсан ажилтан /хоол зүйч, эмч, тогооч, бэлтгэгч г.м/ өдөр тутмын хяналт хийж, бүртгэл хөтлөх бөгөөд дотоод хяналтын нэгж/баг нь тодорхой давтамжтай хяналтыг хэрэгжүүлнэ.

2.5.Сургууль, дотуур байрын хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг нэгтгэн зохион байгуулж, хяналтыг хэрэгжүүлж болох бөгөөд энэ тохиолдолд 2.4-д заасныг баримтална.

2.6.Дотоод хяналтаар илэрсэн зөрчил, дутагдлын шалтгаан нөхцөлийг тодруулан, зөрчлийг арилгуулах, дахин гаргуулахгүй байх арга хэмжээ авч, урьдчилан сэргийлэх талаар сургалт зохион байгуулж, “Ажиллагсдад сургалт хийсэн бүртгэл”-ийг хөтөлнө.

2.7.Дотоод хяналтын нэгж/баг, энэхүү журмын 1.4-д заасан холбогдох ажилтнууд дотоод хяналтаар илэрсэн зөрчил, дутагдал, үүсч болзошгүй эрсдэлийн талаарх мэдээллээр сургуулийн удирдлагыг хангаж ажиллана.

2.8.Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээтэй холбоотой санал хүсэлт ирсэн тохиолдолд дотоод хяналтын нэгж/баг хүлээн авч, хяналт хийн, залруулах арга хэмжээг удирдан зохион байгуулж, “Санал, хүсэлт, авсан арга хэмжээний бүртгэл”-ийг хөтөлнө.

2.9.Хоол, хүнсний бүтээгдэхүүн нь чанар, эрүүл ахуйн шаардлага хангаагүй, хүүхдийн эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлсэн болон үзүүлж болзошгүй нөхцөл үүссэн зөрчлийг дотоод хяналтаар илрүүлсэн тохиолдолд хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээг түр зогсоон, удирдлагад шуурхай танилцуулж, хяналтын байгууллагад мэдэгдэн, холбогдох арга хэмжээг авч ажиллана.

2.10.Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд хяналтын байгууллагаас

өгсөн үүрэг, чиглэлийн дагуу үүссэн нөхцөл байдал, эрсдэлийг арилгах арга хэмжээг шуурхай хэрэгжүүлж ажиллана.

Гурав.Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг хүлээн авах, хадгалахад тавих хяналт

3.1.Дотоод хяналтын нэгж/баг нь “Сургалтын байгууллагын хүүхдийн хоол, хүнсний хангамж, үйлчилгээ үзүүлэх журам”-д заасны дагуу тухайн жилд шаардлагатай хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хэрэгцээг тооцсон байдал, нийлүүлэгчтэй байгуулсан гэрээний хэрэгжилт, захиалга хийж буй үйл явц, шаардлага хангасан бүтээгдэхүүнийг нийлүүлж буй эсэхэд хяналт тавьж ажиллана.

3.2.Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг хүлээн авах, хадгалахад тавих өдөр тутмын хяналтыг хоол зүйч (нярав) хэрэгжүүлнэ.

3.3.Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг хүлээн авахдаа “Сургалтын байгууллагын хүүхдийн хоол, хүнсний хангамж, үйлчилгээ үзүүлэх журам”-д заасан нийлүүлэгчид тавигдах шаардлагаас гадна чанар, аюулгүй байдлын баталгаажилт, тоо хэмжээ, сав, баглаа боодолд дараах хяналтыг хэрэгжүүлнэ:

3.3.1.хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний гарал үүслийн болон чанар, аюулгүй байдлыг тодорхойлуулсан итгэмжлэгдсэн лабораторийн шинжилгээний дүнгийн хуудсыг бүтээгдэхүүний нэр, төрөл, цувралын дугаар, үйлдвэрлэсэн огноогоор тулгах;

3.3.2.захиалгын дагуу хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг нэр төрөл, тоо хэмжээгээр нийлүүлсэн эсэх;

3.3.3.зориулалтын сав, баглаа боодолд савласан, бүрэн бүтэн байдал, битүүмжлэл алдагдсан эсэх;

3.3.4.хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хаяг шошгод Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн 12.4-т заасан мэдээлэл бүрэн тусгагдсан эсэх;

3.3.5.хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүн хүлээн авч буй тохиолдолд бүтээгдэхүүний шошгод гүйцэд боловсруулах аргачлалыг тусгасан эсэх.

3.4.Энэхүү журмын 3.3-т заасан дотоод хяналтыг хэрэгжүүлж, шаардлага хангасан тохиолдолд “Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний ул мөрийг мөрдөн тогтоох бүртгэл”-ийг хөтөлж хүлээн авна.

3.5.Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг хүлээн авахад энэ журмын 3.3-т заасан шаардлагыг зөрчсөн тохиолдолд “Хүнсний түүхий эд, материал буцаах бичиг”-ийг хөтлөн, буцааж, шаардлага хангасан бүтээгдэхүүнийг ажлын 3 хоногт нөхөн нийлүүлэх арга хэмжээг авхуулна.

3.6.Энэхүү журмын 3.4-т заасан хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн нь хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй нөхцөл байдал

илэрсэн бол хяналтын байгууллагад заавал мэдэгдэнэ.

3.7. Хүлээн авсан хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хадгалалтад дараах хяналтыг хэрэгжүүлнэ:

3.7.1. хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн бүрийн шинж чанар, хадгалах горим, нөхцөлийг харгалзан зориулалтын агуулах, хөргөгч, хөлдөөгчид ангилан хадгална;

3.7.2. агуулахад хадгалж буй хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хадгалах болон дуусах хугацаа, хадгалалтын хэмийн өдөр тутам хяналтыг “Бичил цаг уурын бүртгэл”, “Хөргүүртэй агуулах, хөргөх төхөөрөмжийн хэмийн бүртгэл”-д тогтмол хөтөлнө;

3.7.3. агуулахаас эхэлж орсон нь түрүүлж гарах зарчмыг баримтлан, хоол үйлдвэрлэлд ашиглах хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүн болон хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүн /хоолны бэлдэц/-ийг хүлээн авч, түр хадгалалтад тогооч хяналт тавьж, энэхүү журмын 3.7.2-т заасан бүртгэлүүдийг хөтөлнө.

3.8. Хадгалалтын явцад хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний сав, баглаа боодлын бүрэн бүтэн байдал алдагдсан, хугацаа дууссан тохиолдолд шаардлага хангахгүй бүтээгдэхүүний хаягтай тавиурт байрлуулан, дотоод хяналтын нэгж/багт мэдээлнэ.

3.8.1. дотоод хяналтын нэгж/баг энэхүү журмын 3.6-т заасан шаардлага хангахгүй болсон шалтгааныг хянаж, сургуулийн удирдлагад танилцуулан, холбогдох журмын дагуу акт үйлдэн, устгах үйл ажиллагаанд хяналт тавина;

3.8.2. хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг хадгалах явцад шаардлага хангахгүй болсон шалтгааны буруутай албан тушаалтанд холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу хариуцлага тооцон, дотоод хяналтын нэгж/баг алдаа дутагдлыг дахин давтан гаргахаас урьдчилан сэргийлэх сургалт зохион байгуулна.

Дөрөв. Хоол үйлдвэрлэл, түгээх, үйлчлэхэд тавих хяналт

4.1. Хоол үйлдвэрлэлийн бэлтгэл, дулааны боловсруулалтын шатанд тогооч дараах хяналтыг хэрэгжүүлнэ:

4.1.1. хүнсний түүхий эд бүтээгдэхүүний анхан шатны боловсруулалт (угаах, ангилах, хэрчих, жижиглэх, бэлтгэх)-ад үйл ажиллагааны дараалал, боловсруулалтад оруулах хугацаа, ашиглаж буй тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгслийн угаалга цэвэрлэгээ, аюулгүй байдалд тогооч хяналт тавьж ажиллана;

4.1.2. хоол үйлдвэрлэлийн шат дамжлагад технологийн горим баримталж буй эсэх, хадгалалт, түгээх үеийн хэмд ахлах тогооч хяналт тавьж, “Хоол бэлэн болсон цаг, хэмийн бүртгэл”-ийг тогтмол хөтөлнө;

4.1.3. нэг ээлжид бэлтгэсэн бүх төрлийн хоол хүнснээс холбогдох стандартын дагуу дээж авах, хадгалах, устгах ба “Хоол, бүтээгдэхүүний

дээжийн бүртгэл”-ийг хөтөлнө. Дээж авах, хадгалах, устгах бүртгэлийг ахлах тогооч хөтөлж, хоол зүйч/эмч хяналт тавьж ажиллана.

4.2.Хоол зүйч/эмч нь хоол үйлдвэрлэл батлагдсан цэс, технологийн картын дагуу явагдаж буй эсэхэд хяналт тавьж, хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний орц, гарцын хэмжээг тулган хянаана.

4.3.Хоол түгээх, үйлчлэх шатанд хоол зүйч/эмч, тогооч хяналт тавьж ажиллах бөгөөд анги, танхимаар хооллох тохиолдолд ангийн багш дэмжлэг үзүүлж ажиллана.

4.4.Бэлтгэсэн хоолны савлагаа (зориулалтын халуун барих саванд савлах), порц, тоо хэмжээ, түгээлтэд гарах болон олгох үеийн хэмд ахлах тогооч, хоол зүйч/эмч хяналт тавих ба “Хоол, бүтээгдэхүүний түгээлт, чанарын хяналтын бүртгэл”-ийг хөтөлнө.

4.5.Хоол зүйч/эмч нь хоолыг нэгдсэн заалаар бус анги танхимд үйлчилдэг бол савлагаа, битүүмжлэл, тээвэрлэлт, олгож буй хугацаа, хоолны хэм, порцлолт, суралцагчийн гар угаалгах үйл ажиллагаа, аяга, тавгийн цэвэр байдал, хоолны үлдэгдэл, устгалд хяналт тавина.

Тав.Цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл, ажиллагсдын ариун цэвэр, эрүүл мэндэд тавих хяналт

5.1.Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл, шавж, мэргэч устгалын үйл ажиллагаа, үр дүн, тоног төхөөрөмжийн засвар, үйлчилгээ, бүртгэлийг ахлах тогооч өдөр тутамд, хоол зүйч/эмч, тодорхой давтамжтайгаар, дотоод хяналтын нэгж/баг батлагдсан төлөвлөгөө, хуваарийн дагуу, шаардлагатай тохиолдолд тухай бүр хяналт тавьж ажиллах ба зөрчил дутагдал илэрсэн бол арилгуулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.

5.2.Энэхүү журмын 5.1-д заасан үйл ажиллагааны явцад “Түүхий эд, бүтээгдэхүүн хүлээн авах болон хадгалах өрөөнд цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл хийсэн тухай бүртгэл”, “Бэлтгэлийн болон дулааны боловсруулалтын өрөөнд цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл хийсэн тухай бүртгэл”, “Хоол олгох хэсэг, хоолны багаж, хэрэгсэл, тээврийн хэрэгсэл, тэргэнцэрт цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл хийсэн тухай бүртгэл”, “Хортон шавж, мэргэчийн устгал хийлгэсэн тухай бүртгэл”, “Тоног төхөөрөмжийн засвар, үйлчилгээний бүртгэл”-ийг цаасан болон цахим хэлбэрээр тогтмол хөтөлнө.

5.3.Сургуулийн эмч нь хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнтэй харьцдаг, боловсруулдаг, үйлчилгээ үзүүлдэг (хоол зүйч, нярав, тогооч, бэлтгэгч, дотуур байрын багш, бага ангийн багш зэрэг) ажилтныг холбогдох журамд заасны дагуу эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээнд хамруулж, баталгаажуулалтын байдалд хяналт тавьж, хугацаа дуусахаас өмнө давтан үзлэг, шинжилгээнд хамруулах ажлыг зохион байгуулна.

5.3.1.үзлэг шинжилгээний дүн “эерэг” гарсан бол захиралд танилцуулж, эмчилгээнд хамруулах эрүүлжүүлэх, хөдөлмөр зохицуулалт хийх асуудлыг мэргэжлийн байгууллагын зөвлөмжийн дагуу гүйцэтгэн, ажилчдад тогтмол сургалт зохион байгуулна.

5.4.Ахлах тогооч нь хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний ажиллагсдын хувийн ариун цэвэр, хөдөлмөр хамгааллын хувцасны угаалга, цэвэрлэгээ, хэрэглээ, гар угаах болон ажилтны өвчлөл, осол гэмтэлд өдөр тутам хяналт тавьж, шаардлагатай тохиолдолд сургуулийн эмчид мэдээлэн, холбогдох арга хэмжээ авхуулах ба “Ажилтны эрүүл мэнд, ариун цэврийн үзлэгийн бүртгэл”, “Өвчний шинж тэмдгийг бүртгэх бүртгэл”-ийг хөтөлнө.

5.5.Ажилтан эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээнд хамрагдсан боловч холбогдох журамд заасан дараагийн үзлэгт хамрагдах хугацаа болоогүй байхад халдварт өвчнөөр өвчилсөн эсхүл өвчтөн асарсан тохиолдолд ажилдаа буцаж орохоос өмнө эрүүл мэндийн үзлэг, шинжилгээнд хамрагдаж, эрүүл эсэхээ баталгаажуулсан магадалгаа гаргуулсан эсэхэд сургуулийн эмч хяналт тавьж энэхүү журмын 5.4-д заасан бүртгэлийг хөтөлнө.

Зургаа.Тайлагнах үйл ажиллагаа

6.1.Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний дотоод хяналтын нэгж/баг эсхүл ажилтан нь дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ:

6.1.1.Дотоод хяналтаар илэрсэн зөрчил, дутагдлыг арилгах талаар авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ, үр дүнг сургуулийн удирдлагад тухай бүр танилцуулж, зохих шийдвэр гаргуулан хэрэгжилтийг хангуулах арга хэмжээг зохион байгуулж, үр дүнг тооцож ажиллана;

6.1.2.Илэрсэн зөрчлийг арилгаагүй, хууль ёсны шаардлагыг эсэргүүцсэн, тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй, шаардлагын биелэлтийг гаргаагүй ажилтанд хариуцлага ногдуулах саналыг байгууллагын удирдлагад тавьж шийдвэрлүүлэх, шаардлагатай тохиолдолд хууль, хяналтын байгууллагад мэдээлнэ;

6.1.3.Дотоод хяналтын үйл ажиллагааны тайланг хагас, бүтэн жилээр гаргаж, сургуулийн удирдах зөвлөлд танилцуулж, хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний үйл ажиллагааг сайжруулах төлөвлөлт, зохион байгуулалтыг хийнэ.

6.2.Сургуулийн захирал дотоод хяналтын тайланг жилд 1-ээс доошгүй удаа нийт ажилтны хуралд танилцуулж, “Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд тавих хяналтын журам”-д заасны дагуу боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад цахим хэлбэрээр хүргүүлнэ.

6.3.Энэхүү журмын 6.2-т заасан байгууллага нь сургуулиудаас ирүүлсэн дотоод хяналтын тайланг хүлээн авч, холбогдох

байгууллагатай хамтран хяналт, үнэлгээ хийж, дүнг боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад жил бүрийн 12 дугаар сард хүргүүлнэ.

6.4.Дотоод хяналтыг хэрэгжүүлсэн ажлын тайлан, холбогдох материалыг архивын нэгж үүсгэн байгууллагын архивт хүлээлгэн өгч, мэдээллийн сан бүрдүүлнэ.

Долоо.Хариуцлага

7.1.Дотоод хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчил, дутагдлын шинж байдлаас хамааран буруутай этгээдэд холбогдох хууль тогтоомж, тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллагын дотоод журамд заасан хариуцлагыг ногдуулна.

7.2.Дотоод хяналт шалгалтаар илэрсэн зөрчил, дутагдал нь зөрчил, гэмт хэргийн шинжтэй бол асуудлыг хууль, хяналтын байгууллагад тавьж шийдвэрлүүлнэ.

*“Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний
дотоод хяналтын журам”-ын хавсралт*

ДОТООД ХЯНАЛТЫН БҮРТГЭЛИЙН ЗАГВАР

1.Ажлын байр, тоног төхөөрөмжийн өдөр тутмын цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл, засвар үйлчилгээний талаарх бүртгэлийн загвар:

ТҮҮХИЙ ЭД, БҮТЭЭГДЭХҮҮН ХҮЛЭЭН АВАХ, ХАДГАЛАХ ӨРӨӨ /АГУУЛАХ/-НД ЦЭВЭРЛЭГЭЭ, ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ ХИЙСЭН ТУХАЙ БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 1

Он, сар, өдөр, цаг минут	Түүхий эд хүлээн авах хэсэг		Түүхий эд, бүтээгдэхүүн хадгалах хөргүүртэй өрөө, камер, хөргөлтийн тоног төхөөрөмжүүд		Бусад агуулах /хуурай бүтээгдэхүүн, мах, ногоо г.м-ээр/		Гүйцэтгэсэн ажилтны нэр, гарын үсэг	Хянасан хүний нэр, гарын үсэг
	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн		

Хянах арга: Хүснэгт 1-3-т заасан цэвэрлэгээ хийсэн гэсэн хэсэгт цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэл хийсэн бодисын нэр, уусмалын хувийг тэмдэглэнэ. Хяналт хийсэн гэсэн хэсэгт халдваргүйтгэлд ашигласан бодисыг зааврын дагуу найруулж, хэрэглэж буй эсэхийг хянаж Хүснэгт 3-ын доор тусгасан тэмдэглэгээг тавина.

БЭЛТГЭЛИЙН БОЛОН ДУЛААНЫ БОЛОВСРУУЛАЛТ /ГАЛ ТОГОО/-ЫН ӨРӨӨНД ЦЭВЭРЛЭГЭЭ, ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ ХИЙСЭН ТУХАЙ БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 2

Он, сар, өдөр, цаг минут	Мах бэлтгэлийн цех /хэсэг/, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл		Ногоо бэлтгэлийн цех /хэсэг/, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл		Талх, нарийн боовны цех /хэсэг/, тоног төхөөрөмж, багаж хэрэгсэл		Дулааны боловсруулалтын /гал тогоо/ цех /хэсэг/, тоног төхөөрөмж		Гүйцэтгэсэн ажилтны нэр, гарын үсэг	Хянасан хүний нэр, гарын үсэг
	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн		

**ХООЛ ОЛГОХ ХЭСЭГ, ХООЛНЫ БАГАЖ, ХЭРЭГСЭЛ, ТЭЭВРИЙН
ХЭРЭГСЭЛ, ТЭРГЭНЦЭРТ ЦЭВЭРЛЭГЭЭ, ХАЛДВАРГҮЙТГЭЛ
ХИЙСЭН ТУХАЙ БҮРТГЭЛ**

Хүснэгт 3

Он, сар, өдөр, цаг минут	Хоолны хэрэгсэл угаалгын өрөө /хэсэг/, тоног төхөөрөмж, хэрэгсэл*		Хоол олгох хэсэг, сав багаж хэрэгсэл		Хоол, хүнсийг тээвэрлэх зориулалтын тээврийн хэрэгсэл		Гүйцэтгэсэн хүний нэр, гарын үсэг	Хянасан хүний нэр, гарын үсэг
	Цэвэрлэгээ, ариутгал, халдваргүйтгэл хийсэн	Хяналт хийсэн	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн	Цэвэрлэгээ хийсэн	Хяналт хийсэн		

Хянах арга: *Цэвэрлэгээ, халдваргүйтгэлийн хяналтыг сургуулийн хоол зүйч эсхүл эмч хийнэ. Угааж, ариутгасан хоолны сав багаж хэрэгсэл, аяга тавгийн угаалга, ариутгал, халдваргүйтгэл сайн байвал 0, муу байвал X, дутуу байвал Δ гэх зэргээр тэмдэглэнэ. Дээрх угаалга, ариутгал, халдваргүйтгэл хангалтгүй хийгдсэн тохиолдолд дахин хийлгэнэ.

ХОРТОН ШАВЖ, МЭРЭГЧИЙН УСТГАЛ ХИЙЛГЭСЭН БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 4

Огноо	Устгал хийсэн байгууллагын нэр	Устгал хийлгэсэн газар, цехийн нэр	Хэрэглэсэн бодис, уусмалын нэр	Устгал хийсэн актын дугаар	Гарын үсэг

ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ЗАСВАР, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 5

Газар, цехийн нэр	Засвар, үйлчилгээ хийсэн		Хийсэн засвар, үйлчилгээний талаарх мэдээлэл	Засвар үйлчилгээ хийсэн байгууллага, ажилтны нэр	Шалгаж, хүлээн авсан ажилтны нэр, гарын үсэг
	Тоног төхөөрөмжийн нэр	Огноо			

2.Хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний ажиллагсдын ажлын хувцас, хувийн эрүүл мэнд, эрүүл ахуйг хянах бүртгэлийн загвар:

АЖИЛТНЫ ЭРҮҮЛ МЭНД, АРИУН ЦЭВРИЙН ҮЗЛЭГИЙН БҮРТГЭЛ

Ажилтны овог, нэр: .....

Албан тушаал: .... оны .... -р сарын .... -р долоо хоног
Хүснэгт 6

№	Үзүүлэлт	Гараг				
		Даваа	Мягмар	Лхагва	Пүрэв	Баасан
1	Ажлын хувцас, хэрэгслийг бүрэн өмссөн эсэх					
2	Ажлын хувцасны ариун цэвэр					
3	Гар, хуруу, хумсны ариун цэвэр					
4	Үс гээг далдалсан эсэх					
5	Ээмэг, бөгж, бугуйн цаг хэрэглэсэн эсэх					
6	Арьс салст гэмтэж шархалсан эсэх					
7	Халуурсан болон өвчний ямар нэг зовиуртай эсэх					
8	Халдварт өвчнөөр өвчилсөн эсвэл өвчтэй хүн асарсан эсэх					

Хянах арга: Хоол хүнстэй шууд харьцагч ажилтан тус бүрт хөтөлнө. Үзлэгийг ажил эхлэхийн өмнө ахлах /ерөнхий/ тогооч эсвэл эрүүл ахуйч, эмч хийнэ. Зөрчилтэй бол “Х”, зөрчилгүй бол “-” гэж тэмдэглэнэ. Халуурсан болон өвчний ямар нэг зовиуртай байгаа тохиолдолд сургуулийн эмч Өвчний шинж тэмдгийг бүртгэх бүртгэлийг хөтөлж, холбогдох арга хэмжээг авч ажиллана.

ӨВЧНИЙ ШИНЖ ТЭМДГИЙГ БҮРТГЭХ БҮРТГЭЛ

Ажилтны овог, нэр: .....

Албан тушаал: .....

Гэрийн хаяг: .....

..... оны ....-р сарын ..... өдөр

ӨВЧНИЙ ШИНЖ ТЭМДГИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

Хүснэгт 7

Илэрсэн шинж тэмдэг	Тийм	Үгүй	Шинж тэмдэг илэрсэн он, сар, өдөр, цаг, минут
Бөөлжсөн			
Суулгасан			
Удаан хугацаанд ханиалгасан			
Халуурсан			
Нүд, чих, хамраас шингэн ялгадас гоожсон			
Арьс салст гэмтэж шархалсан			

Эдгээр асуултын заримд нь та ТИЙМ гэж хариулсан бол өөрийн өвчний байдлын талаар бичнэ үү:

.....

Дээрх хариултууд нь үнэн зөв болохыг баталж байна.

Ажилтны гарын үсэг, он, сар, өдөр: .....

Эмнэлгийн үзлэгт орох зайлшгүй шаардлагатай эсэх /эмч бөглөнө/:

ТИЙМ ҮГҮЙ

Авсан арга хэмжээ: .....

Эмчийн гарын үсэг, он, сар, өдөр, цаг, минут: .....

3. Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний ул мөрийг мөрдөн тогтоох бүртгэлийн загвар:

ХҮНСНИЙ ТҮҮХИЙ ЭД, БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ УЛ МӨРИЙГ МӨРДӨН ТОГТООХ БҮРТГЭЛ

..... ОН ..... сар .... өдөр ..... гараг
Хүснэгт 8

Ангилал	Түүхий эд, бүтээгдэхүүний нэр	Өмнөх үлдэгдэл хэмжээ /кг, ширхэг/	Нийлүүлсэн аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр	Гарал үүслийн гэрчилгээ, лабораторийн шинжилгээний харуу, баримтын дугаар, огноо	Хүлээн авсан тоо, хэмжээ /кг, ширхэг/	Буцаасан байдал*		Хоол үйлдвэрлэлд хэрэглэсэн байдал		Үлдэгдэл хэмжээ /кг, ширхэг/
						Буцаасан шалтгаан	Хэмжээ /кг, ширхэг/	Сурагчийн тоо	Хэрэглэсэн хэмжээ /кг, ширхэг/	
Махны төрөл	Үхрийн мах									
	.....									
Үр тарианы төрөл Г.М	Гурил									
	.....									

*хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг хүлээн авахдаа стандарт, чанарын шаардлага хангахгүй тохиолдолд нийлүүлэгч байгууллагад буцаах арга хэмжээ авах бөгөөд дараах бичгийг хөтөлнө.

ХҮНСНИЙ ТҮҮХИЙ ЭД, МАТЕРИАЛ БУЦААХ БИЧИГ

Хүснэгт 9

Сургуульд үлдэх хуудас	Хүнсний түүхий эд, материал буцаах бичиг № .....
	Бараа, бүтээгдэхүүн нийлүүлсэн байгууллагын нэр: .....
	Бараа, бүтээгдэхүүн нийлүүлсэн өдөр: .....
	Барааны нэр төрөл, тоо хэмжээ: .....
	Буцаах болсон шалтгаан: .....
	Баталгаажуулсан: .....
	..... /албан тушаал/ .....
	..... /овог, нэр/ .....
	..... /гарын үсэг/ .....

4.Хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний хадгалалтын горимын мөрдөлтийг хянах бүртгэлийн загвар:

**ХӨРГҮҮРТЭЙ АГУУЛАХ /КАМЕР/, ХӨРГӨХ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН
ХЭМИЙН БҮРТГЭЛ**

..... он ..... сар ..... өдөр
Хүснэгт 10

Гараг	Хөргүүртэй агуулах /камер/ №1, 2... /махны, цагаан идээний гэх зэргээр бүтээгдэхүүнээр нь ялгаж болно/	Хөлдөөгч №1, 2... /махны, сүү, цагаан идээний гэх зэргээр бүтээгдэхүүнээр ялгаж болно/	Хөргөгч №1, 2... /сүүний, ногооны гэх зэргээр бүтээгдэхүүнээр ялгаж болно/	Хоолны дээжийн хөргөгч	Тэмдэглэл хөтөлж бүртгэсэн хугацаа, ажилтны нэр
Даваа /өглөө орой/					
Мягмар /өглөө орой/					
Лхагва /өглөө орой/					
Пүрэв /өглөө орой/					
Баасан /өглөө орой/					

Хянах арга:

1. Хөргөгч, хөргүүр, камерын хэм 0-аас +5⁰, хөлдөөгчийн хэм -18⁰-аас доош байна.
2. Хөргөх төхөөрөмжүүдийн хэмийг ахлах /ерөнхий/ тогооч шалгаж бүртгэнэ.
3. Хөргөх төхөөрөмжүүдийн хэмийг өдөр бүр 2 удаа /ажил эхлэх болон ажил дуусах үед/ хянаж бүртгэх бөгөөд тухайн үеийн хэмийг хүснэгтийн нүдэнд гаргацтай тэмдэглэнэ.
4. Хөргөх төхөөрөмжүүдэд зориулалтын термометр байрлуулсан байна.
5. Бүртгэлийн хуудсыг хөргөх төхөөрөмжүүдийн гадна талд байрлуулсан байна.
6. Сарын эцэст бүртгэлийн хуудсыг сольж, өмнөх хуудсыг хадгална.

БИЧИЛ ЦАГ УУРЫН БҮРТГЭЛ

Хоол, хүнс хадгалах, бэлтгэх боловсруулах өрөөний нэр: .....

Хүснэгт 11

Гараг	Харьцангуй чийг /хувиар/	Өрөөний хэм /°C/	Гэрэлтүүлэг /люкс/	Агааржуулалтын систем хэвийн ажиллагаатай эсэх	Тэмдэглэл хөтөлж бүртгэсэн хугацаа, ажилтны нэр
Даваа					
Мягмар					
Лхагва					
Пүрэв					
Баасан					

Хянах арга:

1. Хоол, хүнс хадгалах /ногооны, хуурай хүнсний агуулах г.м/, бэлтгэх, боловсруулах, савлах, түгээх зэрэг бүх өрөө /хэсэг/ тус бүрт бүртгэл хөтөлнө.
2. Бүртгэлийг томилогдсон ажилтан шалгаж бүртгэнэ.

5.Хоолны дээжийн бүртгэлийн загвар:

ХООЛ, БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ДЭЭЖИЙН БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 12

Огноо	Хоол, бүтээгдэхүүний нэр	Хоол хийсэн тогооч	Хоол болсон цаг, минут	Дээжийн хэмжээ /грамм, мл/	Дээж авах үеийн хөргөгчийн хэм	Түгээсэн хүүхдийн тоо	Дээж устгасан огноо, цаг, минут	Дээж устгах үеийн хөргөгчийн хэм	Хянасан ажилтны гарын үсэг
1-р ээлж									
2-р ээлж									

Хянах арга:

1. Дээжийн зориулалтын сав, хөргөгч тусдаа байна.
2. Хүүхдийн хоол, хүнсэнд олгосон хоол, бүтээгдэхүүн тус бүрээс дээж авч, бүртгэл хөтөлнө. Дээжний хэмжээ 150 гр-аас доошгүй байна.
3. Дээж тус бүрд хоолны дээж хадгалах бичгийг хөтлөн хадгална.
4. Дээжийг 72 цаг хадгална.
5. Бүртгэлд хоол зүйч эсвэл сургуулийн эмч хяналт тавина.

ХООЛНЫ ДЭЭЖ ХАДГАЛАХ БИЧИГ

Хүснэгт 13

Хадгалсан өдөр	Он, сар, өдөр: Цаг, минут:
Хоол, бүтээгдэхүүний нэр:	
Дээж авсан хүний нэр:	
Устгах хугацаа:	Он, сар, өдөр: Цаг, минут:

6. Бэлэн гарсан хоол, хүнсний чанар, түгээлтийн үеийн бүртгэлийн загвар:

ХООЛ БЭЛЭН БОЛСОН ЦАГ, ХЭМИЙН БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 14

Огноо	Хоолны нэр	Хоол бэлэн болсон цаг, минут	Хэм	Хоол хийсэн тогоочийн нэр, гарын үсэг
1-р ээлж				
2-р ээлж				

ХООЛ, БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ТҮГЭЭЛТ, ЧАНАРЫН ХЯНАЛТЫН БҮРТГЭЛ

..... он ..... сар ..... өдөр

Хүснэгт 15

Ээлж	№	Анги	Сурагчийн тоо	Хоол түгээсэн /олгосон/ цаг, минут	Хоол түгээсэн /олгосон/ хэм	Хоол түгээсэн /олгосон/ ажилтан, гарын үсэг	Хүүхдийн хооллох байдал, үлдэгдлийн хэмжээ	Хянасан ажилтны гарын үсэг
1-р ээлж	1							
	2							
	3							
2-р ээлж	1							
	2							
	3							

Хянах арга:

1. Хоол бэлэн болсон даруйд түгээх бөгөөд бэлэн болсон хоолыг зориулалтын хоол халуун байлгагчид хадгалах хугацаа 2 цагаас хэтрэхгүй байна.
2. Хоол олгох хэм 1-р хоол +75°C, 2-р хоол +65°C-аас доошгүй байгаа эсэхийг шалгана.
3. Хоол түгээж, олгож буй ажилтан ажлын хувцас, хамгаалах хэрэгслийг /амны хаалт, бээлий г.м/ бүрэн өмссөн байна.
4. Бүртгэлийг хоол зүйч, сургуулийн эмч, ангид хооллож буй тохиолдолд ангийн багш хянана.

5. Хүүхдийн хооллох байдал, үлдэгдлийн хэмжээг 7 хоногт 1 удаа түүвэрчилсэн байдлаар хоол зүйч хянаж бүртгэх бөгөөд уг хяналтыг хийснээр хүүхдийн хоол шим тэжээлийн боловсролыг дээшлүүлэх, хоолны цэс төлөвлөлтөд ашиглана.

7. Ажиллагсдад сургалт хийсэн бүртгэлийн загвар:

АЖИЛЛАГСДАД СУРГАЛТ ХИЙСЭН БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 16

№	Сургалтын нэр, агуулга	Сургалт хийсэн сар, өдөр, үргэлжилсэн хугацаа	Сургалтыг зохион байгуулсан газрын нэр	Сургалт хийсэн хүний албан тушаал, нэр	Сургалтад оролцсон албан тушаалтан	Хянаж бүртгэсэн ажилтан

8. Хоол хүнстэй холбоотой санал, хүсэлтийн бүртгэлийн загвар:

САНАЛ ХҮСЭЛТ, АВСАН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ БҮРТГЭЛ

Хүснэгт 17

№	Он, сар, өдөр, цаг минут	Санал, хүсэлт гаргасан байгууллага, иргэн	Санал, хүсэлтийн агуулга	Хянасан ажилтан	Хариуцсан ажилтан	Засч залруулах арга хэмжээ авсан байдал

Хянах арга:

1. Санал, хүсэлт ирсэн тохиолдолд хяналт хийх ажилтан /ахлах тогооч, хоол зүйч, эмч зэрэг/ танилцан холбогдох ажилтанд хариуцуулан залруулах арга хэмжээг авна. Арга хэмжээ авч ажилласан талаар тэмдэглэл хөтөлнө.

ХОВД АЙМАГ БУЛГАН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ЗАХИРАМЖ

2026 оны 5 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Дугаар А/90

Бүрэнхайрхан

ӨВӨЛЖӨӨ, ХАВАРЖААНЫ БЭЛЧЭЭРИЙГ ЗУНЫ УЛИРАЛД МАЛААС ЧӨЛӨӨЛӨХ ХУГАЦАА ТОГТООХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 66 дугаар зүйлийн 66.1 дэх заалт, Газрын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.4.7 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ЗАХИРАМЖЛАХ нь:

1.Багуудын иргэдийн саналыг үндэслэн бэлчээрийг зохистой ашиглах, хамгаалах, талхлалтаас урьдчилан сэргийлэх, зорилгоор өвөлжөө, хаваржааны бэлчээрийг зуны улиралд малаас чөлөөлөх хугацааг жил бүрийн 06 дугаар сарын 15-ны өдрөөс 08 дугаар сарын 25-ныг хүртэл хугацаанд тогтоосугай.

2.Өвөлжөө, хаваржааны бэлчээрийг зуны улиралд малаас чөлөөлж, тогтоосон хугацаа шаардлагыг зөрчсөн тохиолдолд холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм журмын дагуу зохих хариуцлага тооцож, арга хэмжээ ажиллахыг холбогдох албан тушаалтнуудад үүрэг болгосугай.

3.Захирамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Засаг даргын орлогч, малчин болон мал бүхий иргэдэд мэдээлэл хүргэж ажиллахыг багийн Засаг дарга нарт тус тус даалгасугай.

ЗАСАГ ДАРГА

Б.ГАНТУЛГА

ЗАМ, ТЭЭВРИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2026 оны 5 дугаар
сарын 12-ны өдөр

Дугаар А/136

Улаанбаатар
хот

ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Төмөр замын тээврийн тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1.17, 11.2-т заасныг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. “Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх олгох журам”-ыг хавсралтаар баталсугай.

2. Журмыг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллахыг төмөр замын тээврийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага, төмөр замын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцогч этгээдэд даалгасугай.

3. Журмын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг-Төмөр замын газар (Б.Артур), хяналт тавьж ажиллахыг Төмөр замын тээврийн бодлого зохицуулалтын газар (Х.Итгэлт)-т тус тус үүрэг болгосугай.

4. Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Зам, тээврийн сайдын 2026 оны А/74 дүгээр тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

Б.ДЭЛГЭРСАЙХАН

*Зам, тээврийн сайдын 2026 оны 5 дугаар сарын 12-ны
өдрийн А/136 дугаар тушаалын хавсралт*

ХӨДЛӨХ БҮРЭЛДЭХҮҮН ЖОЛООДОХ ЭРХ ОЛГОХ ЖУРАМ

НЭГ.НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1.Монгол Улсын төмөр замын хөдлөх бүрэлдэхүүний машинч бэлтгэх, нөөц бүрдүүлэх зорилгоор хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх олгох шалгалт авах, эрх олгох, бүртгэл хөтлөхтэй холбогдсон харилцааг энэхүү журмаар зохицуулна.

1.2.Энэхүү журмыг төмөр замын тээврийн байгууллага болон хөдлөх бүрэлдэхүүн өмчлөгч, эзэмшигч байгууллагууд мөрдөнө.

1.3.Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх олгох шалгалтыг төмөр замын асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага (цаашид “төрийн захиргааны байгууллага” гэх) жилд 2-оос доошгүй удаа зохион байгуулна.

1.4.Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрхийн үнэмлэх авсан иргэд нь Монгол Улсад ашиглагдаж байгаа бүх серийн зүтгүүрийг жолоодох эрхтэй байна.

1.5.Төмөр замын тээврийн байгууллага, хөдлөх бүрэлдэхүүн өмчлөгч, эзэмшигч хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх горилж буй шаардлага хангасан иргэдийн материалыг төрийн захиргааны байгууллагад шалгалт эхлэхээс 14 хоногийн өмнө ирүүлнэ.

1.6.Жолоодох эрх авах горилогч нь Төмөр замын тээврийн салбарын мэргэжилтэй ажилтан сургах, давтан сургах, мэргэшүүлэх, мэргэжлийн зэрэг олгох журмын дагуу сургалтын үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий байгууллагын сургалтад хамрагдсан байна.

ХОЁР.ЭРХ ГОРИЛОГЧИД ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА

2.1.Бакалавр болон түүнээс дээш зэрэгтэй бол мэргэжлээрээ 12-оос доошгүй сар тасралтгүй ажилласан байна.

2.2.Техникчийн зэрэгтэй бол мэргэжлээрээ 18-аас доошгүй сар тасралтгүй ажилласан байна.

2.3.Мэргэжлийн сургалтын байгууллага төгссөн бол мэргэжлээрээ 24-өөс доошгүй сар тасралтгүй ажилласан байна.

2.4.Мэргэжлийн сургалт төгссөн бол 30-аас доошгүй сар тасралтгүй ажилласан байна.

ГУРАВ.ШАЛГАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

3.1.Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх олгох шалгалтын үйл ажиллагааг төрийн захиргааны байгууллагаас томилогдсон мэргэжлийн шалгалтын комисс /цаашид “комисс” гэх/ зохион байгуулна.

3.2.Комисс нь 5-аас доошгүй хүний бүрэлдэхүүнтэй байх ба

зүтгүүр, зүтгүүрийн аж ахуйн мэргэжлээр магистраас доошгүй зэрэгтэй, мэргэшсэн инженер, багш байна.

3.3.Комисс нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

3.3.1.шалгалтын үйл ажиллагааг удирдан зохион байгуулах;

3.3.2.шалгалт зохион байгуулах танхим, техник хэрэгслийн бэлэн байдлыг хангах;

3.3.3.шалгалттай холбоотой санал, гомдлыг хүлээн авч зохих журмын дагуу шийдвэрлэх;

3.3.4.шалгалтын үнэлгээ, тайлан, холбогдох материалыг төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлэх.

3.4.Шалгалтыг цахим хэлбэрээр зохион байгуулах ба бүртгүүлсэн иргэдийн тооноос хамаарч хэсэгчлэн зохион байгуулж болно.

3.5.Комисс шалгалтын тов болон холбогдох мэдээллийг шалгалт эхлэхээс хуанлийн 30-аас доошгүй хоногийн өмнө төрийн захиргааны байгууллагын цахим хуудас, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан нийтэд мэдээлнэ.

3.6.Зайлшгүй шаардлагаар шалгалтын тов болон мэдээлэлд өөрчлөлт оруулах бол энэ тухай шалгалт эхлэхээс 7-оос доошгүй хоногийн өмнө нийтэд мэдээлнэ.

3.7.Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх горилогчид иргэний үнэмлэхээ шалгуулж шалгалтад орох бөгөөд дараах материалыг бүрдүүлнэ:

3.7.1.энэ журмын 2 дугаар зүйлд заасан шаардлагыг хангасан нотлох баримт;

3.7.2.цээж зураг 3x4 хэмжээтэй (файл);

3.7.3.шалгалтын хураамж төлсөн баримт;

3.7.4.эрүүл мэндийн тодорхойлолт.

3.8.Шалгалтыг Төмөр замын тээврийн тухай болон холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм, стандарт, заавар, техникийн мэдлэг-засвар үйлчилгээ бүхий сургалтын хөтөлбөрийн хүрээнд 100 асуулттай тестээр 90 минутад багтааж зохион байгуулна.

3.9.Энэхүү журмын 3.8-т заасны дагуу шалгалтыг авах ба 80 буюу түүнээс дээш хувийн үнэлгээ авсан тохиолдолд хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрхийн үнэмлэх олгоно.

3.10.Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх авсан иргэний өөрийн эзэмшлийн зүтгүүр, хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох зүгшрүүлэлтийг төмөр замын тээврийн байгууллага, өмчлөгч, эзэмшигч нь хариуцна.

3.11.Шалгалт зохион байгуулах, үнэмлэх олгохтой холбоотой үйл ажиллагааны зардлын хэмжээг төрийн захиргааны байгууллага тогтооно.

ДӨРӨВ.ХӨДЛӨХ БҮРЭЛДЭХҮҮН ЖОЛООДОХ ЭРХИЙН ҮНЭМЛЭХ ОЛГОХ, БҮРТГЭЛ ХӨТЛӨХ

4.1.Төрийн захиргааны байгууллага нь хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрхийн үнэмлэх /цаашид “үнэмлэх” гэх/ олгох үйл ажиллагаатай холбоотой дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

4.1.1.шалгалтад тэнцсэн иргэнд энэхүү журмын хавсралтаар баталсан үнэмлэхийн загварын дагуу үнэмлэх олгох;

4.1.2.үнэмлэхээ үрэгдүүлсэн тохиолдолд тухайн иргэний хүсэлтийг үндэслэн нөхөж олгоно.

4.2.Төмөр замын тээврийн байгууллага болон хөдлөх бүрэлдэхүүн өмчлөгч, эзэмшигч нь хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрхийн үнэмлэхтэй иргэнийг Төмөр замын тээврийн тухай хууль болон холбогдох дүрэм, журам зөрчсөн гэж үзвэл “Галт тэрэгний хөдөлгөөнтэй шууд холбоотой ажилтны хөдөлмөр эрхлэлтийн харилцаа, нөхцөл, сахилгын тусгай журам”-ын дагуу зохих арга хэмжээг авна.

4.3.Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх олгохтой холбогдсон үнэлгээний хуудас, эрх олгосон, нөхөн олгосон талаарх мэдээллийг агуулсан бүртгэл, мэдээллийн сантай байх бөгөөд уг сан нь цахим хэлбэртэй байна.

4.4.Мэдээллийн санд төвлөрсөн мэдээллийн хадгалалт, хамгаалалт, нөхөн бүрдүүлэлт, ашиглах үйл ажиллагааг Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хуулиар зохицуулна.

ТАВ.ХАРИУЦЛАГА

5.1.Төрийн захиргааны байгууллага, төмөр замын тээврийн байгууллага болон хөдлөх бүрэлдэхүүн өмчлөгч, эзэмшигч тус тусын чиг үүргийн хүрээнд энэхүү журмын хэрэгжилтэд хяналт тавина.

5.2.Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрхийн үнэмлэхгүй тохиолдолд хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодохгүй.

5.3. Энэхүү журмыг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Зөрчлийн тухай хууль эсхүл Эрүүгийн хуульд заасны дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.

“Хөдлөх бүрэлдэхүүн жолоодох эрх олгох журам”-ын хавсралт

ХӨДЛӨХ БҮРЭЛДЭХҮҮН ЖОЛООДОХ ЭРХИЙН ҮНЭМЛЭХИЙН ЗАГВАР

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2026 оны 5 дугаар
сарын 06-ны өдөр

Дугаар А/172

Улаанбаатар
хот

ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.3 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.Иргэн өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмчээ сонгон бүртгүүлэх журмыг хавсралтаар баталсугай.

2.Журмыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэн ажиллахыг Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн дарга, эрхлэгч нарт даалгасугай.

3.Журмын хэрэгжилтэд мэргэжлийн арга зүйгээр хангаж ажиллахыг Эрүүл мэндийн яамны дэргэдэх Ерөнхий мэргэшил судлалын Мэргэжлийн салбар зөвлөл (Д.Мягмарсүрэн), аймаг, нийслэлийн Эрүүл мэндийн газрын дарга нарт, нэгдсэн зохицуулалтаар хангаж ажиллахыг Эмнэлгийн тусламжийн бодлогын хэрэгжилтийн газар (М.Наранпүрэв)-т тус тус үүрэг болгосугай.

4.Тушаалын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн нарийн бичгийн дарга (Н.Эрдэнэбаяр)-д даалгасугай.

САЙД

Э.БАТШУГАР

*Эрүүл мэндийн сайдын 2026 оны 5 дугаар сарын 06-ны
өдрийн А/172 дугаар тушаалын хавсралт*

ИРГЭН ӨРХ, СУМ, ТОСГОНЫ ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ТӨВИЙН ЭМЧЭЭ СОНГОН БҮРТГҮҮЛЭХ ЖУРАМ

Нэг.Нийтлэг үндэслэл

1.1.Энэхүү журмын зорилго нь иргэн бүр эмчээ харьяа өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмч нараас сонгох, бүртгүүлэх, сонгосон эмч нь тухайн иргэний эрүүл мэндийн байдлыг үнэлж, эрсдэлийг тодорхойлох, анхан шатны болон урьдчилан сэргийлэх тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх, шаардлагатай тохиолдолд дээд шатлалд илгээх, буцааж хүлээн авч хянах байдлаар тусламж, үйлчилгээний тасралтгүй байдлыг хангах, иргэн эмч хоорондын тасралтгүй, хариуцлагатай харилцааг бий болгох замаар хүн амын эрүүл мэндийг сайжруулахад оршино.

1.2.Энэхүү журам нь иргэн өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн (цаашид “Төв” гэх) эмчээ сонгон бүртгүүлэх, шилжилт хөдөлгөөн хийлгэх үйл ажиллагааг зохицуулах бөгөөд Монгол Улсын Эрүүл мэндийн тухай хууль, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжид нийцсэн байна.

Хоёр.Хамрах хүрээ

2.1.Энэхүү журам нь Монгол Улсын иргэн, хууль ёсоор Монгол Улсад амьдарч байгаа гадаадын иргэн.

2.2.Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар (цаашид “ЭМДЕГ” гэх)-тай гэрээтэй тусгай зөвшөөрөлтэй өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв.

Гурав.Бүртгэлийн хэлбэр

3.1.Бүртгэл: Иргэн буюу гэр бүлийг тодорхой өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв болон эмчтэй холбосон цахим бүртгэлийн системд хийх албан ёсны бүртгэл.

3.1.1.Хувь хүний бүртгэл: Өрхийн бусад гишүүдээс тусдаа нэг иргэнийг бүртгэх бүртгэл;

3.1.2.Гэр бүлийн бүртгэл: Өрхийн бүх гишүүдийг нэг өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд хамтад нь бүртгэх, өрхийн насанд хүрсэн гишүүний санаачилгаар хийгдэх бүртгэл.

Дөрөв.Удирдлага, зохион байгуулалт

4.1.Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

4.1.1.Нэгдсэн зохицуулалтаар хангаж ажиллах;

4.1.2.Бүртгэлийн хамралт болон үйл ажиллагаанд хяналт тавих;

4.1.3.Хариуцсан нэгж, аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газарт үүрэг чиглэл өгөх, үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх.

4.2.Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

4.2.1.Анхан шатны эрүүл мэндийн нэг иргэнээр тооцсон төлбөрийн аргаар санхүүжилтийг бүртгэлийн цахим системд үндэслэн олгох;

4.2.2.Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн бүртгэлийн мэдээллийг сар бүр баталгаажуулах;

4.2.3.Иргэний улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1-д заасны дагуу шилжилт хөдөлгөөн хийгдсэн тохиолдолд иргэний өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн бүртгэлийн мэдээллийг сар бүрийн сүүлийн ажлын өдөр шинэчилнэ;

4.2.4.Зөрчилтэй бүртгэлийн талаар холбогдох байгууллагад мэдэгдэх, өөрчлөх.

4.3.Аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газар дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

4.3.1.Иргэнийг эмчээ сонгон бүртгэх үйл ажиллагаатай холбоотой гомдлыг хүлээн авч, шийдвэрлэх;

4.3.2.Журмын 5.6.1-д заасан нэг эмчид ногдох иргэний тооны хэтэрсэн тоохиолдолд шалтгаан нөхцөл байдлыг харгалзан зөвшөөрөх;

4.3.3.Малчдын нүүдэл, хүн амын шилжилт хөдөлгөөнтэй холбоотой үйл ажиллагааг зохион байгуулах;

4.3.4.Харьяа нутаг дэвсгэр дэх өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвүүдэд журмын хэрэгжилтэд хяналт тавих.

4.4.Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв дараах үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

4.4.1.Иргэнийг холбогдох журам, стандартын дагуу бүртгэх, мэдээллийн санг үнэн зөв, бүрэн хөтлөх;

4.4.2.Иргэнд эрүүл мэндийн анхан шатны суурь тусламж, үйлчилгээг чанартай, хүртээмжтэй, тасралтгүй үзүүлэх;

4.4.3.Журмын 5.5-д заасан мэдээллийг ил тод нээлттэй байдлыг хангах;

4.4.4.Иргэний эрүүл мэндийн мэдээллийн нууцлалыг хууль тогтоомжид заасны дагуу хангах;

4.4.5.Иргэний эмчээ солих хүсэлтийг хүлээн авч, шийдвэрлэх, бүртгэлийн өөрчлөлтийг хугацаанд нь хийх;

4.4.6.Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдлыг хангах, стандарт, удирдамжийг мөрдөж ажиллах;

4.4.7.Иргэнд эрүүл мэндийн боловсрол олгох, урьдчилан сэргийлэх үзлэг, хяналтад хамруулах ажлыг зохион байгуулах;

4.4.8. Дээд шатны эрүүл мэндийн байгууллагатай уялдаа холбоотой ажиллаж, шаардлагатай тохиолдолд шатлалын дагуу илгээх, мэдээлэл солилцох;

4.4.9. Холбогдох байгууллагад тайлан, мэдээг хугацаанд нь гаргаж өгөх.

4.5. Иргэн дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

4.5.1. Иргэн дараах эрхтэй:

4.5.1.1. Өөрийн эмчийг сонгох, солих;

4.5.1.2. Эрүүл мэндийн анхан шатны суурь тусламж, үйлчилгээг чанартай, хүртээмжтэй авах;

4.5.1.3. Эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээтэй холбоотой мэдээлэл, зөвлөгөө авах;

4.5.1.4. Иргэний оршин суугаа хаягт харьяалагдах сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв нь уг иргэний оршин суугаа газраас байршлын хувьд хол бөгөөд өөр сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв нь илүү ойр оршдог тохиолдолд тухайн иргэн өөрт ойр байрлах өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд бүртгүүлэх;

4.5.1.5. Өөрийн эрүүл мэндийн мэдээлэлтэй танилцах, нууцлал хамгаалуулах;

4.5.1.6. Иргэнийг ялгаварлан гадуурхах шалтгаанаар бүртгэхээс татгалзсан, тухайн эмч, эрүүл мэндийн байгууллагын үйл ажиллагаанд санал, гомдол гаргаж шийдвэрлүүлэх.

4.5.2. Иргэн дараах үүрэгтэй:

4.5.2.1. Эрүүл мэндийн байгууллагад үнэн зөв, бүрэн мэдээлэл өгөх;

4.5.2.2. Эмчийн заавар, зөвлөгөөг дагаж мөрдөх;

4.5.2.3. Урьдчилан сэргийлэх үзлэг, шинжилгээнд хамрагдах;

4.5.2.4. Эмнэлгийн дотоод журам, халдвар хамгааллын дэглэмийг сахих;

4.5.2.5. Эрүүл мэндээ хамгаалах, өвчлөлөөс урьдчилан сэргийлэхэд идэвхтэй оролцох;

4.5.2.6. Оршин суугаа хаяг өөрчлөгдсөн тохиолдолд мэдэгдэх эсвэл бүртгэлээ шинэчлэх.

Тав.Эмчээ сонгох

5.1. Иргэн эмчээ Иргэний улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.2 дахь хэсгийн хүрээнд тухайн оршин суугаа хаяг дээрээ 6 сар буюу түүнээс дээш хугацаанд амьдрах тохиолдолд өөрт хамгийн ойр байгаа төвөөс эмчээ чөлөөтэй сонгох эрхтэй.

5.2. Эмчийг оршин суугаа хаяг, байгууллагын хүчин чадалд үндэслэн нэг эмчид ногдох иргэний дээд хязгаарт нийцүүлэн сонгоно.

5.3. Иргэн өөрийн амьдарч байгаа байршилд ойр байрлах өөр

өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийг сонгож болох бөгөөд тухайн байгууллага нь зөвшөөрч бүртгэсэн байна.

5.4.Бүртгэлийн үед төв нь бүх эмчийн нэр, мэргэшил, бүртгэлийн боломжит багтаамжийн талаарх мэдээллийг иргэнд цахим портал, байгууллагын мэдээллийн самбар болон бусад эх сурвалжаар дамжуулан мэдээлнэ.

5.5.Иргэн эмчээ сонгохдоо дараах шалгуурыг харгалзан үзэж болно:

5.5.1.Мэргэшлийн зэрэг, ур чадвар, ажлын туршлага;

5.5.2.Эмнэлзүйн үзлэг оношилгоог нягт, иж бүрэн хийх байдал;

5.5.3.Өвчтөний өвчний түүхийг анхааралтай сонсож дүгнэх чадвар;

5.5.4.Үйлчлүүлэгчид зарцуулах цаг, анхаарал;

5.5.5.Харилцаа, хандлага, ёс зүй.

5.6.Нэг эмчид ногдох иргэний тоо:

5.6.1.өрхийн нэг эмчид ногдох иргэдийн тоо дээд тал нь 1,500 байна, тухайн эмчийн бүртгэл дээд хязгаартаа хүрсэн тохиолдолд цахим систем автоматаар шинэ бүртгэлийг уг эмчид хуваарилахаас сэргийлнэ;

5.6.2.өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн эмч удаан хугацаагаар ажиллахгүй байх, хүн амын гэнэтийн нэмэгдэл, эрүүл мэндийн яаралтай байдал зэрэг онцгой нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд аймаг, дүүргийн эрүүл мэндийн газар нь дээд хязгаараас 20 хувиар хэтрэх буюу дээд тал нь 3 сараас хэтрэхгүй хугацаагаар түр хэтрэлтийг зөвшөөрч болно.

Зургаа.Эмчээ солих

6.1.Иргэн нь өөрийн харьяаллын эмчээ чөлөөтэй сонгох, солих эрхтэй байна.

6.2.Эмчээ солих хүсэлтийг тухайн иргэний сонгосон шинэ эрүүл мэндийн байгууллагад бичгээр болон цахимаар гаргана.

6.3.Шинэ эрүүл мэндийн байгууллага нь иргэний хүсэлтийг хүлээн авснаас хойш ажлын 5 хоногт бүртгэлд өөрчлөлт оруулж, харьяаллыг шилжүүлнэ.

6.4.Эмч солих үйл ажиллагаа нь иргэний эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ тасалдахгүй байх нөхцөлийг ханган зохион байгуулагдана.

6.5.Иргэн эмчээ солихдоо өмнөх эрүүл мэндийн байгууллагад бүртгэлтэй байсан эрүүл мэндийн мэдээллийг холбогдох журмын дагуу шилжүүлэхийг зөвшөөрнө.

Долоо.Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд бүртгүүлэх

7.1.Иргэн дараах байдлаар өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд бүртгүүлнэ. Үүнд:

7.1.1.Биеэр ирэх;

7.1.2.Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн систем болон эрх бүхий байгуулагын цахим системийг ашиглах;

7.1.3.Алслагдсан газарт өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн ажилтан очиж ажиллах үед.

7.2.Нэг иргэн нэг л өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв, нэг эмчид бүртгэлтэй байна. Шинэ бүртгэл хийхэд өмнөх бүртгэл хүчингүй болно.

7.3.Гэр бүл болон хувь хүнээр өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвд нэг эмчид бүртгүүлж болно.

7.4.Гэр бүлийн насанд хүрсэн гишүүн (18 наснаас дээш) өөр эмчийг сонгон бүртгүүлж болно. Үүнд:

7.4.1.Насанд хүрсэн гэр бүлийн гишүүн эмчээ сонгох эрхээ эдлэхийг хүссэн;

7.4.2.гэр бүлийн гишүүн гэр бүлээсээ тусдаа амьдардаг;

7.4.3.Гэр бүлээрээ сонгосон эмчийн бүртгэлийн тоо дээд хязгаартаа хүрсэн.

7.5.Төв нь бүртгэлийг хүлээн авснаас хойш холбогдох журам, стандартын дагуу шалган баталгаажуулж, иргэнийг харьяалалд бүртгэнэ.

7.6.Төвд бүртгэгдэх хүн амын тоонд тухайн нутаг дэвсгэрт байнга болон түр оршин суугаа иргэдийг хамруулна.

7.7.Түр оршин суугч иргэн нь оршин суугаа хугацаандаа тухайн төвөөс анхан шатны тусламж, үйлчилгээ авах эрхтэй байна.

7.8.Явуулын болон байнгын хаягийн бүртгэлгүй иргэнийг төвийн үндсэн бүртгэлд хамруулахгүй бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг холбогдох журмын дагуу үзүүлнэ.

7.9.Иргэний бүртгэлийн мэдээлэлд өөрчлөлт орсон тохиолдолд тухайн иргэн өөрийн харьяа төвд тухай бүр мэдэгдэж, мэдээллээ шинэчлүүлэх үүрэгтэй.

7.10.Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвийн нэг эмчид оногдох иргэний тоо дээд хязгаартаа хүрсэн тохиолдолд шинэ иргэнийг бүртгэхээс татгалзаж болно.

7.11.Өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв 7.10-д зааснаас бусад дараах тохиолдолд иргэнийг бүртгэхээс татгалзахыг хориглоно. Үүнд:

7.11.1.Эрүүл мэндийн байдал, нас, хүйс, хөгжлийн бэрхшээлтэй байдал, эрүүл мэндийн үйлчилгээ их авах магадлал;

7.11.2.Яс үндэс, нийгэм эдийн засгийн байдал, төрсөн газар.

7.12.Төв нь иргэний бүртгэлийн мэдээллийн үнэн зөв, бүрэн байдлыг хангаж, мэдээллийг тогтмол шинэчилж, мэдээллийн санг хөтөлнө.

7.13.Бүртгэлийг түдгэлзүүлэх, хүчингүй болгох:

7.13.1.иргэн бүртгэлтэй өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс 2 жилийн хугацаанд ямар нэгэн тусламж үйлчилгээ аваагүй бол цахим системд бүртгэл автоматаар идэвхгүй байдалд шилжинэ. Энэ тохиолдолд өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төв 30 хоногийн дотор тухайн иргэнтэй утсаар, гэрт нь очих зэргээр холбогдож, иргэний баталгаажуулалтаар идэвхжүүлэлт хийнэ;

7.13.2.гадаад улсад түр амьдарч байгаа Монгол Улсын иргэн сүүлийн бүртгэлтэй өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвдөө бүртгэлтэй байх бөгөөд гадаадад амьдарч байх хугацаандаа бүртгэлээ идэвхгүй төлөвт шилжүүлж, буцаж ирэхдээ бүртгэлээ сэргээнэ;

7.13.3.бүртгэлтэй иргэн нас барсан тохиолдолд хүчингүй болгох.

Найм.Хяналт

8.1.Энэхүү журмын хэрэгжилтэд эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар болон аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн газартай хамтран хяналт тавина.

8.2.Хяналтыг төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хэлбэрээр хэрэгжүүлж, журмын хэрэгжилтэд үнэлгээ хийж, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах арга хэмжээ авна.

8.3.Журмын хэрэгжилттэй холбоотой иргэн, хуулийн этгээдийн санал, гомдлыг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу хүлээн авч шийдвэрлэнэ.

Ес.Хариуцлага

9.1.Энэхүү журмыг зөрчсөн этгээдэд холбогдох хууль тогтоомж, журам, гэрээнд заасны дагуу хариуцлага тооцно.

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙДЫН ТУШААЛ

2026 оны 5 дугаар
сарын 13-ны өдөр

Дугаар А/176

Улаанбаатар
хот

ЖАГСААЛТ ШИНЭЧЛЭН БАТЛАХ ТУХАЙ

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1.“Зайлшгүй шаардлагатай эмийн XI дүгээр жагсаалт”-ыг нэгдүгээр, “Хүүхдийн зайлшгүй шаардлагатай эмийн IV дүгээр жагсаалт”-ыг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2.Зайлшгүй шаардлагатай эмээр тасралтгүй, хүртээмжтэй хангаж эмийн зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэх арга хэмжээг тогтмол зохион байгуулж ажиллахыг төр, хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллага болон эм хангамжийн байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.“Зайлшгүй шаардлагатай эмийн XI дүгээр жагсаалт”, “Хүүхдийн зайлшгүй шаардлагатай эмийн IV дүгээр жагсаалт”-д орсон эмийг үйлдвэрлэж, импортлон улсын бүртгэлд бүртгүүлж, хангамжийг сайжруулж ажиллахыг дотоодын эмийн үйлдвэр, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл ханган нийлүүлэх байгууллага, эмийн сангийн эрхлэгч, дарга, захирал нарт даалгасугай.

4.Тушаалын хэрэгжилтийг хангаж, хяналт тавьж, зайлшгүй шаардлагатай эмийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж ажиллахыг Эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хяналт, зохицуулалтын газар (П.Алтанцэцэг)-т үүрэг болгосугай.

5.Энэхүү тушаал гарсантай холбогдуулан Эрүүл мэндийн сайдын 2023 оны А/197, А/408 дугаар тушаалыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

САЙД

Э.БАТШУГАР

Эрүүл мэндийн сайдын 2026 оны 5 дугаар сарын 13-ны
өдрийн А/176 дугаар тушаалын нэгдүгээр хавсралт

ЗАЙЛШГҮЙ ШААРДЛАГАТАЙ ЭМИЙН ХИ ДҮГЭЭР ЖАГСААЛТ

№	Эмийн нэр	Тун хэмжээ, хэлбэр	Сум, өрх, тосгоны эрүүл мэндийн төв	Аймаг дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ	Тусгай мэргэжлийн төв, төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг	Нийтийн үйлчилгээтэй эмийн сан
1. Мэдээгүйжүүлэх эм						
1.1 Ерөнхий мэдээгүйжүүлэх бэлдмэл, хүчилтөрөгч						
1.1.1 Амьсгалаар хэрэглэх эм						
1	хүчилтөрөгч	амьсгалаар хэрэглэх (эмнэлгийн зориулалттай хий)		*	*	
2	галотан	амьсгалаар хэрэглэх		*	*	
3	изофлуран	амьсгалаар хэрэглэх		*	*	
1.1.2 Тарилгаар хэрэглэх эм						
4	кетамин	тарилгын уусмал, 50мг/мл (гидрохлорид) - 10 мл		*	*	СЖ
5	тиопентал	тарилгын нунтаг, 0.5г - 1г (натрийн давс)		*	*	
6	пропофол	тарилгын уусмал, 10мг/мл; 20мг/мл		*	*	
1.2 Хэсгийн мэдээгүйжүүлэх эм						
7	прокайн	тарилгын уусмал, 0.25% - 1% (гидрохлорид)	*	*	*	*
8	лидокайн	хэсэг газарт хэрэглэх, 2% - 4% (гидрохлорид)	*	*	*	*
		нугасаар мэдээгүйжүүлэлтэд уусмал, 7.5% глюкозын уусмалд найруулсан, 2 мл ампулд савлагдсан 5%-ийн (гидрохлорид)		*	*	

		тарилгын уусмал, 0.5%-2% (гидрохлорид)		*	*	*
9	лидокайн + эпинефрин	шүдний зориулалттай тарилгын уусмал, 2% (гидрохлорид) + эпинефрин 1:80000		*	*	
		тарилгын уусмал, 1%, 2% (гидрохлорид эсвэл сульфат) + эпинефрин 1:200 000.		*	*	
10	эфедрин	тарилгын уусмал, 30мг/мл, 50мг/мл (гидрохлорид) (төрөлтийн үед даралт унахаас урьдчилан сэргийлэх зорилгоор нугасаар мэдээгүйжүүлэх үед хэрэглэх)		*□	*□	СЖ
11	бупивикайн	тарилгын уусмал, 0.25%, 0.5% (гидрохлорид)		*	*	
		тарилгын уусмал, нугасны мэдээгүйжүүлэлтэд 5% (гидрохлорид) + 8 % глюкозой хольж хэрэглэх		*	*	
1.3 Мэс засал, жижиг мэс ажилбарт хэрэглэх эм						
12	атропин	тарилгын уусмал, 400мкг/мл - 1мг/мл (сульфат)		*	*	*
13	мидазолам	тарилгын уусмал, 1мг/мл		*	*	СЖ
		уух шингэн, 2мг/мл		*	*	СЖ
14	морфин	тарилгын уусмал, 10 мг/мл (гидрохлорид, сульфат)		*	*	МЖ
2. Өвдөлт намдаах, халуун бууруулах, үрэвслийн эсрэг эмүүд						
2.1 Огийн бус эмүүд						
15	ибупрофен	шахмал, 200мг - 600мг,		*	*	*

		уух шингэн, 100мг/5мл, 200мг/5мл	*	*	*	
16	парацетамол	шахмал, 250мг - 500 мг	*	*	*	*
		лаа, 100мг - 500мг	*	*	*	*
17	лорноксикам	шахмал, 4мг - 8мг		*	*	*
		тарилгын нунтаг, 8мг/мл		*	*	
Сэлгээ эм						
	мелоксикам	шахмал 7.5-15мг,		*	*	
		тарилгын уусмал 10-15мг/мл,		*	*	
2.2 Огийн бүлгийн эмүүд						
18	кодейн	шахмал, 15мг - 30мг (фосфат)		*	*	МЖ
19	трамадол	шахмал, капсул, 50мг - 200 мг(гидрохлорид)	*	*	*	СЖ
		лаа, 50мг - 100мг (гидрохлорид)	*	*	*	СЖ
		тарилгын уусмал, 50мг/мл, (гидрохлорид)	*	*	*	СЖ
20	морфин	шахмал, 10мг - 30мг (гидрохлорид, сульфат)		*	*	МЖ
		лаа, 10мг - 30мг (гидрохлорид, сульфат)		*	*	МЖ
		тарилгын уусмал, 1мг/мл, 2мг/мл, 10мг/мл - 1мл (гидрохлорид, сульфат)		*	*	МЖ
21	фентанил	тарилгын уусмал, 50мкг/мл (0.005%)		*	*	МЖ
2.3 Зонхилон тохиолдох хам шинжүүдийг хөнгөвчлөх эм						
22	амитриптилин	шахмал 10мг, 25мг, 75мг	*	*	*	*
23	дексаметазон	уух шингэн, 0.5мг/5мл, 2мг/5мл	*	*	*	*
		тарилгын уусмал 4мг/мл	*	*	*	*
24	галоперидол	шахмал, 0.5мг-5мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал 5мг/мл	*	*	*	*

25	гиосцин	тарилгын уусмал, 20мг/мл (бутилбромид), 400мкг/мл, 600мкг/мл (гидробромид)		*	*	*
26	лактолоз	уух шингэн 3.3-3.7г/5мл	*	*	*	*
27	мидазолам	тарилгын уусмал 1мг/мл, 5мг/мл		*	*	СЖ
		уух шингэн 2мг/мл	*	*	*	СЖ
		шахмал, 7.5мг, 15мг	*	*	*	СЖ
28	метоклопрамид	тарилгын уусмал 5мг/мл		*	*	*
		уух шингэн 5мг/5мл	*	*	*	*
		шахмал, 10мг	*	*	*	*
29	ондансетрон	шахмал, 4мг, 8мг (гидрохлорид)		*	*	*
		тарилгын уусмал, 2мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*
3. Харшлын ба анафилаксийн эсрэг эмүүд						
30	преднизолон	шахмал, 5мг, 25мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 25мг/мл - 30мг/мл	*	*	*	*
31	метилпреднизолон	шахмал, 4мг - 16 мг (натрийн сукцинат)	*	*	*	*
		тарилгын нунтаг, 125 мг - 500мг (натрийн сукцинат)	*	*	*	*
32	дексаметазон	шахмал, 0.5мг - 4мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 4мг/мл (фосфат)	*	*	*	*
33	гидрокортизон	тарилгын нунтаг, 100мг - 125 мг (сукцинат)		*	*	*
34	эпинефрин (адреналин)	тарилгын уусмал, 1мг /1мл (гидрохлорид, гидроген тартрат)	*	*	*	*
35	цетиризин	шахмал, 10мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
36	лоратадин	шахмал, 5мг, 10мг	*	*	*	*
4. Хоргүйжүүлэх (антидот) ба хордлого тайлах эм						
4.1 Өвөрмөц бус						
37	идэвхжүүлсэн нүүрс	шахмал, 250мг	*	*	*	*

4.2 Өвөрмөц						
38	кальцийн глюконат	тарилгын уусмал, 100мг/мл	*	*	*	*
39	атропин	тарилгын уусмал, 1мг/мл (сульфат)	*	*	*	
40	ацетилцистеин	нунтаг 100мг, 200мг, 600мг (10%, 20% уусмал бэлтгэж уух)	*	*	*	*
41	налоксон	тарилгын уусмал, 0.4мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*
5. Мэдрэлийн тогтолцооны эмгэгт хэрэглэх эм						
5.1 Эпилепсийн уналт, таталтын эсрэг эмүүд						
42	магнийн сульфат	тарилгын уусмал, 0.5гр/мл	*	*	*	*
43	вальпроны хүчил (натрийн вальпроат)	тарилгын уусмал, 100мг/мл		*	*	*
		шахмал, капсул, 100мг - 500мг	*	*	*	*
44	карбамазепин	шахмал, 200мг- 600мг	*	*	*	*
45	фенобарбитал	шахмал, 5мг - 100мг	*	*	*	СЖ
		тарилгын уусмал, 30мг/мл, 60мг/мл, 200мг/мл		*	*	СЖ
46	диазепам	шахмал, 2мг - 10мг	*	*	*	СЖ
		шулуун гэдэсний гель, 5мг/мл	*	*	*	СЖ
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		*	*	СЖ
47	ламотриджин	шахмал, капсул, 25мг - 200мг		*	*	*
48	лоразепам	тарилгын уусмал 2мг/мл, 4мг/мл		*	*	СЖ
49	фенитоин	тарилгын уусмал 50мг/мл, 100мг/2мл, 500мг/100мл		*	*	
50	леветирацетам	шахмал, капсул, 250мг - 1000мг		*	*	*
		сироп, 100мг/мл	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 100мг/мл, 5мг/мл- 15мг/мл		*□	*□	*
51	мидазолам	тарилгын уусмал, 1мг/мл-2мл, 5мл		*	*	СЖ
		хамрын цацлага, 5мг/мл	*	*	*	СЖ

52	клоназепам	шахмал, 0.5мг-2мг		*	*	СЖ
53	клобазам	шахмал, 5мг-20мг		*	*	*
54	оксакарбазепин	шахмал, 150мг-600мг		*	*	*
Сэлгээ эм						
	прегабалин	капсул, 75мг - 300мг		*	*	
	топирамат	шахмал, капсул, 25мг - 100мг		*	*	
5.2. Тархмал хатуурал болон үүнтэй төстэй төв мэдрэлийн тогтолцооны аутоиммун эмгэгт хэрэглэх эм						
55	метилпреднизолон	тарилгын нунтаг, 1000мг		*	*	
56	ритуксимаб	тарилгын уусмал, 500мг/50мл		*	*	
5.3. Паркинсон өвчинд хэрэглэх эм						
57	бипериден	шахмал, 2мг, 4мг		*	*	
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		*	*	
58	леводопа+ карбидопа	шахмал, 100мг + 10мг, 100мг + 25мг, 250мг + 25мг		*	*	*
59	тригексифенидил	шахмал, 2мг-5мг		*	*	
5.4. Мигрень өвчинд хэрэглэх эм						
5.4.1. Цочмог өвдөлт намдаах эм						
60	парацетамол	шахмал 100мг-500мг	*	*	*	*
		лаа, 125мг - 500мг	*	*	*	*
61	ибупрофен	шахмал, 600мг		*	*	*
		шахмал, 200мг, 400мг	*	*	*	*
62	суматриптан	шахмал, 50мг-100мг		*	*	*
		хамрын шүршлэг, 10мг-20мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 6мг/0.5мл		*	*	
5.4.2. Урьдчилан сэргийлэх эм						
63	пропранолол	шахмал, 10мг-40мг	*	*	*	*
64	верапамил	шахмал, 40мг-120мг		*	*	
5.5. Мэдрэлийн тогтолцооны бусад эмгэгт хэрэглэх эм						
65	пиридостигмин	шахмал, 60мг-90мг		*	*	
66	хүний иммуноглобулин	тарилгын уусмал, 5000мг/100мл, 10000мг/100мл		*	*	

67	баклофен	шахмал, 10мг-25мг		*	*	
68	дулоксетин	капсул, 30мг		*	*	
69	галантамин	капсул, 8-мг-16мг		*	*	
70	нимодипин	шахмал, 30мг		*	*	
		тарилгын шингэн, 0.2мг/мл		*	*	
71	модафинил	шахмал, 100мг- 200мг		*	*	
72	клонидин	шахмал, 75мкг- 150мкг	*	*	*	
		сироп, 0.1мг/мл, 0.01мг/мл, 0.02мг/ мл	*	*	*	
6. Халдварын эсрэг эмүүд						
6.1 Шимэгч хорхойн эсрэг эм						
73	мебендазол	шахмал, капсул, 100мг, 500мг		*	*	*
74	албендазол	шахмал, капсул, 200мг - 400мг		*	*	*
75	пирантел	шахмал, капсул, 125мг - 250мг (эмбонат, памаот)			*	*
76	празикуантил	шахмал, 150мг- 600мг			*	*
6.2 Нянгийн эсрэг эмүүд						
6.2.1 Хүртээмжтэй байлгах бүлгийн антибиотикүүд						
77	бензилпенициллин	тарилгын нунтаг, 600мг-3гр (натрийн давс, калийн давс)		*	*	*
78	бензатин бензилпенициллин	тарилгын нунтаг, 1.2-2.4 сая ОУН		*	*	*
79	прокаин бензилпенициллин	тарилгын нунтаг, 1г - 3г (=1 сая ОУН - 3 сая ОУН)		*	*	*
80	ампициллин	капсул, 500мг		*	*	*
		тарилгын нунтаг, 500мг - 1000мг (натрийн давс)		*	*	*
81	амоксициллин	капсул, 250мг- 1000мг (тригидрат)		*	*	*
82	амоксициллин + клавулоны хүчил	шахмал, 625мг - 1125мг		*	*	*
		тарилгын нунтаг, 600мг-1200мг		*	*	*

83	цефалексин	шахмал, капсул, 125мг-500мг (моногидрат)	*	*	*	*
84	цефазолин	тарилгын нунтаг, 1г (натрийн давс)	*	*	*	*
85	сульфаметоксазол + триметоприм	шахмал, 100мг+20мг, 400мг+80мг, 800мг+160мг	*	*	*	*
86	спектиномицин	тарилгын нунтаг 2г (гидрохлорид)		*	*	*
87	метронидазол	шахмал, 200мг- 500мг	*	*	*	*
		үтрээний шахмал, 500мг - 1000мг	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 500мг/100мл	*	*	*	*
88	гентамицин	тарилгын уусмал, 10мг/мл, 40мг/мл (сульфат)	*	*	*	*
89	доксциклин	шахмал, капсул, 50мг-100мг (гидрохлорид, хиклат)	*	*	*	*
90	клиндамицин	капсул, 150мг, 300мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 150мг/ мл, 600мг/4мл, 900мг/6мл (фосфат)		*	*	*
Сэлгээ эм						
	ампициллин + сульбактам	тарилгын нунтаг, 750мг - 3000мг, 1000мг-500мг, 500мг+250мг		*	*	*
6.2.2 Хяналттай хэрэглэх бүлгийн антибиотикууд						
91	азитромицин	шахмал, капсул, 250мг - 500мг	*	*	*	*
92	ванкомицин	тарилгын нунтаг, 250мг-1000мг (гидрохлорид)		*□	*□	*
93	кларитромицин	шахмал, капсул, 250мг - 500мг	*	*	*	*
94	левофлоксацин	шахмал, 100мг- 750мг	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 5мг/мл		*	*	*

95	линкомицин	тарилгын уусмал 330мг/мл		*	*	*
96	имипенем + циластатин	тарилгын уусмал, 500мг + 500мг		*	*	*
97	меропенем	тарилгын нунтаг, 500мг, 1г (тригидрат)		*□	*□	
98	пиперациллин + тазобактам	тарилгын нунтаг, 2г (натрийн давс) + 250мг (натрийн давс), 4г (натрийн давс) + 500мг (натрийн давс)		*	*	
99	ципрофлоксацин	шахмал, капсул, 100мг - 750мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 2мг/мл	*	*	*	*
100	цефотаксим	тарилгын нунтаг, 250мг-2гр (натрийн давс)	*	*	*	*
101	цефтриаксон +сульбактам	тарилгын нунтаг, 1000+500мг		*	*	*
102	цефтазидим	тарилгын нунтаг, 250мг-1гр (пентагидрат)		*□	*□	*
Сэлгээ эм						
	норфлоксацин	шахмал, капсул, 400мг	*	*	*	*
	офлоксацин	шахмал, капсул 100мг - 400мг	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 2мг/мл		*	*	
6.2.3 Нөөц бүлгийн антибиотикууд						
103	линезолид	тарилгын шингэн, 2мг/мл		*□	*□	
		шахмал, 150мг- 600мг		*□	*□	
104	колистин	тарилын нунтаг, 1 сая ОУН, 2 сая ОУН		*□	*□	
6.2.4 Сүрьеэ өвчнийг эмчлэх эм						
105	изониазид	шахмал, 100мг- 300мг		*	*	
106	этамбутол	шахмал, 100 мг-400мг (гидрохлорид)		*	*	

107	пиразинамид	шахмал, 150мг-500мг		*	*	
108	рифампицин	капсул, 150мг, 300мг		*	*	
109	рифампицин + изониазид + этамбутол	шахмал, 150мг+75мг+275мг		*	*	
110	рифампицин+изониазид+пиразинамид	шахмал, 150мг+75мг+400мг, 75мг+50мг+150мг		*	*	
111	рифампицин + изониазид	шахмал, 150мг+75мг, 75мг+50мг		*	*	
112	рифампицин +изониазид +пиразинамид +этамбутол	шахмал, 150мг +75мг +400мг +275мг		*	*	
113	рифапентин	шахмал, 150мг, 300мг		*	*	
Сэлгээ эм						
	амикацин	тарилгын уусмал, 50мг/мл, 250мг/мл		*	*	
	левофлоксацин	шахмал, 100мг-750мг		*	*	
		тарилгын шингэн, 5мг/мл		*	*	
	моксифлоксацин	шахмал, 400мг			*	
	клофазимин	шахмал, капсул, 50мг-100мг			*	
	линезолид	шахмал, капсул, 600мг			*□	
		тарилгын шингэн, 200мг/мл				*□
6.3 Мөөгөнцрийн эсрэг эм						
114	вориконазол	шахмал 50мг, 200мг		*	*	
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 40мг/мл		*	*	
		тарилгын нунтаг, 200мг		*	*	
115	нистатин	шахмал, 500000 ОУН	*	*	*	*
116	клотримазол	үтрээний крем, 1%, 10%	*	*	*	*
		үтрээний шахмал, 100мг, 500мг	*	*	*	*

117	флуконазол	шахмал, капсул, 50мг - 200 мг	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 2мг/мл	*	*	*	*
118	итраконазол	капсул, 100мг		*	*	*
Сэлгээ эм						
	натамицин	крем, 2%		*	*	
		лаа, 100мг		*	*	
		шахмал, 100мг		*	*	
	кетоконазол	шахмал, 200мг	*	*	*	
		тосон түрхлэг, 2%	*	*	*	
6.4 Протозойны эсрэг эм						
119	метронидазол	шахмал, 250мг, 500мг	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 500мг/100мл	*	*	*	*
6.5 Бруцеллэзын эсрэг эм						
120	доксциклин	шахмал, капсул, 100мг - 200мг (гидрохлорид, хиклат)	*	*	*	*
121	рифампицин	капсул 150мг, 300мг	*	*	*	*
6.6 Вирусын эсрэг эмүүд						
6.6.1 Херпес вирусын эсрэг эмүүд						
122	ацикловир	шахмал, 200мг- 800мг	*	*	*	*
123	валацикловир	шахмал, 450мг- 1000мг		*	*	*
6.6.2 Ретровирусын эсрэг эм						
124	ламивудин	шахмал, 100мг - 150мг	*	*	*	*
125	невирапин	шахмал, 50мг-200мг	*	*	*	*
		сироп, 50мг/5мл	*	*	*	*
126	эфавиренз	шахмал, 600мг	*	*	*	*
127	тенофовир	шахмал, 300мг (дизопроксил фумарат), 25мг (алафенамид)	*	*	*	*
128	энтекавир	шахмал, капсул 0.5мг, 1мг	*	*	*	*
6.6.3 Нийлмэл найрлагатай эмүүд						
129	зидовудин + ламивудин	шахмал, 30мг+60мг, 150мг+300мг		*	*	*

130	ламивудин + невирапин + ставудин	шахмал, 150мг+200мг+300мг		*	*	*
131	ледипасвир + софосбувир	шахмал, 90мг+400мг		*	*	*
132	велпатасвир + софосбувир	шахмал, 100мг+400мг		*	*	*
133	долутегравир + ламивудин + тенофовир	шахмал, 50мг+300мг+300мг		*	*	*
134	эфавиренз +ламивудин +тенофовир	шахмал, 600мг +300мг +300мг, 400мг +300мг +300мг		*	*	*
135	лопинавир +ритонавир	шахмал, 200мг+50мг		*	*	*
6.6.4 Вирусын эсрэг бусад эмүүд						
136	осельтамивир	капсул, 30мг, 45мг, 75мг (фосфат)	*	*	*	*
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 6мг/мл	*	*	*	*
137	рибавирин	капсул, 200мг, 400мг, 600мг	*	*	*	*
138	хүний цэвэршүүлсэн гамма интерфероны эсрэг бие	шахмал, 0.003г	*	*	*	*
139	интерферон альфа2b	лаа 150000-3000000 ОУН	*	*	*	*
		хамрын цацлага 100000 ОУН/мл	*	*	*	*
140	пегинтерферон альфа (2a, 2b)	тарилгын уусмал, 80мкг - 180 мкг		*	*	*
141	инозин паранобекс	шахмал, 500мг	*	*	*	*
142	интерфероны индуктор	шахмал, 12мг		*	*	*
143	дарунавир	шахмал, 75мг-800мг	*	*	*	*
144	долутегравир	шахмал, 50мг	*	*	*	*
145	ритонавир	шахмал, 100мг	*	*	*	*
146	зидовудин	сироп, 10мг/мл	*	*	*	*
7. Хавдрын эсрэг, дархлал дарангуйлах, хөнгөвчлөх эмчилгээний эм						
7.1 Дархлаа дарангуйлах эм						
147	азатиоприн	шахмал, 50мг		*□	*□	*
148	базиликсимаб	тарилгын нунтаг, 20мг		*□	*□	*

149	циклоспорин	капсул, 25мг - 100мг	* ☐	* ☐	* ☐	*
		тарилгын уусмал, 50мг/мл		* ☐	* ☐	*
150	такролимус	капсул, 0.5мг - 5мг		* ☐	* ☐	*
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		* ☐	* ☐	*
151	эверолимус	шахмал, 0.25мг - 10мг		* ☐	* ☐	*
152	дазатиниб	шахмал, 20мг-100мг		* ☐	* ☐	
7.2 Хорт хавдрын эсрэг эм						
153	винкристин	тарилгын нунтаг, 1мг - 5мг (сульфат)		* ☐	* ☐	* ☐
154	гемцитабин	тарилгын нунтаг, 200мг - 1гр		* ☐	* ☐	* ☐
155	дакарбазин	тарилгын нунтаг, 100мг, 200мг		* ☐	* ☐	* ☐
156	дактиномицин	тарилгын нунтаг, 0.5мг		* ☐	* ☐	* ☐
157	доксорубицин	тарилгын уусмал; 2мг/мл (гидрохлорид)		* ☐	* ☐	* ☐
158	доцетаксел	тарилгын уусмал, 20мг/мл - 40мг/мл		* ☐	* ☐	* ☐
159	иринотекан	тарилгын уусмал, 40мг/2мл, 100мг/5мл, 500мг/25мл		* ☐	* ☐	* ☐
160	ифосфамид	тарилгын нунтаг, 500мг-2гр		* ☐	* ☐	* ☐
161	кальцийн фолинат	шахмал, 5мг, 15 мг, 25мг		*o ☐	* ☐	* ☐
		тарилгын уусмал, 3мг/мл, 7.5мг/мл, 10мг/мл		* ☐	* ☐	* ☐
162	метотрексат	шахмал, 2.5мг (натрийн давс)		* ☐	*o ☐	* ☐
		концентрацитай уусмал, 1000мг/10мл, тарилгын уусмал, 50мг/2мл, тарилгын нунтаг, 50мг/мл (натрийн давс)		* ☐	* ☐	* ☐

163	оксалиплатин	тарилгын уусмал, 50мг/10мл, 100мг/20мл, 200мг/40мл		* ☐	* ☐	* ☐
		тарилгын нунтаг, 50мг, 100 мг		* ☐	* ☐	* ☐
164	паклитаксел	тарилгын уусмал, 6мг/мл		* ☐	* ☒	* ☐
165	фулвестрант	тарилгын уусмал 250мг/5мл		* ☐	* ☐	* ☐
166	флударабин	тарилгын нунтаг, 50мг		* ☐	* ☐	* ☐
		шахмал, 10мг		* ☐	* ☐	* ☐
167	флюороурацил	тарилгын уусмал, 20мг/мл - 50мг/мл		* ☐	* ☐	* ☐
168	циклофосфамид	шахмал, 25мг, 50мг		* ☐	* ☐	* ☐
		тарилгын нунтаг, 200мг, 500мг, 1г, 2 г		* ☐	* ☐	* ☐
169	цитарабин	тарилгын уусмал, 100мг/5мл, 1000мг/10мл,		* ☐	* ☐	* ☐
		тарилгын нунтаг, 100мг, 500мг, 1000мг		* ☐	* ☐	* ☐
170	цисплатин	тарилгын уусмал, 10мг/10мл, 20мг/20мл, 50мг/50мл, 100мг/100мл		* ☐	* ☐	* ☐
171	даунорубицин	тарилгын нунтаг, 20мг-50мг		* ☐	* ☐	* ☐
172	арсеник триоксид	тарилгын уусмал, 1 мг/мл		* ☐	* ☐	
173	ATRA /all-trans-reti- noic acid/	шахмал, 10мг		* ☐	* ☐	
Сэлгээ эм						
	золедроны хүчил	тарилгын уусмал, 4мг/5мл, 40мг/100мл			* ☐	
	карбоплатин	тарилгын уусмал, 50мг/5мл; 150мг/15мл; 450мг/45мл; 600мг/60мл		* ☐	* ☐	
	капецитабин	шахмал, 150мг, 500мг		* ☐	* ☐	

месна	шахмал, 400мг-600мг			*	*□	
	тарилгын уусмал, 100мг/мл			*	*□	
микофенолын хүчил	шахмал, капсул, 180мг - 360мг			*	*□	
7.2.1 Хорт хавдарын эсрэг бай эмчилгээний эм						
174	бевацизумаб	тарилгын уусмал, 25мг/мл		*□	*□	*□
175	госерепин	суулгац тарилга 3.6мг, 10.8мг		*□	*□	
176	йофоластат	капсул, 50-75 мг		*□	*□	*□
177	лапатиниб	шахмал, 250мг		*□	*□	*□
178	нилотиниб	капсул, 150мг, 200мг		*□	*□	*□
179	пазопаниб	шахмал, 400мг		*□	*□	*□
180	руксолитиниб	шахмал, 5мг-20 мг		*□	*□	*□
181	рибоциклиб	шахмал, 200 мг		*□	*□	*○
182	ритуксимаб	тарилгын шингэн, 100мг/10мл, 500мг/50мл		*□	*□	*□
183	траметиниб	шахмал, 0.5мг-2 мг		*□	*□	*□
184	трастузумаб	тарилгын нунтаг, 150мг-600мг		*□	*□	*□
185	церитиниб	шахмал 150мг		*□	*□	*□
186	мелфалан	шахмал 2мг		*□	*□	
		тарилгын нунтаг, 50мг		*□	*□	
187	иматиниб	шахмал, 100мг-400мг		*□	*□	
188	бортезомиб	тарилгын нунтаг, 2мг-3.5мг		*□	*□	
7.3. Даавар түүний эсрэг эм						
189	анастрозол	шахмал, 1мг	*	*□	*□	*
190	преднизолон	шахмал, 5мг, 25мг	*	*□	*□	*
		тарилгын уусмал, 25мг/мл - 30мг/мл		*	*	*
191	метилпреднизолон	шахмал, 4мг, 8мг, 16 мг (натрийн сукцинат)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 40мг/мл, 80мг/мл (натрийн сукцинат)		*□	*□	*

		тарилгын нунтаг, 40мг - 500мг (натрийн сукцинат)		*□	*□	*
192	дексаметазон	тарилгын уусмал, 4мг/1мл (фосфат)		*□	*□	*
193	тамоксифен	шахмал, 10мг - 20мг (цитрат)	*	*□	*□	*
194	летрозол	шахмал, 2.5мг	*	*	*	*
8. Цусны тогтолцоонд нөлөөлөх эмүүд						
8.1 Цус төлжүүлэх эм						
195	фолийн хүчил	шахмал, 400мкг-5мг	*	*	*	*
196	цианокобаламин	тарилгын уусмал, 500мкг/мл	*	*	*	*
197	төмөрийн давс+ витамин	шахмал	*	*	*	*
198	эритропозтин	тарилгын уусмал, 1000 ОУН - 40000 ОУН		*□	*□	
199	дарбэпозтин альфа	тарилгын уусмал, 10мкг-500мкг		*□	*□	
Сэлгээ эм						
	деферазирокс	шахмал 180мг, 360мг		*	*	
	цагаан эс өсгөх фактор /G-CSF/ филграстим	тарилга 150мкг, 300мкг, 480 мкг, 600 мкг		*	*	
8.2 Цус бүлэгнэлтэнд нөлөөлөх эм						
200	аминокапроны хүчил	тарилгын уусмал, 5%, 40%	*	*	*	*
201	гепарин	тарилгын уусмал, 1000 ОУН/мл - 20000 ОУН/мл (натрийн давс)		*□	*□	*
202	этамсилат	шахмал, капсул, 250мг		*	*	*
		тарилгын уусмал, 250мг		*	*	*
203	варфарин	шахмал, 0.5мг - 5мг (натрийн давс)		*□	*□	*
204	протамины сульфат	тарилгын уусмал, 10мг/мл		*□	*□	*
205	клопидогрел	шахмал, 75мг	*	*	*	*
206	транексамын хүчил	шахмал, 250мг - 500мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 50мг/мл, 100мг/мл, 5мл		*	*	*□

207	эноксапарин	тарилгын уусмал, 20мг/0.2мл - 150мг/ мл (натрийн давс)		*	*	*□
208	ривароксабан	шахмал, 10мг - 20мг	*	*	*	*
Сэлгээ эм						
	фитоминадион	тарилгын уусмал, 1мг/0.5мл, 1мг/мл, 2мг/0.2мл, 10 мг/мл		*	*	
	рекомбинант VIII фактор	тарилга 250 ОУН, 500 ОУН		*□	*□	
	рекомбинант IX фактор	тарилга 250 ОУН, 500 ОУН		*□	*□	
9. Цусны бэлдмэл, сийвэн орлох эм, бэлдмэлүүд						
9.1 Сийвэн сэлбэх эм						
209	амин хүчлийн нийлмэл бэлдмэл	тарилгын шингэн, 250мл - 2500мл		*	*	*
210	тосны хүчлийн нийлмэл бэлдмэл	тарилгын шингэн, 250мл - 2500мл		*	*	*
211	амин хүчлийн нийлмэл бэлдмэл + тосны хүчлийн нийлмэл бэлдмэл + эрдэс бодис	тарилгын шингэн, 250мл - 2500мл		*	*	*
9.2 Сийвэнгийн бэлдмэл						
212	желофондин	тарилгын уусмал, 100мл - 500мл			*□	
213	хүний (хэвийн) иммуноглобулин	тарилгын уусмал, 5%-10%		*	*	*
214	альбумин	тарилгын шингэн, 5% - 20%	*	*	*	*
9.3 Цус ба цусан бүтээгдэхүүн						
215	шинэ хөлдөөсөн сийвэн			*	*	
216	тромбоцитүүд			*	*	
217	цусны улаан эсүүд			*	*	
218	донорын цус			*	*	
10. Зүрх, судасны тогтолцоонд нөлөөлөх эм						
10.1 Зүрхний бах өвчнийг эмчлэх эм						
219	глицерил тринитрат	шахмал, 500мкг, 2.6мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 1мг/мл-10мг/мл		*	*	*
		шүршлэг, 0.4мг/тун		*	*	*
220	изосорбид динитрат	шахмал, 5мг - 50мг	*	*	*	*

221	верапамил	шахмал, 40мг - 80мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 2.5мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*
222	бисопролол	шахмал, 1.25мг - 10мг	*	*	*	*
Сэлгээ эм						
	карвидолол	шахмал, 6.25мг, 12.5мг, 25мг	*	*	*	*
	метопролол	шахмал, 50-100мг	*	*	*	*
10.2 Зүрхний хэм алдалтын эсрэг эм						
223	амиодарон	шахмал, 100мг, 200мг, 400 мг (гидрохлорид)	*	*□	*□	*
		тарилгын уусмал, 50мг/мл (гидрохлорид)		*□	*□	*
224	бисопролол	тарилгын уусмал, 1мг/мл-5мл		*□	*□	*
		шахмал, 1.25мг- 100мг	*	*	*	*
225	верапамил	шахмал, 40мг - 80мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 2.5мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*
226	лидокаин	тарилгын уусмал, 20мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*
227	норэpineфрин	тарилгын уусмал, 2мг/мл		*	*	*
228	прокаинамид	шахмал, 250мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 100мг/мл		*	*	
229	эpineфрин (адреналин)	тарилгын уусмал, 100мг/мл (гидрохлорид, гидрогены тартрат)	*	*	*	
10.3 Цусны даралт бууруулах эм						
230	амлодипин	шахмал, 5мг - 10мг (малеат, месилат, бесилат)	*	*	*	*
231	атенолол	шахмал, 50мг	*	*	*	*
232	валсартан	шахмал, 25мг - 160мг	*	*	*	*

233	ирбесартан	шахмал, 150мг - 300мг		*	*	*
234	эналаприл	шахмал, 2.5мг - 20мг (малеат)	*	*	*	*
235	карведилол	шахмал, 6.25мг - 25мг	*	*	*	*
236	лабеталол	тарилгын уусмал, 5мг/мл-20мг		*□	*□	
237	лизиноприл	шахмал, 2.5мг - 20мг	*	*	*	*
238	лозартан	шахмал, 12.5мг - 100мг	*	*	*	*
239	метилдопа	шахмал, 250мг	*	*	*	*
240	натрийн нитропруссид	тарилгын нунтаг, 50мг		*□	*□	
241	никардипин	тарилгын уусмал, 10мг/мл		*	*	
242	нимодипин	шахмал 30мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал 0.2мг/мл		*□	*□	*
243	периндоприл	шахмал, 4мг - 8мг	*	*	*	*
244	рампиприл	шахмал, 1.25мг - 10мг	*	*	*	*
245	телмисартан	шахмал, 40 мг, 80мг	*	*	*	*
246	телмисартан +гидрохлортиазид	шахмал, 40мг+12.5мг, 80мг+12.5мг, 80мг+25мг	*	*	*	*
247	урапидил	шахмал, капсул 30мг - 90мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		*□	*□	
248	амлодипин +валсартан	шахмал, 5мг + 80мг, 5мг + 160мг, 10мг +160мг	*	*	*	*
249	амлодипин +валсартан +гидрохлортиазид	шахмал, 5мг + 160мг + 12.5мг, 10мг + 160мг + 12.5мг	*	*	*	*
250	амлодипин +лизиноприл	шахмал, 5 мг+10мг, 10 мг+20 мг	*	*	*	*
251	амлодипин +лозартан	шахмал, капсул 5мг+50мг, 5мг+100мг, 10мг+50мг, 10мг+100мг,	*	*	*	*

252	амлодипин +пириндоприл	шахмал, 10мг+4мг, 5мг+8мг, 10мг+8 мг, 5мг+4мг	*	*	*	*
253	амлодипин +ирбесартан	шахмал, 150мг+5мг, 150мг+10мг, 300мг+5мг, 300мг+10мг	*	*	*	*
254	валсартан +гидрохлортиазид	шахмал, 80мг+12.5мг, 160 мг+12.5мг	*	*	*	*
255	индапамид +периндоприл	шахмал, 4мг+1,25мг, 8 мг+2.5мг	*	*	*	*
256	лизиноприл + гидрохлортиазид	шахмал, 10мг + 12.5мг, 20мг + 12.5мг	*	*	*	*
257	лозартан + гидрохлортиазид	шахмал, 50 мг+12.5мг, 100 мг+25 мг	*	*	*	*
258	рамиприл+ гидрохлортиазид	шахмал, 2,5мг+12.5мг, 5 мг+25мг	*	*	*	*
259	эналаприл + гидрохлортиазид	шахмал, 10мг+12.5мг, 10мг+25мг, 20мг+12.5 мг	*	*	*	*
260	сакубитрил + валсартан	шахмал, 24мг+26мг, 49мг+51мг, 97мг+103мг	*	*	*	*
261	периндоприл+ амлодипин+ индапамид	шахмал, 4мг+5мг+1,25мг, 4мг+10мг+1,25мг, 8мг+5мг+2,5мг, 8мг+10мг+2,5мг, 5мг+5мг+1.25мг; 5мг+10мг+ 2.5мг, 10мг+5мг+1.25мг; 10мг+10мг+2.5мг	*	*	*	*
Сэлгээ эм						
	гидрохлортиазид	шахмал, 12.5мг, 25мг	*	*	*	*
	метопролол	шахмал, 50-100мг	*	*	*	*
10.4 Зүрх судасны дутмагшилд хэрэглэх эм						
262	дигоксин	шахмал, 62.5мкг, 250мкг	*□	*□	*□	*
		уух уусмал 50мкг/мл	*□	*□	*□	*
		тарилгын уусмал, 0.025% (10мг/мл)		*□	*□	

263	рампиприл	шахмал, 1.25мг - 10мг	*	*	*	*
264	допамин	тарилгын уусмал, 40мг/мл (гидрохлорид)		*□	*□	
265	добутамин	тарилгын уусмал, 50мг/мл (гидрохлорид)		*	*	
266	сакубитрил +валсартан	24мг+26мг, 49мг+51мг, 97мг+103мг шахмал	*	*	*	*
267	ивабрадин	шахмал, 5мг, 7.5мг	*	*	*	*
10.5 Тромбоцитын агрегацийн эсрэг ба тромболизийн эм						
268	ацетилсалицилын хүчил	шахмал, 81мг - 100мг	*	*	*	*
269	алтеплаза	тарилгын нунтаг, 10мг - 50мг		*□	*□	
270	клопидогрел +аспирин	шахмал, капсул 75 мг+100 мг		*	*	*
10.6 Липид бууруулах эм						
271	аторвастатин	шахмал, 10мг - 40мг	*	*	*	*
272	розувастатин	шахмал, 5мг - 20мг	*	*	*	*
11. Арьсны өвчнийг эмчлэх эм						
11.1 Мөөгөнцрийн эсрэг эм (хэсэг газрын)						
273	бензоины хүчил + салицилын хүчил	тосон түрхлэг, крем, 6% + 3%	*	*	*	*
274	клотримазол	тосон түрхлэг, крем, 1%	*	*	*	*
275	натрийн тиосульфат	уусмал, 15%	*	*	*	*
276	селены сульфид	хөвмөл, 2%		*	*	*
277	тербинафин	гель, крем, шүршлэг, 1% (гидрохлорид)		*	*	*
		шахмал, 250мг		*	*	*
11.2 Халдварын эсрэг эм						
278	метилтионины хлорид (метилен хөх)	гадуур хэрэглэх уусмал, 0.5%	*	*	*	*
279	тетрацилин	тосон түрхлэг, 3%	*	*	*	*
280	мупиरोцин	тосон түрхлэг, крем 2%	*	*	*	*
11.3 Үрэвслийн эсрэг ба загатнаа намдаах эм						
281	флуоцинолоны ацетонид	тосон түрхлэг, 0.025%	*	*	*	*

282	гидрокортизон	тосон түрхлэг, крем, 0.1% - 1% (бутират, ацетат)	*	*	*	*
283	бетаметазон	тосон түрхлэг, крем 0.05% - 0.1% (дипропионат)	*	*	*	*
284	секуинумаб	тарилгын нунтаг, 150 мг		*	*	*
11.4 Арьсны эвэрлэгт нөлөөлөх ба гуужуулах эм						
285	бензоил пероксид	гадуур хэрэглэх уусмал, крем, 5%	*	*	*	*
286	салицилын хүчил	гадуур хэрэглэх уусмал, 5%	*	*	*	*
287	подофиллотоксин	гадуур хэрэглэх уусмал, 0.5% - 25%		*	*	*
288	кальципотриол	тосон түрхлэг, 50мкг/г		*	*	*
11.5 Хамуу өвчнийг эмчлэх эм						
289	бензилбензоат	шингэн тосон түрхлэг, 10% - 25%	*	*	*	*
290	перметрин	крем, 5%	*	*	*	*
		гадуур хэрэглэх уусмал, 1%	*	*	*	*
12. Оношилгооны бодисууд						
12.1 Нүдэнд хэрэглэх эмүүд						
291	тропикамид	нүдний дусал, 0.5% - 1%		*	*	
292	трипан хөх нүдний уусмал (trypan blue ophthalmic solution)	уусмал, 0.6мг/мл		*	*	
293	флюросцейн	нүдний дусал, 0.5% - 1% (натрийн давс)		*	*	
294	митомицин	тарилгын нунтаг, 2мг		*	*	*
12.2 Рентген тодруулагч бодис						
295	барийн сульфат	нунтаг, хөвмөл		*□	*□	*□
296	йогексол	тарилгын уусмал, 140мг йод/мл - 350мг йод/мл			*	
13. Халдваргүйжүүлэх ба үжлийн эсрэг бодис						
13.1 Үжлийн эсрэг бодис						
297	повидон йод	гадуур хэрэглэх уусмал, 0.5% - 10%	*	*	*	*

298	хлоргексидин	гадуур хэрэглэх уусмал, 5% (диглюконат) (шингэлэх)	*	*	*	*
299	этанол	гадуур хэрэглэх уусмал, 70% (денатурат)	*	*	*	*
13.2 Халдваргүйжүүлэх бодис						
300	хлорт нэгдлүүд	нунтаг, 0.1% - 3% (идэвхтэй хлор бүхий)	*	*	*	*
301	глутаральдегид	гадуур хэрэглэх уусмал, 2%	*	*	*	*
14. Бөөр, шээсний замд нөлөөлөх эм						
14.1 Шээлгэх эм						
302	гидрохлортиазид	шахмал, 25мг - 100мг	**□	*□	*□	*
303	фуросемид	шахмал, 20мг, 40мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 10мг/мл	*	*	*	*
304	торасемид	шахмал, 2.5мг - 10мг	*	*	*	*
305	спиринолактон	шахмал, 25мг - 100мг	*□	*□	*□	*
306	индапамид	шахмал, 1.5мг - 2.5мг	*	*	*	*
307	маннитол	тарилгын шингэн, 10% - 20%	*□	*□	*□	*
308	ацетазоламид	шахмал, 250мг		*	*	*
15. Ходоод гэдэсний замын эмгэгүүдэд хэрэглэх эм						
15.1 Ходоодны хүчлийг багасгах ба ходоод хамгаалах эм						
309	хөнгөнцагааны гидроксид/ фосфат + магнийн гидроксид/ карбонат	шахмал (нийлмэл найрлагатай)	*	*	*	*
		сироп, (нийлмэл найрлагатай)	*	*	*	*
310	фамотидин	шахмал, капсул, 20мг - 40мг	*	*	*	*
		тарилгын нунтаг, 20мг		*	*	*
311	омепразол	шахмал, капсул, 10мг - 40мг	*	*	*	*
		тарилгын нунтаг, 40мг		*	*	*

312	пантопразол	шахмал, капсул, 20мг - 40мг	*	*	*	*
		тарилгын нунтаг, 40мг			*	*
313	сукралфат	шахмал, капсул, 0.5г - 1г		*	*	*
Сэлгээ эм						
	эзомепразол	шахмал, 20мг- 40мг	*	*	*	*
		тарилгын нунтаг, 40 мг		*	*	*
	лансопразол	капсул, 30мг	*	*	*	*
15.2 Бөөлжилт намдаах эм						
314	метоклопрамид	шахмал, 10мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 5мг/мл (гидрохлорид)	*	*	*	*
315	домперидон	шахмал, 10мг	*	*	*	*
316	ондансетрон	шахмал, 4мг - 24мг (гидрохлорид)		*	*	*
		тарилгын уусмал, 2мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*
15.3 Үрэвслийн эсрэг эм						
317	сульфасалазин	шахмал, 500мг	*	*	*	*
318	месалазин	лаа, 500-1000 мг		*	*	*
		шахмал, 500 мг		*	*	*
319	гидрокортизон	тарилгын нунтаг, 100мг - 125 мг (натрийн сукцинат)		*	*	*
15.4 Агчил тавиулах эм						
320	дротаверин	шахмал, 40мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 20мг/мл (гидрохлорид)	*	*	*	*
321	атропин	тарилгын уусмал, 1мг/мл (сульфат)		*	*	
322	гиосцин	шахмал, 10мг (бутилбромид, гидробромид)		*	*	*
		тарилгын уусмал, 20мг/мл, 400мкг/ мл, 600мкг/мл (бутилбромид, гидробромид)		*	*	*

15.5 Туулгах эм						
323	бисакодил	шахмал, 5мг	*	*	*	*
15.6 Суулгалт намдаах эм						
324	олон найрлагат давсны бэлдмэл	нунтаг, (глюкоз + натрийн хлорид + калийн хлорид + натрийн цитрат/натрийн карбонат), 13.5г/л + 2.6г/л + 1.5г/л + 2.9г/л	*	*	*	*
325	цайрын сульфат	шахмал, 20мг	*	*	*	*
15.7 Элэг цэсний үйл ажиллагаанд нөлөөлөх болон элэг хамгаалах эм, бэлдмэлүүд						
326	л-орнитин - л - аспарат	уух шингэн, 1500мг-10мл		*	*	*
		тарилгын уусмал, 5г		*	*	*
327	амин хүчил (элэгний дутмагшилд)	мөхлөг, 3г + 4.15 г		*	*	*
328	гимекромон	шахмал, 200мг	*	*	*	*
329	моноаммоны глициризинат +глицин +Л-цистейн гидрохлоридын гидрат	тарилгын уусмал, 53мг +400мг +22.29мг		*	*	*
15.8 Ходоод нойр булчирхайн шүүрэлд нөлөөлөх эм						
330	панкреатин	шахмал, капсул (нийлмэл найрлагатай)	*	*	*	*
331	панкреатин + симетикон	шахмал, (нийлмэл найрлагатай)		*	*	*
15.9 Ходоод гэдэсний замын цус алдалтанд нөлөөлөх эм						
332	октреотид	тарилгын уусмал, 0.05мг/мл - 0.1мг/мл		*	*	*
16. Даавар, дааврын үйлдэлт бусад бэлдмэл						
16.1 Бөөрний дайвар булчирхайн даавар, түүний нийлэг эмүүд						
333	преднизолон	шахмал, 1мг, 5мг	*	*	*	*
334	дексаметазон	тарилгын уусмал, 4мг/мл (фосфат)	*	*	*	*
335	метилпреднизолон	шахмал, 4мг - 16 мг (натрийн сукцинат)		*	*	*
		тарилгын уусмал, 125мг - 500мг (натрийн сукцинат)		*	*	*

16.2 Инсулин ба чихрийн шижин эмчлэх бусад эмүүд						
336	вилдаглиптин	шахмал, 50мг	*	*	*	*
337	гликлазид	шахмал, 30мг - 80мг	*	*	*	*
338	глимеперид	шахмал, 1мг - 3мг	*	*	*	*
339	инсулин	тарилгын уусмал, 40 ОУН/мл - 100 ОУН/мл (хэт богино, богино, дундаж, урт хугацааны үйлчлэлтэй холимог 2 шатлалт хүний болон аналог инсулин)		*	*	*
340	лираглутид	тарилгын уусмал, 6мл/мл			*	*
341	метформин	шахмал, 500мг - 1000мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
342	репаглинид	шахмал, 0.5мг - 2мг		*	*	*
343	вилдаглиптин + метформин	шахмал, 50мг + 850мг, 50мг + 1000мг		*	*	*
344	дапаглифлозин	шахмал, 5 мг, 10 мг		*□	*□	*□
345	ранибизумаб	тарилгын уусмал, 10мг/мл		*□	*□	
Сэлгээ эм						
	глюкагон	тарилгын уусмал, 1мг/мл			*	
16.3 Бамбай булчирхайн даавар ба түүний эсрэг эмүүд						
346	йодын бэлдмэл	шахмал, капсул, 60мг - 200мг (калийн давс)		*□	*□	*
347	левотироксин	шахмал, 25мкг - 150мкг (натрийн давс)		*	*	*
348	пропилтиоурацил	шахмал, 50мг		*□	*□	*
349	соматотропин	тарилгын уусмал, 10ОУН, 10мл-1.5мл		*□	*□	*
350	тиамазол	шахмал 5 мг, 10мг		*	*	*
17. Дархлааны системд нөлөөлөх эм						
17.1 Оношлогооны бэлдмэл						
351	туберкулин, цэвэршүүлсэн протейны уусмал	тарилгын уусмал		*	*	

17.2 Ийлдэс ба иммуноглобулины бэлдмэл						
352	татрангийн эсрэг ийлдэс	тарилгын уусмал, 500 ОУН		*□	*□	
353	галзуугийн эсрэг иммуноглобулин	тарилгын уусмал, 150 ОУН/мл		*□	*□	
354	татрангийн эсрэг иммуноглобулин	тарилгын уусмал, 500ОУН		*□	*□	
355	хиамдалын ийлдэс (А, В, Е төрөл)	тарилгын уусмал, 5000 ОУН - 10000 ОУН		*□	*□	
356	сахуугийн ийлдэс	тарилгын уусмал, 10000 ОУН - 20000 ОУН		*□	*□	
357	хачигт энцефалитын иммуноглобулин	тарилгын уусмал, 1 мл		*□	*□	
17.3 Вакцин						
17.3.1 Нийтлэг дархлаажуулалтанд хэрэглэх вакцин						
358	сүрьеэгийн (БЦЖ)	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
359	гепатит А	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
360	гепатит Б	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
361	улаан бурхан	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
362	улаан бурхан - гахайн хавдар - улаануудын	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
363	сахуу - хөхүүл ханиад - татран - В гепатит - хемофилюс инфлюэнза В-ийн	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
364	сахуу - татрангийн	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
365	татрангийн вакцин	тарилгын уусмал, 1 мл	*□	*□	*□	
366	халдварт саагийн	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
367	томуугийн	тарилгын уусмал	*□	*□	*□	
368	пневмококкын эсрэг вакцин	тарилгын уусмал		*□	*□	
369	хүний папилома вирусийн эсрэг вакцин	тарилгын уусмал		*□	*□	
370	ротавируссын вакцин, амьд сулруулсан	амны хөндийн уусмал, 1.5мл-2мл		*□	*□	
17.3.2 Сонгомол бүлгийн вакцин						
371	балнадын	тарилгын уусмал		*□	*□	
372	галзуугийн	тарилгын уусмал		*□	*□	

373	менингококкийн	тарилгын уусмал		*□	*□	
374	тарваган тахлын	тарилгын уусмал		*□	*□	
375	шар чичрэгийн вакцин	тарилгын уусмал		*□	*□	
376	боомын эсрэг вакцин	тарилгын уусмал		*□	*□	
377	хачигт энцефалитын эсрэг вакцин	тун-0.5мл, 2 тун- 1мл			*□	
17.3.3 Бусад						
378	гепатит Б иммуноглобулин	тарилгын уусмал, 100 ОУН - 200 ОУН			*□	
379	сальмонеллёзын нян залгиур	уух уусмал			*□	
380	балнадын нян залгиур	уух уусмал			*□	
381	цусан суулгын нян залгиур	уух уусмал			*□	
18. Булчин сулруулах ба холинэстеразийн эсрэг эм						
382	атракриум	тарилгын уусмал, 10мг/мл (бесилат)		*	*	
383	неостигмин	шахмал, 15мг (бромид)		*	*	
		тарилгын уусмал, 0.5мг/мл - 2.5мг/мл (метилсульфат)		*	*	
384	суксаметон	тарилгын уусмал, 50 мг/мл (хлорид)		*	*	
385	баклофен	шахмал, 10 мг, 20 мг		*	*	
386	рокурон	тарилгын уусмал, 10мг/мл		*	*	
387	толперизон	шахмал, 50мг - 150мг		*	*	*
		тарилгын уусмал, 100мг/мл		*	*	*
388	пиридостигмины бромид	шахмал, 60мг, 180мг		*□	*□	*□
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		*□	*□	*□
19. Нүдний өвчинд хэрэглэх эм						
19.1 Халдварын эсрэг эм						
389	натрийн сульфацетамид	нүдний дусал, 20% - 30%	*	*	*	*
390	ацикловир	нүдний тосон түрхлэг, 3%	*	*	*	*

391	гентамицин	нүдний дусал, 0.3% (3мг/мл) (сульфат)	*	*	*	*
392	моксифлоксацин	нүдний дусал, 0.5% (5мг/мл)		*	*	*
393	офлоксацин	нүдний дусал, 0.3% (3мг/мл)		*	*	*
394	хлорамфеникол	нүдний дусал, 0.25% - 1% (2.5мг/мл - 10мг/мл)	*	*	*	*
395	ципрофлоксацин	нүдний дусал, 0.3% (3мг/мл)	*	*	*	*
396	тетрациклин	нүдний тосон түрхлэг, 1% (гидрохлорид)	*	*	*	*
397	тобрамицин	нүдний дусал, 0.3% (3мг/мл)		*	*	*
398	эритромицин	нүдний тосон түрхлэг 0.5%	*	*	*	*
19.2 Үрэвслийн эсрэг эмүүд						
399	преднизолон	тарилгын уусмал, 0.1% - 1% (5мг/мл - 10мг/мл) (натрийн фосфат)	*	*	*	*
400	дексаметазон	нүдний дусал, 0.1% (1мг/мл)		*	*	*
401	дексаметазон + неомицин	уусмал, 4 мл		*	*	*
402	бролицизумаб	тарилгын уусмал 120мг/мл-0.23мл		*	*	*
403	ранибизумаб	тарилгын уусмал, 10мг/мл		*	*	*
404	триамцинолон	тарилгын уусмал, 40мг/мл,		*	*	*
		тосон түрхлэг, 0.1%	*	*	*	*
		шахмал, 4мг	*	*	*	*
19.3 Хэсгийн мэдээгүйжүүлэх эм						
405	тетракаин	нүдний дусал, 0.5% (5мг/мл) (гидрохлорид)		*	*	*
406	лидокаин	тарилгын уусмал, 20мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*
19.4 Нүдний чинэрээ эмчлэх эм						
407	ацетозоламид	шахмал, 250мг		*	*	*
408	латанопрост	нүдний дусал, 0.005%		*	*	*

409	пилокарпин	нүдний дусал, 0.5% - 4% (гидрохлорид, нитрат)		*	*	*
410	тимолол	нүдний дусал, 0.25% - 0.5% (гидроген малеат)		*	*	*
19.5 Хүүхэн хараа өргөсгөх эм						
411	атропин	нүдний дусал, 0.1% - 1% (сульфат)		*□	*□	
412	эпинефрин (адреналин)	нүдний дусал, 2% (гидрохлорид)		*□	*□	
413	фенилэфрины гидрохлорид	нүдний дусал, 2.5%,		*□	*□	
20. Нөхөн үржихүйн эрүүл мэнд болон перинатал үеийн тусламж үйлчилгээнд хэрэглэх эм, бэлдмэлүүд						
20.1 Эр бэлгийн даавар ба түүнд нөлөөлөх эм						
414	метилтестостерон	шахмал, 5мг; 10мг		*	*	*
415	тестостерон	тарилгын уусмал, 200мг - 250мг (энантат)			*	*
20.2 Түрүү булчирхайн эмгэгт хэрэглэх эм						
416	тамсулозин	шахмал, капсул, 0.4мг (гидрохлорид)		*	*	*
417	финастерид	шахмал, капсул, 5мг		*	*	*
418	дутастерид	капсул, 0.5мг		*	*	*
20.3 Жирэмслэлтээс хамгаалах эм бэлдмэл						
20.3.1 Дааврын бэлдмэл						
419	этинилэстрадиол + левоноргестрел	шахмал, 30мкг+150мкг	*	*	*	*
420	дезогестерол + этинилэстрадиол	шахмал, 150мкг + 20мкг, 150мкг + 30мкг		*	*	*
421	медроксипрогестерон	депо-тарилгын уусмал, 50мг/мл - 150мг/мл (ацетат)		*	*	
422	диеногест	шахмал 2мг		*	*	*
423	левоноргестрел чөлөөлөгч суулгац	суулгац, 75мг нийлбэр левоноргестрел 150мг (2 салаатай)		*	*	
Сэлгээ эм						
	этинилэстрадиол + дроспиренон	шахмал, 20мг - 30мкг + 3мг		*	*	
	этинилэстрадиол + ципротероны ацетат	шахмал, 20мг - 30мкг + 2мг		*	*	

	эстрадиол валериат + левоноргестрел	шахмал, 2мг + 15мкг		*	*	
20.4 Өндгөвчний даавар						
424	этинилэстрадиол	шахмал, 50мкг		*	*	*
20.5 Үр тогтолтыг дэмжих бэлдмэл						
425	кломифен	шахмал, 50мг (цитрат)		*□	*□	
426	цетрореликс	тарилгын нунтаг, 0.25г - 3г			*	
427	фоллитропин альфа	тарилгын нунтаг, 75 ОУН - 300 ОУН		*□	*	
428	хорионы гонадотропин альфа	тарилгын нунтаг, 250мкг, 1500 ОУН - 3000 ОУН			*	
20.6 Шар биеийн даавар						
429	медроксипрогестерон	депо-тарилгын уусмал, 50мг/мл - 150мг/мл (ацетат)		*□	*□	
430	улипристал	шахмал, 5мг			*□	
20.7 Окситоцин болон умайн булчин агшаах эмүүд						
431	окситоцин	тарилгын уусмал, 5 ОУН/мл - 10 ОУН/мл		*	*	
432	метилэргометрин	тарилгын уусмал, 200мкг (гидроген малеат)		*	*	
433	мизопроустол	шахмал, 200мкг		*	*	
434	мифепристон	шахмал, 25мг		*	*	
20.8 Умайн булчин сулруулах эмүүд						
435	гексопреналин	тарилгын уусмал, 100мкг		*	*	
436	дидрогестерон	шахмал, капсул, 10мг			*	*
21. Диализд хэрэглэх бэлдмэл						
437	диализийн уусмал	хэвлийд сэлбэх уусмал		*□	*□	
438	севеламер	шахмал, 800мг		*□	*□	
22. Сэтгэцэд нөлөөт эмүүд						
22.1 Солиорлыг эсрэг эм						
439	хлорпромазин	шахмал, капсул, 100мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 25мг/мл (гидрохлорид)		*	*	*

440	галоперидол	шахмал, 1.5мг - 5мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		*	*	*
441	дроперидол	тарилгын уусмал, 2.5мг/мл		*	*	*
442	рисперидон	шахмал, 0.5мг - 4мг		*	*	*
443	флуфеназин	тарилгын уусмал, 25мг/мл (деконат, энантат)		*	*	*
444	зуклопентиксол	шахмал, капсул, 25мг/мл (деконат, энантат)		*	*	
		тарилгын уусмал, 2мг - 100мг			*	
445	клозапин	шахмал, капсул, 25мг - 200мг			*	
446	палиперидон	шахмал, 1.5мг - 12мг		*	*	
447	левомепромазин	шахмал, капсул, 25мг	*	*	*	
		тарилгын уусмал, 25мг/мл		*	*	
448	перфеназин	шахмал, 2мг - 4мг			*	
449	кветиапин	шахмал, капсул, 25мг-400мг			*	
450	оланзапин	уусдаг шахмал, 5-20мг			*	
22.2 Сэтгэл засах, тайвшруулах эмүүд						
22.2.1 Сэтгэл гутралыг эмчлэх эм						
451	амитриптилин	шахмал, 10мг - 75мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
452	сертралин	шахмал, 50мг - 100мг		*	*	*
453	флуоксетин	капсул, 20мг (гидрохлорид)		*	*	*
454	циталопрам	шахмал, 10мг - 40мг		*	*	*
		тарилгын уусмал, 20мг/мл		*	*	*
455	миртазапин	шахмал, 15мг-30мг		*	*	*
456	пароксетин	шахмал, 20мг		*	*	
457	эспиталограм	шахмал, 5мг-20мг				
22.2.2 Сэтгэл хөдлөлийн хоёр туйлт эмгэгийг эмчлэх эм						
458	литийн карбонат	шахмал, капсул, 100мг - 300мг	*	*	*	*

459	карбамазепин	шахмал, 100мг - 400мг	*	*	*	*
460	вальпроны хүчил (натрийн вальпроат)	шахмал, 100мг - 500мг	*	*	*	*
		мөхлөг, 100мг	*	*	*	*
		сироп, 54.64мг/мл	*	*	*	*
22.3 Сэтгэл түгшилтийг намдаах эм						
461	альпразолам	шахмал, 250мкг - 2мг		*	*	
462	дiazepam	шахмал, 2мг - 10 мг	*	*	*	СЖ
		тарилгын уусмал, 5мг/мл	*	*	*	СЖ
463	мебикар	шахмал, 300мг - 500мг		*	*	
22.4 Үл ялиг зовлонт байдлыг эмчлэх эм						
464	кломипрамин	капсул, 10мг - 75мг (гидрохлорид)		*	*	
22.5 Сэтгэц идэвхт эмийн бодисын шалтгаант эмгэгийг эмчлэх эм						
465	налтрексон	шахмал, 50мг (гидрохлорид)		*	*	*
		суулгац (гидрохлорид)		*	*	*
23. Амьсгалын эрхтэний үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эм						
23.1 Гуурсан хоолойн багтраа өвчнийг эмчлэх эм						
466	аминофиллин	шахмал, 150мг - 350мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 24мг/мл	*	*	*	*
467	беклометазон	ингаляцийн цацлага, 50мкг/тун - 100мкг/тун (дипропионат)	*	*	*	*
468	беклометазон + формотерол	ингаляци цацлага 100мкг/тун+6мкг/тун	*	*	*	*
469	будесонид	ингаляцийн цацлага, 100мкг - 400мкг/тун	*	*	*	*
		хамрын шүршлэг, 64мкг/тун	*	*	*	*
470	будесонид + формотерол	ингаляцийн цацлага, 80мкг+4.5мкг, 160мкг+4.5мкг, 300мкг+9мкг		*	*	*
471	ипратропын бромид	ингаляцийн цацлага, 20мкг - 500мкг	*	*	*	*

472	монтелукаст	шахмал, 4мг - 10мг	*	*	*	*
473	сальбутамол	шахмал, 4мг - 8мг (сульфат)	*	*	*	*
		ингаляцийн цацлага, 100мкг/тун (сульфат)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 500мкг/мл (сульфат)		*	*	*
474	сальбутамол+ ипратропын бромид	утлагад зориулсан хөвмөл, 2.5 -3мг/2.5мл +500мкг/2.5мл	*	*	*	*
475	сальметерол	ингаляцийн цацлага, 25мкг/тун - 50мкг/тун		*	*	*
476	флутиказон	ингаляцийн цацлага, 25мкг/ тун - 500мкг/тун (порпионат)		*	*	*
477	гликопиррон	ингляцияйн капсултай нунтаг, 50мкг (бромид)			*	
478	флутиказон + сальметерол	ингаляцийн нунтаг, 125мкг + 25мг, 250мкг + 50мкг, 500мкг + 50мкг,			*	
479	индакатерол +мометазон	ингаляцийн цацлага, 150/320мкг		*	*	
480	фенотерол + ипратропын бромид	ингаляцийн цацлага, 1.25мг + 500мкг		*	*	
481	индакатерол + мометазон + гликопирон бромид	ингаляцийн цацлага, 150мкг + 50мкг + 80мкг		*	*	
482	формотеролын фумарат	цацлага, 12мкг			*	
483	теофиллин эфедрин	шахмал, 200мг -350мг			*	*
Сэлгээ эм						
	индакатерол	ингаляцийн цацлага 300мкг		*	*	
	омализумаб	тарилга 150мг		*	*	
23.2 Ханиалга намдаах эм						
484	кодейн	шахмал, 15мг - 30мг		*	*	МЖ

23.3 Цэр ховхлох эм						
485	амброксол	шахмал, 30мг - 60мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
486	ацетилцистейн	уусдаг шахмал, 600мг	*	*	*	*
		уусмал бэлтгэх нунтаг, 100мг - 600мг	*	*	*	*
24. Давс, ус, хүчил, шүлтийн тэнцвэрт нөлөөлөх бэлдмэл						
24.1 Уулгаж сэлбэх бэлдмэл						
487	олон найрлагат давсны бэлдмэл	нунтаг, (глюкоз + натрийн хлорид + калийн хлорид + натрийн цитрат/ натрийн карбонат), 13.5г/л + 2.6г/л + 1.5г/л + 2.9г/л	*	*	*	*
24.2 Судсанд дуслаар сэлбэх бэлдмэл						
488	глюкоз (декстроз)	тарилгын уусмал, 5% - 50%	*	*	*	*
489	глюкоз (декстроз) + натрийн хлоридын холимог уусмал	тарилгын шингэн, 5% + 0.9%	*	*	*	*
490	натрийн хлорид	тарилгын шингэн, 0.9%	*	*	*	*
491	натрийн бикарбонат	тарилгын шингэн, 4%	*	*	*	*
492	рингерын уусмал	тарилгын шингэн, 100мл - 1000мл	*	*	*	*
25. Амин дэм, эрдэс бодисууд						
493	ретинол	шахмал, капсул, 10000 ОУН - 200000 ОУН (пальмитат)	*	*	*	*
		дуслаар ууж хэрэглэх тосон уусмал, 100000 ОУН/мл (пальмитат)	*	*	*	*
494	холекальциферол	шахмал, капсул 2000 ОУН - 60000 ОУН	*	*	*	*
		уух усан уусмал, 400 ОУН/мл		*	*	*
		тарилгын уусмал, 200000ОУН				*

Сэлгээ эм						
	эргокальциферол	шахмал, капсул, 50000 ОУН уух усан уусмал, 200 ОУН/мл - 10000 ОУН/мл		*	*	
26. Чих, хамар, хоолойн өвчинд хэрэглэх эм						
495	мометазон	хамрын шүршлэг, 0.5мг/мл (фуроат моногидрат)			*	*
496	офлоксацин	чихний дусал, 0.3%	*	*	*	*
497	феназон, лидокаины гидрохлорид	чихний дусал, 0.64г/г + 0.16г/г		*	*	*
498	фенилэфрины гидрохлорид	хамрын дусал, шүршлэг, 0.25%- 0.5%		*	*	
499	ципрофлоксацин	чихний дусал, 0.3%	*	*	*	*
500	ципрофлоксацин + гидрокортизон	чихний дусал, 2мг/ мл+10мг/мл		*	*	*
27. Үе мөчний эмгэгийг эмчлэх нөлөөлөх эм						
27.1 Тулай өвчнийг эмчлэх эм						
501	аллопуринол	шахмал, 100мг - 300мг		*	*	*
502	колхицин	шахмал, 0.5мг - 1мг		*	*	*
503	фебуксостат	шахмал, 40мг -120мг		*	*	*
27.2 Үе мөчний өвчнийг эмчлэх эм						
504	хлорохин	шахмал, 100мг - 200мг (фосфат, сульфат)		*	*	*
505	азатиоприн	шахмал, 50мг			*□	*
506	метотрексат	шахмал, 2.5мг - 10мг (натрийн давс)			*□	*
507	сульфасалазин	шахмал, 500мг			*□	*
508	тоцилизумаб	тарилгын уусмал, 80мг/4мл, 200мг/10мл, 400мг/20мл			*	
509	целекоксиб	шахмал, капсул, 100мг, 200мг		*	*	*
510	адалимумаб	тарилгын уусмал, 40мг/0.4мл, 40мг/0.8мл, 80 мг/0.8 мл				

Анхааруулга, нас болон тунгийн хязгаартай хэрэглэх эмүүд

№	Эмийн нэр	Анхааруулга
1	ацетилсалицилын хүчил	12 наснаас дээш хэрэглэнэ.
2	атропин	3 сараас дээш хэрэглэнэ.
3	бензил бензоат	2 наснаас дээш хэрэглэнэ.
4	бетаметазон (арьсанд зориулсан бэлдмэл)	Нярайд хэрэглэхгүй (гидрокортизоноор орлуулах).
5	ибупрофен	3 сараас дээш (Тарилгын уусмал хэлбэрт хамаарахгүй. Тарилгын уусмалыг нярайн цусан хангамжийн дутагдалд эмчийн хяналтанд хэрэглэнэ)
6	лоперамид	4 наснаас дээш хэрэглэнэ.
7	метоклопрамид	Нярайд хэрэглэхгүй.
8	мизопростол	Зөвхөн эмнэлгийн нөхцөлд, эмчийн хяналтанд хэрэглэнэ.
9	мифепристон	Зөвхөн эмнэлгийн нөхцөлд, эмчийн хяналтанд хэрэглэнэ.
10	ондансетрон	1 сараас дээш хэрэглэнэ.
11	парацетамол	Үрэвслийн эсрэг эмчилгээнд хэрэглэхгүй.
12	пропофол	1 сараас дээш хэрэглэнэ.
13	ретинол	Жирэмсэн үед хоногт 25000 ОУН тунгаас ихгүй хэрэглэнэ.
14	этилийн спирт агуулсан бэлдмэл	2 наснаас дээш хэрэглэнэ.
15	сульфаметоксазол + триметоприм	6 сараас дээш хэрэглэнэ.
16	тетракаин	Нярайд хэрэглэхгүй.
17	цефазолин	1 сараас дээш хэрэглэнэ.
18	цефтриаксон	жирэмсний 41 долоо хоног дээш хэрэглэнэ.
19	ципрофлоксацин	12 наснаас дээш хэрэглэнэ.
20	эфавиренз	3 наснаас дээш эсвэл 10кг-аас дээш жинтэй үед хэрэглэнэ.
21	дарунавир	3 наснаас дээш хэрэглэнэ.
22	мөнгөний сульфадиазин	2 сараас дээш хэрэглэнэ.

Тайлбар, тэмдэглэгээ

1	шахмал	Бүх хэлбэрүүд хамаарна (бүрхүүлтэй, дисперсийн, уртасгас ан үйлчилгээтэй гэх мэт).
2	капсул	Бүх хэлбэрүүд хамаарна (хатуу, зөөлөн, уртасгасан үйлчилгээтэй гэх мэт).
3	сироп	Бүх хэлбэрүүд хамаарна (уусмал, хөвмөл, шингэн гэх мэт).
4	тарилгын уусмал	Бүх хэлбэрүүд хамаарна (коцентрацтай, тосон, хөвмөл, гэх мэт).
5	тарилгын нунтаг	Бүх хэлбэрүүд хамаарна (лиофилизат, тарилгын нунтаг уусгагчийн хамт гэх мэт).
6	лаа	Бүх хэлбэрүүд хамаарна (үтрээний, шулуун гэдэсний гэх мэт).
7	Зөвхөн эмчийн хяналтанд хэрэглэгдэх эмийг *□ тэмдэглэн, саарал өнгөөр будав.	
8	СЖ	Жороор олгоно (сэтгэцэд нөлөөт эм).
9	МЖ	Мансууруулах эмийн жороор олгоно.
10	Тухайн шатлалд заавал байх шаардлагатай эмийн * тэмдэглэв.	
11	Тухайн шатлалд заавал байх шаардлагагүй эмийг хоосон нүдээр тэмдэглэв.	
12	Сэлгээ эм	Үндсэн жагсаалтаас хэрэглэх боломжгүй үед сэлгээ эмийн жагсаалтаас сонгон хэрэглэх боломжтой.

Эрүүл мэндийн сайдын 2026 оны 5 дугаар сарын 13-ны
өдрийн А/176 дугаар тушаалын хоёрдугаар хавсралт

ХҮҮХДИЙН ЗАЙЛШГҮЙ ШААРДЛАГАТАЙ ЭМИЙН IV ДҮГЭЭР ЖАГСААЛТ

№	Эмийн нэр	Тун хэмжээ, хэлбэр	Сум, өрх, тосгоны эрүүл мэндийн төв	Аймаг дүүргийн нэгдсэн эмнэлэг, БОЭТ	Тусгай мэргэжлийн төв, төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлэг	Нийтийн үйлчилгээтэй эмийн сан
1. Мэдээгүйжүүлэх эмүүд						
1.1 Ерөнхий мэдээгүйжүүлэх бэлдмэл, хүчилтөрөгч						
1.1.1 Амьсгалын замаар хэрэглэх эм						
1	хүчилтөрөгч	амьсгалаар хэрэглэх (эмнэлгийн зориулалттай хий)		*	*	
2	галотан	амьсгалаар хэрэглэх		*	*	
3	изофлуран	амьсгалаар хэрэглэх		*	*	
1.1.2 Тарилгаар хэрэглэх эм						
4	кетамин	тарилгын уусмал, 50мг/мл (гидрохлорид)		*	*	
5	тиопентал	тарилгын нунтаг, 0.5г (натрийн давс)		*	*	
6	пропофол	тарилгын уусмал, 10мг/мл		*	*	
1.2 Хэсгийн мэдээгүйжүүлэх эм						
7	лидокайн	хэсэг газарт хэрэглэх, 2% - 4% (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 10мг/мл - 20мг/мл (гидрохлорид), 5% (нугасаар мэдээгүйжүүлэх)		*	*	*
		тарилгын уусмал, 2% + эпинефрин, 1:200000 (гидрохлорид)		*	*	*
8	лидокайн + эпинефрин	шүдний зориулалттай тарилгын уусмал, 2% + эпинефрин 1:80000, 1:100000 (гидрохлорид)		*	*	

9	бупивикайн	тарилгын уусмал, 5мг/мл (гидрохлорид)		*	*	
1.3 Мэс засал, жижиг мэс ажилбарт хэрэглэх эм						
10	атропин	тарилгын уусмал, 0.5мг/мл -1мг/мл (сульфат)		*	*	
11	мидазолам	тарилгын уусмал, 1мг/мл		*	*	
12	морфин	тарилгын уусмал, 10 мг/мл (гидрохлорид, сульфат)		*	*	МЖ
2. Өвдөлт намдаах, халуун бууруулах, үрэвслийн эсрэг эм						
2.1 Опиин бус эм						
13	ибупрофен	хөвмөл, 100мг/5мл - 200мг/5мл	*	*	*	*
14	парацетамол	хөвмөл, 120мг/5мл, 250мг/5мл	*	*	*	*
		лаа, 80мг - 300мг	*	*	*	*
2.2 Опиин бүлгийн эм						
15	морфин	шахмал, 10мг (гидрохлорид, сульфат)		*	*	МЖ
		тарилгын уусмал, 10мг/ мл (гидрохлорид, сульфат)		*	*	МЖ
2.3 Зонхилон тохиолдох хам шинжүүдийн хөнгөвчлөх эмчилгээнд хэрэглэх эм						
16	амитриптиллин	шахмал, 10мг		*	*	*
17	дексаметазон	шахмал, 0.5мг - 2мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 4мг/мл (фосфат)	*	*	*	*
18	диазепам	шахмал, 2мг, 5мг		*	*	СЖ
		шулуун гэдсэнд хийх гель: 5 мг/мл, шулуун гэдсэнд хэрэглэх шингэн: 2 мг/мл, 4 мг/ мл-2.5мл		*	*	СЖ
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		*		СЖ
19	лактоулоза	сироп, 667 мг/мл	*	*	*	*
20	ондансетрон	шахмал, 4мг (гидрохлорид)		*	*	*
		тарилгын уусмал, 2мг/мл (гидрохлорид)		*	*	
3. Харшлын ба анафилаксийн эсрэг эм						
21	преднизолон	шахмал, 5мг	*	*	*	*

22	дексаметазон	тарилгын уусмал, 4мг/мл (фосфат)	*	*	*	*
23	гидрокортизон	тарилгын нунтаг, 100мг (натрийн сукцинат)		*	*	
24	эпинефрин (адреналин)	тарилгын уусмал, 1мг /1мл (гидрохлорид, гидрогений тартрат)		*	*	
25	лоратадин	сироп, 1мг/мл	*	*	*	*
4. Хоргүйсүүр (антидот) ба хордлого тайлах эм						
4.1 Өвөрмөц бус						
26	идэвхжүүлсэн нүүрс	шахмал, 250мг	*	*	*	*
4.2 Өвөрмөц						
27	налоксон	тарилгын уусмал, 0.4мг/мл (гидрохлорид)		*	*	
28	кальцийн глюконат	тарилгын уусмал, 100мг/мл	*	*	*	*
29	атропин	тарилгын уусмал, 1мг/мл (сульфат)	*	*	*	
30	ацетилцистейн	уух шингэн 10%, 20% (10%, 20% уусмал бэлтгэж уух)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 200мг/мл-10мл	*	*	*	
31	кальцийн эдетат натри	тарилгын уусмал, 200мг/мл		*□	*□	
5. Мэдрэлийн тогтолцооны эмгэгт хэрэглэх эм						
5.1. Эпилепсийн уналт, таталтын эсрэг эм						
32	вальпроаны хүчил (натрийн вальпроат)	тарилгын шингэн 100мг/мл			*□	
		шахмал 100мг-500мг	*	*	*	
33	карбамазепин	уух шингэн, 200мг/5мл, 60мг/мл	*	*	*	
		уух шингэн 100 мг/5 мл	*	*	*	*
34	фенобарбитал	шахмал, 100мг, 200мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал 30мг/мл, 60мг/мл, 200мг/мл		*	*	
35	диазепам	уух шингэн 15 mg/5 ml	*	*	*	СЖ
		шахмал, 5мг-100мг	*	*	*	СЖ
35	диазепам	шахмал, 2мг-10мг	*	*	*	СЖ

		шулуун гэдсээр хэрэглэх гель: 5 мг/мл, шулуун гэдсээр хэрэглэх шингэн: 2 мг/мл, шулуун гэдсээр хэрэглэх гуурс: 4 мг/мл-2.5мл	*	*	*	СЖ
		тарилгын уусмал, 5мг/мл		*	*	
36	леветирацетам	шахмал, 250мг-1000мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал 5мг/мл		*□	*□	
		уух шингэн, 100мг/мл	*	*	*	*
37	ламотриджин	шахмал, 25мг - 100мг	*	*	*	*
38	Леводопамин + Карбидопамин / леводопа+ карбидопа	шахмал 62.5 мг - 125мг		*	*	*
39	топирамат	шахмал 25мг, 50мг		*□	*□	*
40	окскарбазепин	шахмал 150 мг, 300мг		*□	*□	
41	фенитоин	тарилгын шингэн 30 мг/мл, 60 мг/мл, 200 мг/мл			*□	
		уух шингэн 30 мг/5мл			*	
		шахмал 50 мг			*	
42	лоразепам	тарилгын шингэн 2 мг/мл, 4мг/мл			*	
43	мидазолам	тарилгын уусмал, 1мг/мл			*	
		хамрын шүршлэг, 5мг/мл			*	
44	этосуксимид	шахмал, капсул 250мг			*□	
		уух шингэн 250 мг/5 мл			*□	
Сэлгээ эм						
	фосфенитоин	тарилгын шингэн 50мг/мл		*	*	
	клобазам	шахмал 5мг, 10мг, 20мг		*	*	
	клоназепам	шахмал 0.5мг, 1мг, 2мг		*	*	
5.2 Булчинд нөлөөлөх эм						
45	пиридостигмин	шахмал 60мг - 90мг			*□	
		тарилгын уусмал 1мг/мл			*□	

46	неостигмин	шахмал 15мг (бромид)			* ☐	
		тарилгын шингэн 500 мкг/мл (метилсульфат), 2.5 мг/мл (метилсульфат)			* ☐	
47	баклофен	шахмал 10мг			* ☐	
48	ботулиnum токсин А	тарилгын уусмал 50 ОУН - 300 ОУН			* ☐	
5.3 Мигрень эмчлэх эм						
5.3.1 Цочмог өвдөлт намдаах эм						
49	парацетамол	хөвмөл, 120мг/5мл, 250мг/5мл	*	*	*	*
		лаа, 80мг - 300 мг	*	*	*	*
50	ибупрофен	хөвмөл, 100мг/5мл - 200мг/5мл	*	*	*	*
5.3.2 Урьдчилан сэргийлэх эм						
51	пропранолол	шахмал, 20мг - 40мг	*	*	*	*
6. Халдварын эсрэг эмүүд						
6.1 Шимэгч хорхойн эсрэг эмүүд						
52	левамизол	шахмал, 50мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
53	мебендазол	шахмал, 100мг	*	*	*	*
54	альбендазол	хөвмөл, 100мг/5мл, 200мг/5мл	*	*	*	*
		шахмал (бүрхүүлтэй болон зажилдаг) 400мг	*	*	*	*
55	пирантел	хөвмөл, 250 мг/5мл (эмбонат, памаот)	*	*	*	*
		шахмал (бүрхүүлтэй болон зажилдаг) 250мг	*	*	*	*
6.2 Нянгийн эсрэг эмүүд						
6.2.1 Хүртээмжтэй байлгах бүлгийн антибиотикууд						
56	амикацин	тарилгын уусмал, 50мг/мл, 250мг/мл		*	*	
57	амоксциллин	капсул, 250мг тригидрат)	*	*	*	*
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 125мг/5мл - 250мг/5мл (тригидрат)	*	*	*	*

58	амоксициллин +клавулоны хүчил	шахмал, 375мг	*	*	*	*
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 125мг + 31.25мг/5мл - 250мг + 62.5мг/5мл, 400мг + 57мг/5мл	*	*	*	*
		тарилгын нунтаг, 600мг	*	*	*	*
59	феноксиметил- пенициллин	шахмал, капсул, 250мг (калийн давс)	*	*	*	*
60	ампициллин	тарилгын нунтаг, 500мг (натрийн давс)	*	*	*	*
61	бензатин бензилпенициллин	тарилгын нунтаг, 1.2 сая ОУН	*	*	*	*
62	прокайн бензилпенициллин	тарилгын нунтаг, 1г (=1 сая ОУН)	*	*	*	*
63	цефалексин	капсул, 250мг	*	*	*	*
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 125мг/5мл - 250мг/5мл	*	*	*	*
64	клоксациллин	хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 125мл/5мл - 250мг/5мл (натрийн давс)	*	*	*	*
65	цефазолин	тарилгын нунтаг, 1000мг	*	*	*	*
66	клиндамицин	капсул, 150мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 125мг/5мл, 150мг/мл (фосфат)	*	*	*	*
67	сульфаметоксазол + триметоприм	хөвмөл, 200мг/5мл + 40мг/5мл	*	*	*	*
68	нитрофурантоин	шахмал, 50мг	*	*	*	*
69	метронидазол	шахмал, 250мг	*	*	*	*
70	гентамицин	тарилгын уусмал, 40мг/мл (сульфат)	*	*	*	*
6.2.2 Хяналттай хэрэглэх бүлгийн антибиотикууд						
71	цефиксим	хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 100мг/5мл		*	*	*
72	цефотаксим	тарилгын нунтаг, 250мг, 500мг (натрийн давс)		*	*	*
73	цефтриаксон	тарилгын нунтаг, 250мг, 500мг (натрийн давс)		*	*	*

74	эритромицин	шахмал, 250мг		*	*	*
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 125мг/5мл, 250 мг/5 мл		*	*	*
75	цефтазидим	тарилгын нунтаг, 250мг, 1г (пентагидрат)		*□	*□	
76	азитромицин	шахмал, 250мг, 500мг		*	*	*
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 100мг/5мл, 200мг/5мл		*	*	*
77	ципрофлоксацин	шахмал, 250мг (гидрохлорид)		*	*	*
78	klarитромицин	хөвмөлийн нунтаг 125 мг/5 мл, 250 мг/5 мл.		*	*	*
		шахмал 250 мг		*	*	*
		тарилгын нунтаг 500 мг		*	*	*
79	ванкомицин	тарилгын нунтаг, 500мг (гидрохлорид)			*□	
80	имипенем + циластатин	тарилгын уусмал, 500мг + 500мг			*□	
81	меропенем	тарилгын нунтаг, 500мг			*□	
6.2.3 Сүрьеэ эмчлэх эм						
82	изониазид	шахмал, 100мг		*	*	
83	этамбутол	шахмал, 100мг (гидрохлорид)		*	*	
84	пиразинамид	шахмал 400мг, 500мг, шахмал (дисперсийн) 150мг		*	*	
		хөвмөл, 250мг/мл		*	*	
85	рифампицин	шахмал, капсул, 150мг		*	*	
		хөвмөл, 200мг/5мл		*	*	
86	амикацин	тарилгын уусмал, 500мг (сульфат)		*	*	
87	цикloserин	капсул, 250мг		*□	*□	
88	левофлоксацин	шахмал, 250мг, 500мг		*□	*□	
		тарилгын шингэн, 5мг/мл		*□	*□	
89	линезолид	хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 100мг/5мл		*	*	

		шахмал 600мг, шахмал (дисперсийн) 150мг		*	*	
6.3 Мөөгөнцрийн эсрэг эм						
90	нистатин	шахмал, 500000 ОУН	*	*	*	*
91	гризеофульвин	шахмал, 125мг	*	*	*	*
92	флуконазол	капсул, 50мг - 200 мг	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 2мг/мл	*	*	*	*
93	микафунгин	тарилгын нунтаг, 50мг-100мг (as sodium)			*□	*□
6.4 Протозоины эсрэг эм						
94	метронидазол	шахмал 250мг	*	*	*	*
		тарилгын шингэн, 5мг/1мл	*	*	*	*
6.5 Вирусын эсрэг бэлдмэл						
6.5.1 Херпес вирусын эсрэг эм						
95	ацикловир	шахмал, 200мг	*	*	*	*
6.5.2 Ретровирусын эсрэг бэлдмэл						
6.5.2.1 Нуклеозидууд/нуклеотит транскриптаз ферментийг эргэх шинж чанартайгаар дарангуйлагчид						
96	энтекавир	уух шингэн 0.05мг/мл		*	*	
		шахмал 0.5мг, 1мг		*	*	
6.5.2.2 Нуклеозидын бус транскриптаз ферментийг эргэх шинж чанартайгаар дарангуйлагчид						
97	невирапин	хөвмөл, 50мг/5мл		*	*	
6.5.2.3 Нийлмэл найрлагатай эмүүд						
6.5.3 Вирусын эсрэг бусад эмүүд						
98	осельтамивир	капсул 30мг - 75мг (фосфат)		*□	*□	
99	рибавирин	капсул, 200мг		*	*	*
100	хүний цэвэршүүлсэн гамма интерфероны эсрэг бие	дусал, 25мл	*	*	*	*
101	интерферон альфа2b	лаа 150000-1000000 ОУН	*	*	*	*
102	валганцикловир	хөвмөл 50мг/мл		*□	*□	
		шахмал 450мг		*□	*□	
7. Хавдрын эсрэг, дархлал дарангуйлах, хөнгөвчлөх эмчилгээний эм						
7.1 Дархлаа дарангуйлах эм						
103	азатиопирин	шахмал, 50мг		*□	*□	

104	циклоспорин	капсул, 25мг		*□	*□		
7.2 Хорт хавдрын эсрэг эм							
105	винкристин	тарилгын нунтаг, 1мг (сульфат)		*□	*□		
106	метотрексат	шахмал, 2.5мг (натрийн давс)		*□	*□		
		тарилгын уусмал, 25мг/мл (натрийн давс)		*□	*□		
107	месна	тарилгын уусмал, 100мг/мл		*□	*□		
108	циклофосфамид	тарилгын нунтаг, 200мг-2000мг		*□	*□		
		шахмал, 25 мг		*□	*□		
109	цитарабин	тарилгын уусмал, нунтаг, 100мг		*□	*□		
110	доксорубицин	тарилгын уусмал, нунтаг, 10мг		*□	*□		
111	дактиномицин	тарилгын нунтаг, 0.5мг		*□	*□		
112	цисплатин	тарилгын уусмал, 1мг/мл		*□	*□		
113	карбоплатин	тарилгын уусмал, 10мг/мл		*□	*□		
114	паклитаксил	тарилгын уусмал, 6мг/мл		*□	*□		
115	ритуксимаб	тарилгын уусмал, 100мг- 500мг		*□	*□		
7.3 Даавар, түүний эсрэг эмүүд							
116	преднизолон	шахмал, 5мг		*□	*□		
		тарилгын уусмал, 25мг/мл		*□	*□		
117	метилпреднизолон	шахмал, 4мг (натрийн сукцинат)		*□	*□		
		тарилгын нунтаг, 125мг - 1000мг (натрийн сукцинат)		*□	*□		
118	дексаметазон	тарилгын уусмал, 4мг/1мл (фосфат)		*□	*□		
119	гидрокортизон	тарилгын нунтаг, 100мг (натрийн сукцинат)		*□	*□		
8. Цусны системд нөлөөлөх эм							
8.1 Цус төлжүүлэх эм							
120	фолийн хүчил	шахмал, 1мг - 5 мг	*	*	*	*	*
121	цианокобаламин	тарилгын уусмал, 500мкг	*	*	*	*	*

8.2 Цус бүлэгнэлтэнд нөлөөлөх эм						
122	гепарин	тарилгын уусмал, 1000 ОУН/мл - 5000 ОУН/мл (натрийн давс)		*□	*□	
123	фитоменадион	шахмал, 10мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 1мг/мл - 10мг/мл	*	*	*	
124	варфарин	шахмал, 1мг - 5мг (натрийн давс)		*□	*□	
125	протамин	тарилгын уусмал, 10мг/мл (сульфат)		*□	*□	
126	эноксапарин	тарилгын уусмал 20 мг/0.2 мл - 100 мг/1 мл, 120 мг/0.8 мл, 150 мг/1 мл				
9.Цусны бэлдмэл, сийвэн орлох эм						
9.1 Цус ба цусан бүтээгдэхүүн						
127	шинэ хөлдөөсөн сийвэн			*□	*□	
128	тромбоцитүүд			*□	*□	
129	цусны улаан эсүүд			*□	*□	
130	донорын цус			*□	*□	
9.2 Сийвэнгийн уламжлалын эм						
ДЭМБ-ын шаардлага хангах хүний цусны сийвэнгийн гаралтай бүх бүтээгдэхүүн хамаарна.						
9.3 Сийвэн орлох эм						
131	декстран 70	тарилгын шингэн, 6% (12г - 24г)		*	*	*
9.4 Сийвэнгийн бэлдмэл						
132	иммуноглобулин (хэвийн)	тарилгын уусмал, 50мг/мл - 100мг/мл (5% - 16%)		*□	*□	
133	альбумин (уурагт бэлдмэл)	тарилгын шингэн, 5% - 20%		*	*	*
10. Зүрх судасны эм						
10.1 Цусны даралт бууруулах эм						
134	эналаприл	шахмал, 2.5мг - 5мг (малеат)	*	*	*	*
10.2 Зүрх судасны дутмагшилд хэрэглэх эм						
135	дигоксин	шахмал, 0.25мг		*□	*□	
		тарилгын уусмал, 0.025% (10мг/мл)		*□	*□	

136	допамин	тарилгын уусмал, 40мг/мл (гидрохлорид)		*□	*□	
137	фуросемид	шахмал, 10мг - 40мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 10мг/мл	*	*	*	*
11. Арьсны өвчнийг эмчлэх эмүүд						
11.1 Мөөгөнцрийн эсрэг эм (хэсэг газрын)						
138	тербинафин	гель, крем, шүршлэг 1% (гидрохлорид)		*	*	*
139	миконазол	крем, 20мг/г		*	*	*
11.2 Халдварын эсрэг эм						
140	калийн перманганат	гадуур хэрэглэх уусмал, 1:10000	*	*	*	*
141	мөнгөний сульфадиазин	тосон түрхлэг, крем 10мг/г		*	*	*
11.3 Үрэвслийн эсрэг ба загатнаа намдаах эм						
142	гидрокортизон	тосон түрхлэг, крем, 0.1% - 1% (бутират, ацетат)	*	*	*	*
143	бетаметазон	тосон түрхлэг, 0.05% - 0.1% (дипропионат)		*	*	*
11.4 Арьсны эвэрлэгт нөлөөлөх ба гуужуулах эм						
144	бензоил пероксид	гадуур хэрэглэх уусмал, крем, 5%		*	*	*
145	салицилийн хүчил	гадуур хэрэглэх уусмал, 5%		*	*	*
146	уреа	тосон түрхлэг, крем, 5% - 10%		*	*	*
11.5 Хамуу эмчлэх эм						
147	бензилбензоат	шингэн тосон түрхлэг, 5% - 20%	*	*	*	*
12. Оношилгооны бодисууд						
12.1 Нүдэнд хэрэглэх эм						
148	тропикамид	нүдний дусал, 0.5% - 1%		*	*	*
13. Халдваргүйжүүлэх ба үжлийн эсрэг бодис						
13.1 Үжлийн эсрэг бэлдмэл						
149	повидон йод	гадуур хэрэглэх уусмал, 0.5% - 10%	*	*	*	*
150	хлоргексидин	гадуур хэрэглэх уусмал, 5% (диглюконат) (шингэлэх)	*	*	*	*

151	этанол	гадуур хэрэглэх уусмал, 70% (денатурат)	*	*	*	*
13.2 Халдваргүйжүүлэх бодис						
152	хлороксиленол	гадуур хэрэглэх уусмал, 4.8%	*	*	*	*
153	глутаральдегид	гадуур хэрэглэх уусмал, 2%	*	*	*	*
14. Бөөр, шээсний замд нөлөөлөх эм						
14.1 Шээлгэх эм						
154	гидрохлортиазид	шахмал, 25мг		*□	*□	*
155	фуросемид	шахмал, 10мг - 40мг	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 10мг/мл		*	*	
156	спиринолактон	шахмал, 25мг	*	*	*	*
157	маннитол	тарилгын шингэн, 10% - 20%			*□	
15. Ходоод, гэдэсний замын өвчнийг эмчлэх эм						
15.1 Нойр булчирхайн ферментүүд						
158	панкреатин	шахмал, капсул (нийлмэл найрлагатай)	*	*	*	*
15.2 Ходоодны хүчлийг багасгах ба шархлаа эмчлэх эм						
159	ранитидин	шахмал, 150мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 25мг/мл (гидрохлорид)		*	*	
160	омепразол	капсул, 20мг - 40мг	*	*	*	*
15.3 Бөөлжилт намдаах эм						
161	метоклопрамид	шахмал, 10мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал, 5мг/мл (гидрохлорид)	*	*	*	*
162	ондансетрон	шахмал, 4мг (гидрохлорид)		*	*	*
		тарилгын уусмал, 2мг/мл (гидрохлорид)		*	*	
15.4 Бусад бэлдмэл						
163	глицерин	лаа 1г, 1.5г, 2г	*	*	*	*
164	цайрын сульфат	сироп, 10 мг/мл - 20мг/5мл	*	*	*	*
		шахмал, 10 мг - 20 мг	*	*	*	*

165	нифуросказид	сироп, 220мл/5мл - 250мл/5мл	*	*	*	*
		шахмал, 100мг, 200мг	*	*	*	*
166	месалазин	шахмал, 500мг		*	*	*
		лаа, 500-1000мг		*	*	*
15.5 Ходоод гэдэсний замын цус алдалтанд нөлөөлөх бэлдмэл						
167	октреотид	тарилгын уусмал, 0.05мг/мл - 0.1мг/мл		*□	*□	
16. Даавар, дааврын үйлдэлт бусад бэлдмэл						
16.1 Бөөрний дайвар булчирхайн даавар, түүний нийлэг эм						
168	флудрокортизон	уух шингэн 100 мкг/мл (ацетат). шахмал 100 мкг (ацетат).		*	*	
169	гидрокортизон	шахмал, 10мг		*	*	*
16.2 Инсулин ба чихрийн шижин эмчлэх бусад бэлдмэл						
170	метформин	шахмал, 500мг (гидрохлорид)		*	*	*
171	инсулин	тарилгын уусмал, 40 ОУН/мл - 100 ОУН/мл (хэт богино, богино, дундаж, урт хугацааны үйлчлэлтэй холимог 2 шатлалт хүний болон аналог инсулин)		*	*	
172	глюкагон	тарилгын уусмал, 1мг/мл		*	*	*
16.3 Бамбай булчирхайн даавар ба түүний эсрэг эм						
173	йодын бэлдмэл	шахмал, капсул, 60мг - 200мг (калийн давс)		*□	*□	
174	левотироксин	шахмал, 25мкг - 50мкг (натрийн давс)		*	*	*
175	пропилтиоурацил	шахмал, 50мг		*□	*□	*
17. Дархлалын системд нөлөөлөх бэлдмэл						
17.1 Вакцин						
17.1.1 Нийтлэг дархлаажуулалтанд хэрэглэх						
176	сүрьеэгийн (БЦЖ)	тарилгын уусмал	*	*	*	
177	гепатит Б	тарилгын уусмал	*	*	*	
178	улаан бурхан	тарилгын уусмал	*	*	*	
179	улаануудын	тарилгын уусмал	*	*	*	
180	улаан бурхан - гахайн хавдар - улаануудын	тарилгын уусмал	*	*	*	

181	сахуу - хөхүүл ханиад -татран - гепатит Б - хемофилюс инфлюенза В-ийн	тарилгын уусмал	*	*	*	
182	сахуу - татрангийн	тарилгын уусмал	*	*	*	
183	халдварт саагийн	тарилгын уусмал	*	*	*	
184	томуугийн вакцин	тарилгын уусмал	*	*	*	
185	пневмококкын эсрэг вакцин	тарилгын уусмал			*	
186	хүний папилома вирусийн эсрэг вакцин	тарилгын уусмал			*	
187	гепатит А - ийн эсрэг вакцин	тарилгын уусмал	*	*	*	
17.1.2 Сонгомол бүлгийн бэлдмэл						
188	балнадын	тарилгын уусмал		*	*	
189	галзуугийн	тарилгын уусмал		*	*	
190	менингококкийн	тарилгын уусмал		*	*	
191	тарваган тахлын	тарилгын уусмал		*	*	
192	шар чичрэгийн вакцин	тарилгын уусмал			*	
193	боомын вакцин	тарилгын уусмал			*	
18. Булчин сулруулах ба холинэстеразын эсрэг бэлдмэл						
194	суксаметон	тарилгын уусмал, 50 мг/мл (хлорид)		*□	*□	
195	векурон	тарилгын нунтаг, 4мг, 10мг (бромид)		*□	*□	
19. Нүдний өвчинд хэрэглэх эм						
19.1 Халдварын эсрэг бэлдмэл						
196	ацикловир	нүдний тосон түрхлэг, 3%	*	*	*	*
197	тетрациклин	нүдний тосон түрхлэг, 1% (гидрохлорид)	*	*	*	*
198	гентамицин	нүдний дусал, 0.3% (3мг/мл) (сульфат)	*	*	*	*
19.2 Үрэвслийн эсрэг эм						
199	преднизолон	нүдний дусал, 0.5% (5мг/мл) (натрийн фосфат)	*	*	*	*

19.3 Хэсгийн мэдээгүйжүүлэх бэлдмэл						
200	тетракаин	нүдний дусал, 0.5% (гидрохлорид)		*	*	
19.4 Хүүхэн хараа өргөсгөх эм						
201	атропин	нүдний дусал, 0.1% - 1% (сульфат)		*□	*□	
202	эпинефрин (адреналин)	нүдний дусал, 2% (гидрохлорид)		*□	*□	
20. Хэвлийн диализийн уусмал						
203	диализийн уусмал	хэвлийд сэлбэх уусмал		*	*	
21. Сэтгэцийн болон зан үйлийн эмгэгийг эмчлэх эм						
21.1 Солиорлыг эмчлэх эм						
204	арипипразол	шахмал 2мг - 30мг		*	*	
21.2 Сэтгэлийн хөдөлгөөнийг эмчлэх эм						
21.2.1 Сэтгэл гутралыг эмчлэх эм						
205	кломипрамин	капсул, 25мг		*	*	
22. Амьсгалын замын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх эм						
22.1 Гуурсан хоолойн багтраа эмчлэх эм						
206	сальбутамол	шахмал, 2мг (сульфат)	*	*	*	*
		сироп, 2мг/5мл (сульфат)	*	*	*	*
		утлагын уусмал, 2.5мг/2мл,	*	*	*	*
		ингаляцийн цацлага, 100мкг/тун (сульфат)	*	*	*	*
207	монтелукаст	зажилдаг шахмал 4мг, 5 мг	*	*	*	*
208	будесонид	утлагын уусмал, 0.5мг/2мл	*	*	*	*
22.2 Цэр ховхлох эм						
209	амброксол	сироп, 15мг/5мл - 30мг/5мл (гидрохлорид)	*	*	*	*
		тарилгын уусмал 15мг/2мл		*	*	*
210	ацетилцистейн	уусмал бэлтгэх нунтаг, 100мг, 200мг	*	*	*	*

23. Давс, ус, хүчил, шүлтийн тэнцвэрт нөлөөлөх эм						
23.1 Уулгаж сэлбэх бэлдмэл						
211	олон найрлагат давсны бэлдмэл	нунтаг, (глюкоз + натрийн хлорид + калийн хлорид + трисодиум цитрат/натрийн карбонат), 13.5г/л + 2.6г/л + 1.5г/л + 2.9г/л	*	*	*	*
23.2 Судсанд сэлбэх бэлдмэл						
212	глюкоз (декстроз)	тарилгын шингэн, 5% - 50%	*	*	*	*
213	глюкоз (декстроз) + натрийн хлоридын холимог уусмал	тарилгын шингэн, 5% + 0.9%	*	*	*	*
214	натрийн хлорид	тарилгын шингэн, 0.9%	*	*	*	*
215	натрийн бикарбонат	тарилгын шингэн, 4%	*	*	*	*
216	рингенийн уусмал	тарилгын шингэн, 100мл - 1000мл	*	*	*	*
217	рингер лактатын уусмал	тарилгын шингэн, 50мл - 500мл	*	*	*	*
23.3 Бусад						
218	тарилгын ус		*	*	*	*
24. Амндэм, эрдэс бодис						
24.1 Дан найрлагатай эм						
219	аскорбины хүчил	шахмал, 50мг	*	*	*	*
220	кальцийн глюконат	шахмал, 500мг	*	*	*	*
221	йодын бэлдмэл	шахмал, капсул, 60мг - 200мг (калийн давс)	*	*	*	*
222	пиридоксин	шахмал, 10мг-25мг (гидрохлорид)	*	*	*	*
223	ретинол	шахмал, капсул, 10000 ОУН - 200000 ОУН (пальмитат)	*	*	*	*
		дуслаар ууж хэрэглэх тосон уусмал, 100000 ОУН/мл (пальмитат)	*	*	*	*

224	эргокальциферол	шахмал, капсул, 50000 ОУН	*	*	*	*
		уух усан уусмал, 200 ОУН/мл - 10000 ОУН/ мл	*	*	*	*
225	холекальциферол	шахмал, капсул 400 ОУН - 1000 ОУН	*	*	*	*
		уух усан уусмал, 400 ОУН/мл	*	*	*	*
25. Хүүхдийн чих, хамар, хоолойн эмүүд						
226	будесонид	утлагын уусмал, 0.5мг/2мл,	*	*	*	*
		ингляцияйн цацлага, 200 мкг/тун		*	*	
		хамрын шүршлэг, 64мкг/тун		*	*	*
227	ципрофлоксацин	чихний дусал, 0.3% (гидрохлорид)		*	*	*
228	амброксол	утлагын уусмал, 15мг/2мл		*	*	*
26. Нярайн асаргаанд хэрэглэх өвөрмөц эмүүд						
26.1 Нярайд хэрэглэх эм						
229	хлоргексидин	гадуур хэрэглэх уусмал эсвэл гель, 7.1% (диглюконат)-ыг 4% хүртэл сулруулах (хүй цэвэрлэх)		*	*	
230	каффеин	тарилгын уусмал, 20мг/мл (цитрат)			*	
231	ибупрофен	тарилгын уусмал, 5мг/мл			*□	
232	простогландин Е	тарилгын уусмал, 0.5мг/мл, 500мг/ мл (алпростадил/ простогландин Е1), 1мг/мл (простогландин Е2),			*□	
233	сурфактант	хөвмөл, 80мг/мл (мөгөөрсөн хоолойд цацаж хэрэглэнэ)			*□	
		хөвмөл бэлтгэх нунтаг, 120мг			*	
27.Үе мөчний эмгэгийн эмчилгээнд хэрэглэх эмүүд						
27.1 Үе мөчний өвчнийг эмчлэх эм						
234	метотрексат	шахмал, 2.5мг (натрийн давс)		*	*	*

27.2 Ювений үе мөчний эмгэгт хэрэглэх эм						
235	ацетилсалицилын хүчил	шахмал, 100мг - 500мг		*	*	*

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ТОГТООЛ

2026 оны 5 дугаар
сарын 26-ны өдөр

Дугаар 07

Улаанбаатар
хот

ЖАГСААЛТ, ТӨЛБӨРИЙН ХЭМЖЭЭ, ТӨЛБӨРИЙН АРГА, ЖУРАМ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2 дахь хэсэг, 14 дүгээр зүйлийн 14.9.8, 14.9.12 дахь заалт, Эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1, 18.2 дахь хэсэг, 19 дүгээр зүйлийн 19.1 дэх хэсэг, 20 дугаар зүйлийн 20.1 дэх хэсэг, 21 дүгээр зүйлийн 21.3 дахь хэсгийг тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь:

1.“Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний оношийн хамааралтай бүлгийн жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ”-г нэгдүгээр хавсралтаар, “Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх төлбөрийн арга”-ыг хоёрдугаар хавсралтаар, “Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас зардлын төлбөрийг нь хариуцах тусламж, үйлчилгээний нэгж тохиолдлыг тооцох, санхүүжүүлэх журам”-ыг гуравдугаар хавсралтаар, “Төрөөс төлбөрийг нь хариуцах эмийн зардлыг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэх журам”-ыг дөрөвдүгээр хавсралтаар, “Төрөөс төлбөрийг нь хариуцах зарим өвчин эмгэг, түүний эмийн жагсаалт, хэлбэр, тун”-г тавдугаар хавсралтаар тус тус шинэчлэн баталсугай.

2.Дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Эрүүл мэндийн яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга (Н.Эрдэнэбаяр)-д даалгасугай:

1/энэ тогтоол батлагдсантай холбоотой эрүүл мэндийн байгууллагуудыг мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангаж, нэгдсэн мэдээлэл хүргүүлэх;

2/эрүүл мэндийн байгууллагын бүтэц, үйл ажиллагааны стандарт болон зардлыг нэмэгдүүлж байгаа зарим тушаал, шийдвэрт үнэлгээ хийж үр ашгийг сайжруулах арга хэмжээг авч ажиллах;

3/холбогдох эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний эмнэлзүйн заавар, удирдамжийг шинэчлэн батлуулж, эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанар, аюулгүй байдал, эмнэлзүйн үр дүнг сайжруулах

цогц арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх;

4/хүн амын эрүүл мэндийн эрэлт хэрэгцээнд үндэслэж, Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас худалдан авах тусламж, үйлчилгээний тэргүүлэх чиглэлийг тогтоох, тусгай зөвшөөрөл, магадлан итгэмжлэлийн журам, шалгуурыг шинэчлэх замаар шаардлагагүй эмчилгээ, үйлчилгээг бууруулах бодлогын арга хэмжээг тодорхойлох;

5/эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээг үзүүлэхэд ашиглаж байгаа анхдагч өгөгдлийг цахимжуулж, холбогдох маягыг боловсруулж, үйл ажиллагааг бүрэн цахимжуулах замаар эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний ажлын ачааллыг бууруулах, тусламж, үйлчилгээний өртгийн мэдээлэл болон нэхэмжлэлийг бодит цагийн горимд шилжүүлэх цогц арга хэмжээг авч ажиллах;

6/Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухайн жилийн батлагдсан төсвийн сар, улирлын хуваарь болон түүнд үндэслэсэн эрүүл мэндийн байгууллагуудын төсөв, тоо хэмжээнд хяналт тавих, төсвөөс давсан зардал төлөвлөхгүй байх, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тэнцлийг хангаж, өр төлбөргүй ажиллахад хяналт тавих, төрийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагуудын төсвийн зардлыг бодитоор төлөвлөх, орлоготой нийцсэн зарцуулалтын эрхийг нээж, санхүүжилтэд хяналт тавих, өр төлбөр үүсгэж ажилласан төсвийн байгууллагын захирагч нарт Төсвийн тухай хуулийн 70 дугаар зүйлийн 70.5 дахь хэсэгт заасан хариуцлага тооцох;

7/тусламж, үйлчилгээний төвлөрлийг сааруулах бодлогын хүрээнд төрөлжсөн мэргэшлийн эмнэлгээс үзүүлж байгаа зарим тусламж, үйлчилгээг аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт нутагшуулах төлөвлөгөөг боловсруулан батлуулж, хэрэгжилтийг зохион байгуулах;

8/эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний шатлалын бодлого, эмнэлэг хооронд өвчтөн шилжүүлэх журмыг боловсронгуй болгож, иргэнийг зохих эрүүл мэндийн байгууллагаас шаардлагатай тусламж, үйлчилгээг авч, давхардлыг арилгах;

9/уламжлалт анагаах ухааныг хөгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж, батлуулах;

10/сэргээн засах тусламж, үйлчилгээний тасралтгүй байдлыг хангах, журам зохицуулалтыг боловсронгуй болгон шинэчлэх;

11/энэ тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг бүтэн жилээр хийж, тайланг Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлд хүргүүлэх;

12/төрийн болон орон нутгийн өмчийн эрүүл мэндийн байгууллагын орлого, зарлагад үнэлгээ хийх, эм, эмнэлгийн хэрэгслийн худалдан авалтыг нэгдсэн удирдлагаар ханган үр ашгийг сайжруулах.

3.Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар (Ц.Батбаатар)-т даалгах нь:

1/энэ тогтоолын 1 дэх заалтад заасан төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн аргын дагуу эрүүл мэндийн байгууллагад төсөв хуваарилах аргачлалыг хүн амын эрэлт, бүсчлэл, төвлөрөл сааруулах бодлого, эрүүл мэндийн байгууллагын чадамж, гэрээний хэрэгжилтийн үр дүн зэрэгт үндэслэн боловсруулж, түүний дагуу ил тод, оновчтой хуваарилж, гэрээг байгуулж, тусламж, үйлчилгээг худалдан авах;

2/Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухайн жилийн батлагдсан төсвийн сар, улирлын хуваарьт үндэслэсэн эрүүл мэндийн байгууллагуудын гэрээг төсвийн хязгаараас хэтрүүлэн байгуулах, журамд зааснаас бусад гэрээнд заасан тоо хэмжээ, төсвөөс хэтэрсэн нэхэмжлэл хүлээн авах, санхүүжилт олгохыг хориглох бөгөөд хэрэв үүнийг зөрчсөн бол холбогдох албан тушаалтанд хариуцлага тухай бүр тооцож, Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тэнцлийг хангаж ажиллах;

3/эрүүл мэндийн байгууллага холбогдох журамд заасныг зөрчиж, даатгуулагчаас нэмэлт төлбөр авсан тохиолдолд холбогдох хариуцлага тооцож, гэрээг түдгэлзүүлэх, цуцлах, тухайн нэхэмжлэлийг хүчингүй болгох, даатгуулагчийг хохиролгүй болгож, тухайн эрүүл мэндийн байгууллагын удирдлагыг томилсон эрх бүхий байгууллагад мэдэгдэл хүргүүлэх;

4/эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний нэхэмжлэлийг иргэн, даатгуулагчийн хурууны хээ болон орчин үеийн дэвшилтэт технологи ашиглан төрийн үйлчилгээний Хур системээс бүрэн баталгаажуулсан тохиолдолд хүлээн авах;

5/энэ тогтоол батлагдсантай холбоотой эрүүл мэндийн даатгалын цахим системд шаардлагатай нэмэлт, өөрчлөлт хийх;

6/эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний төвлөрлийг сааруулах бодлоготой уялдуулан зарим эрүүл мэндийн байгууллагын гүйцэтгэлд үнэлгээ хийж, шаардлагатай тохиолдолд эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагаас санал авч эрүүл мэндийн байгууллагатай байгуулах гэрээний дүн, тоо хэмжээнд өөрчлөлт оруулах;

7/Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас хариуцах тусламж, үйлчилгээний багц, төлбөрийн хэмжээ, журам, гэрээт эрүүл мэндийн байгууллага болон шимтгэл төлөлтийн талаар даатгуулагчид зориулсан гарын авлага, контент бэлтгэж хэвлэл мэдээллийн бүх төрлийн аргыг хэрэглэн сурталчлан таниулах арга хэмжээг үр дүнтэй зохион байгуулах;

8/гэрээт эрүүл мэндийн байгууллагуудад энэ тогтоол, түүний хавсралтаар баталсан төлбөрийн хэмжээ, журам, төлбөрийн аргын

талаар цогц сургалтыг танхимын болон цахим хэлбэрээр үр дүнтэй хийх, контент боловсруулан тогтмол ашиглах боломжийг бүрдүүлэн сургалт зохион байгуулах;

9/энэ тогтоолын хэрэгжилтийн явцад хагас, бүтэн жилээр хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, тайланг Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлд хүргүүлэх.

4.Эрүүл мэндийн байгууллагын дарга /захирал/ нарт дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг даалгасугай:

1/Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.2.2 дахь заалтын дагуу жил бүрийн төсвийн зарлагыг орлого болон санхүүжүүлэх бусад эх үүсвэрээр нь бүрэн нөхдөг байхаар төлөвлөн баталж, хэрэгжүүлэх, мөн зүйлийн 6.4.1 дэх заалтын дагуу төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах, мөн зүйлийн 6.4.8 дахь заалтын дагуу төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх зарчмыг хэрэгжүүлэх;

2/эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардлын бүрэлдэхүүнд багтсан эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний чанарыг дээшлүүлэх зардлыг нэн тэргүүнд санхүүжүүлэх, зардлын бүрэлдэхүүнд багтаагүй хөрөнгө оруулалт, их засвар болон зориулалтын бус зардлыг санхүүжүүлэхгүй байх;

3/эрүүл мэндийн даатгалын байгууллагатай байгуулсан гэрээнд заасан төсөв, тоо хэмжээнд үндэслэн эмнэлгийн үйл ажиллагааны оновчтой удирдлагыг зохион байгуулах;

4/төрөөс төлбөрийг нь хариуцах эмийн татан авалтыг холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд хийж, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тасралтгүй байдлыг хангаж ажиллах;

5/эмнэлгийн тусламж, үйлчилгээний үр дүнг сайжруулах, төвлөрлийг сааруулах, тусламж, үйлчилгээг зохих шатлалд үзүүлэх, шаардлагагүй оношилгоо, шинжилгээ, эмчилгээ үзүүлэхээс татгалзаж ажиллах замаар санхүүжилтийн үр ашгийг дээшлүүлэх;

6/эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний хяналт, санхүүжилт, төлбөр тооцооны программ, нэхэмжлэлийг хянахад шаардлагатай анхан шатны маягтын мэдээллийг цахим системд оруулж, бодит цагийн горимд шилжүүлж журамд заасны дагуу илгээх, энэ тогтоолын хавсралтаар баталсан тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ болон журамд заасан зохицуулалттай холбоотой хөгжүүлэлт хийж үйл ажиллагаандаа мөрдөх;

7/иргэн, даатгуулагчид эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэхдээ хурууны хээ болон орчин үеийн дэвшилтэт технологи ашиглан төрийн үйлчилгээний Хур системээс бүрэн баталгаажуулж илгээх;

8/иргэн, даатгуулагчийг эрүүл мэндийн даатгал, эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэх тусламж, үйлчилгээ, энэ тогтоолын талаар үнэн зөв мэдээллээр хангах;

9/эрүүл мэндийн салбарын эрэлт, нийлүүлэлтийн бодлоготой уялдуулан эмнэлгээс үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний төрөл, зохион байгуулалтыг иргэн, даатгуулагчид сөргөөр нөлөөлөхгүйгээр шинэчлэн зохион байгуулах.

5.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Жагсаалт, төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай” Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2025 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 04, 2026 оны 04 дүгээр сарын 16-ны өдрийн 04 дүгээр тогтоолыг тус тус хүчингүй болсонд тооцсугай.

6.Энэхүү тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн Ажлын алба (Ц.Сарантуяа), Эрүүл мэндийн яамны Салбарын хяналт, дотоод аудит, хяналт шинжилгээ, үнэлгээний газар (Б.Янжмаа) нарт даалгасугай.

ДАРГА

Э.БАТШУГАР

Энэ тогтоолын хавсралтыг доорх линкээр үзнэ үү.
<https://legalinfo.mn/mn/detail?lawId=17437334507872>

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 345

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1. Улаанбаатар хотын хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2. Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Улаанбаатар хотын төвлөрсөн дулаан хангамжийн хүрээнд дулаан түгээх, дулаанаар зохицуулалттай хангах үйл ажиллагаа эрхэлж буй тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компани, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3. Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2019 оны 03 дугаар сарын 25-ны өдрийн 123, 2022 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн 516, 517, 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 639, 2025 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн 170, 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 715 дугаар тогтоолыг тус тус хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБАЯР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
345 дугаар тогтоолын хавсралт*

**УЛААНБААТАР ХОТЫН ХЭРЭГЛЭГЧДЭД
БОРЛУУЛАХ ДУЛААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын дулаан	Халаалт	төг/м3 634.00
		Халаалт, хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	төг/ГЖ 9,780.00
2	Хэрэгцээний ус халаасан дулаан	төг/м3	2,769.00
3	Дулааны уур	төг/ГЖ	7,253.00

2.Ахуйн хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф		
1	Орон сууцны халаалт (оюутны байр, подвал, "О"-ын өрөөний халаалт хамаарна)	төг/м2	531.00		
		төг/ГЖ	3,592.00		
2	Ахуйн хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	Хүний тоогоор	Халаалтын улиралд	төг/хүн 1,964.00	
			Халаалтын бус улиралд	төг/хүн 2,946.00	
			Усны зарцуулалтаар	төг/м3	1,714.00
			Хэмжүүрээр	төг/ГЖ	3,592.00
3	Дулааны үйлчилгээний тариф	40 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	3,465.00	
		41 м2-аас 80 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	5,775.00	
		81 м2-аас дээш талбайтай айл өрх	төг/сар	11,550.00	

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 346

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1. Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2. Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Дархан-Уул аймгийн Дархан сумын төвлөрсөн дулаан хангамжийн хүрээнд дулаан түгээх, дулаанаар зохицуулалттай хангах үйл ажиллагаа эрхэлж буй тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компани, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3. Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2022 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн 518, 2023 оны 12 дугаар сарын 06-ны өдрийн 720, 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 640, 2025 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн 171, 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 716 дугаар тогтоолыг тус тус хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБАЯР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
346 дугаар тогтоолын хавсралт

**ДАРХАН-УУЛ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН ХЭРЭГЛЭГЧДЭД
БОРЛУУЛАХ ДУЛААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф	
1	Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын дулаан	Халаалт	төг/м3	634.00
		Халаалт, хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	төг/ГЖ	8,627.00
2	Хэрэгцээний ус халаасан дулаан	төг/м3	2,365.00	
3	Дулааны уур	төг/ГЖ	7,204.00	

2.Ахуйн хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф		
1	Орон сууцны халаалт (оюутны байр, подвал, “О”-ын өрөөний халаалт хамаарна)	төг/м2	680.00		
		төг/ГЖ	7,543.00		
2	Ахуйн хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	Хүний тоогоор	Халаалтын улиралд	төг/хүн	3,534.00
			Халаалтын бус улиралд	төг/хүн	5,304.00
			Усны зарцуулалтаар	төг/м3	3,360.00
			Хэмжүүрээр	төг/ГЖ	7,543.00
3	Дулааны үйлчилгээний тариф	40 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	4,463.00	
		41 м2-аас 80 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	7,455.00	
		81 м2-аас дээш талбайтай айл өрх	төг/сар	14,700.00	

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 347

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Орхон аймгийн Баян-Өндөр сумын төвлөрсөн дулаан хангамжийн хүрээнд дулаан түгээх, дулаанаар зохицуулалттай хангах үйл ажиллагаа эрхэлж буй тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компани, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2022 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн 519, 2023 оны 12 дугаар сарын 06-ны өдрийн 721, 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 641, 2025 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн 172, 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 717 дугаар тогтоолыг тус тус хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБЯАР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
347 дугаар тогтоолын хавсралт

**ОРХОН АЙМГИЙН БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН ХЭРЭГЛЭГЧДЭД
БОРЛУУЛАХ ДУЛААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф	
1	Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын дулаан	Халаалт	төг/м3	677.00
		Халаалт, хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	төг/ГЖ	10,556.00
2	Хэрэгцээний ус халаасан дулаан	төг/м3	2,769.00	
3	Дулааны уур	төг/ГЖ	11,468.00	

2.Ахуйн хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф		
1	Орон сууцны халаалт (оюутны байр, подвал, “О”-ын ерөөний халаалт хамаарна)	төг/м2	680.00		
		төг/ГЖ	7,543.00		
2	Ахуйн хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	Хүний тоогоор	Халаалтын улиралд	төг/хүн	3,534.00
			Халаалтын бус улиралд	төг/хүн	5,304.00
		Усны зарцуулалтаар	төг/м3	3,360.00	
		Хэмжүүрээр	төг/ГЖ	7,543.00	
3	Дулааны үйлчилгээний тариф	40 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	4,463.00	
		41 м2-аас 80 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	7,455.00	
		81 м2-аас дээш талбайтай айл өрх	төг/сар	14,700.00	

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 348

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Дорнод аймгийн Хэрлэн сумын төвлөрсөн дулаан хангамжийн хүрээнд дулаан түгээх, дулаанаар зохицуулалттай хангах үйл ажиллагаа эрхэлж буй тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компани, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2023 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн 476, 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 642, 2025 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн 173, 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 718 дугаар тогтоолыг тус тус хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ

ЗОХИЦУУЛАГЧ

А.АЗБАЯР

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Д.ЦОГОО

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Б.ЭНХЖАРГАЛ

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
348 дугаар тогтоолын хавсралт*

**ДОРНОД АЙМГИЙН ХЭРЛЭН СУМЫН ХЭРЭГЛЭГЧДЭД
БОРЛУУЛАХ ДУЛААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф	
1	Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын дулаан	Халаалт	төг/м3	1,033.00
		Халаалт, хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	төг/ГЖ	9,002.00

2.Ахуйн хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф		
1	Орон сууцны халаалт (оюутны байр, подвал, "О"-ын өрөөний халаалт хамаарна)	төг/м2	680.00		
		төг/ГЖ	6,644.00		
2	Ахуйн хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	Хүний тоогоор	Халаалтын улиралд	төг/хүн	2,514.00
			Халаалтын бус улиралд	төг/хүн	3,772.00
		Усны зарцуулалтаар		төг/м3	3,360.00
		Хэмжүүрээр		төг/ГЖ	5,059.00
3	Дулааны үйлчилгээний тариф	40 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	4,435.00	
		41 м2-аас 80 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	7,392.00	
		81 м2-аас дээш талбайтай айл өрх	төг/сар	14,784.00	

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 349

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсэг, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс ба Зөвлөлийн Засагт Нийгэм Журамт Бүгд Найрамдах Холбоот Улсын хооронд 1949 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр байгуулсан Хэлэлцээрийн 10 дугаар зүйлийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Монгол-Оросын хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг “Улаанбаатар төмөр зам”-ын Улаанбаатар хотын төвлөрсөн дулаан хангамжийн хүрээнд хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Монгол-Оросын хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг “Улаанбаатар төмөр зам” (Х.Хэрлэн)-д үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2022 оны 10 дугаар сарын 28-ны өдрийн 522, 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 643, 2025 оны 04 дүгээр сарын 03-ны өдрийн 174, 2025 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн 719 дүгээр тогтоолыг тус тус хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБАЯР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
349 дүгээр тогтоолын хавсралт

**МОНГОЛ-ОРОСЫН ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН НИЙГЭМЛЭГ
“УЛААНБААТАР ТӨМӨР ЗАМ”-ЫН ХЭРЭГЛЭГЧДЭД БОРЛУУЛАХ
ДУЛААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф	
1	Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын дулаан	Халаалт	төг/м3	698.00
		Халаалт, хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	төг/ГЖ	10,757.00
2	Хэрэгцээний ус халаасан дулаан	төг/м3	3,045.00	

2.Ахуйн хэрэглэгчдэд борлуулах дулааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф		
1	Орон сууцны халаалт (оюутны байр, подвал, “О”-ын өрөөний халаалт хамаарна)	төг/м2	584.00		
		төг/ГЖ	3,951.00		
2	Ахуйн хэрэгцээний халуун ус халаасан дулаан	Хүний тоогоор	Халаалтын улиралд	төг/хүн	2,160.00
			Халаалтын бус улиралд	төг/хүн	3,240.00
			Усны зарцуулалтаар	төг/м3	1,885.00
			Хэмжүүрээр	төг/ГЖ	3,951.00
3	Дулааны үйлчилгээний тариф	40 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	3,812.00	
		41 м2-аас 80 м2 хүртэл талбайтай айл өрх	төг/сар	6,353.00	
		81 м2-аас дээш талбайтай айл өрх	төг/сар	12,705.00	

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 350

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Төв, Өмнөд, Алтай-Улиастайн бүсийн нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг нэгдүгээр хавсралтаар, айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниуд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 632 дугаар тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБАЯР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

**Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
350 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралт**

**ҮЙЛДВЭР, АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГАД БОРЛУУЛАХ
ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг (Дэмжих тариф 13.48 төг/кВт.ц орсон, НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Уул уурхайн олборлох, боловсруулах аж үйлдвэр, зарим аж ахуйн нэгж, байгууллага		
	<i>Үүнд: Нүүрс олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Газрын тос, шатдаг хий олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Төмрийн хүдэр олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлолт</i>		
	<i>Бусад ашигт малтмал олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Банк, банкны нэгж</i>		
	<i>Согтууруулах ундаа үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч</i>		
	<i>Криптовалют олборлох, үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч</i>		
	1.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц
1.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	328.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	547.00
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	184.00
2	Үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч		
2.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	289.00
2.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	289.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	459.00
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	168.00
3	Төсвийн байгууллага		
3.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	292.00
3.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	292.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	437.00
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	176.00
4	Бусад үйлдвэр, аж ахуйн нэгж байгууллага		
4.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	278.00

4.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	278.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	417.00
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	168.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
350 дугаар тогтоолын хоёрдугаар хавсралт*

АЙЛ ӨРХӨД БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ

1. Айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг (Дэмжих тариф 13.48 төг/кВт.ц орсон, НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Энгийн тоолууртай		
а	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	184.00
б	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	269.00
в	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг	төг/кВт.ц	299.00
2	2 тарифт тоолууртай		
2.1	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	191.00
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	154.00
2.2	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	236.00
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	168.00
2.3	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	278.00
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	168.00
3	3 тарифт тоолууртай		
3.1	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	179.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	294.00
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	119.00
3.2	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	200.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	305.00
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	119.00
3.3	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	231.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	315.00
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	119.00
4	Сарын суурь тариф	төг/сар	3,360.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 351

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос **ТОГТООХ** нь:

1.Зүүн бүсийн нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг нэгдүгээр хавсралтаар, айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниуд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 633 дугаар тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБАЯР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
351 дүгээр тогтоолын нэгдүгээр хавсралт

ҮЙЛДВЭР, АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГАД БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ

1. Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф	
1	Уул уурхайн олборлох, боловсруулах аж үйлдвэр, зарим аж ахуйн нэгж, байгууллага <i>Үүнд: Нүүрс олборлолт, боловсруулалт</i> <i>Газрын тос, шатдаг хий олборлолт, боловсруулалт</i> <i>Төмрийн хүдэр олборлолт, боловсруулалт</i> <i>Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлолт</i> <i>Бусад ашигт малтмал олборлолт, боловсруулалт</i> <i>Банк, банкны нэгж</i> <i>Согтууруулах ундаа үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч</i> <i>Криптовалют олборлох, үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч</i>			
	1.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	328.00
	1.2	3 тарифт тоолууртай		
	а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	328.00
	б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	547.00
	в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	184.00
	2	Үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч		
2.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	264.00	
2.2	3 тарифт тоолууртай			
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	264.00	
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	434.00	
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	143.00	
3	Төсвийн байгууллага			
3.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	265.00	
3.2	3 тарифт тоолууртай			
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	265.00	

б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	410.00
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	150.00
4	Бусад үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллага		
4.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	253.00
4.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	253.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	392.00
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	143.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
351 дүгээр тогтоолын хоёрдугаар хавсралт*

АЙЛ ӨРХӨД БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ

1. Айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Энгийн тоолууртай		
а	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	159.00
б	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	244.00
в	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг	төг/кВт.ц	274.00
2	2 тарифт тоолууртай		
2.1	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	166.00
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	129.00
2.2	Сарын нийт хэрэглээний 151 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	211.00
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	143.00
2.3	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	253.00
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	143.00
3	3 тарифт тоолууртай		
3.1	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	153.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	269.00
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	93.00
3.2	Сарын нийт хэрэглээний 151 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	174.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	279.00
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	93.00
3.3	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	206.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	290.00
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	93.00
4	Сарын суурь тариф	төг/сар	3,360.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 352

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос **ТОГТООХ** нь:

1.Баруун бүсийн нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг нэгдүгээр хавсралтаар, айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниуд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 634 дүгээр тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБАЯР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
352 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралт

**ҮЙЛДВЭР, АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГАД БОРЛУУЛАХ
ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Уул уурхайн олборлох, боловсруулах аж үйлдвэр, зарим аж ахуйн нэгж, байгууллага	төг/кВт.ц	328.00
	Үүнд: <i>Нүүрс олборлолт, боловсруулалт Газрын тос, шатдаг хий олборлолт, боловсруулалт Төмрийн хүдэр олборлолт, боловсруулалт Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлолт Бусад ашигт малтмал олборлолт, боловсруулалт Банк, банкны нэгж Согтууруулах ундаа үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч Криптовалют олборлох, үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч</i>		
2	Үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	төг/кВт.ц	289.00
3	Төсвийн байгууллага	төг/кВт.ц	292.00
4	Бусад үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллага	төг/кВт.ц	278.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
352 дугаар тогтоолын хоёрдугаар хавсралт*

АЙЛ ӨРХӨД БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ

1. Айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Айл өрхийн цахилгааны тариф		
а	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	184.00
б	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	269.00
в	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг	төг/кВт.ц	299.00
2	Сарын суурь тариф	төг/сар	3,360.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 353

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсэг, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс ба Зөвлөлийн Засагт Нийгэм Журамт Бүгд Найрамдах Холбоот Улсын хооронд 1949 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр байгуулсан хэлэлцээрийн 10 дугаар зүйлийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1. Монгол-Оросын хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг “Улаанбаатар төмөр зам”-ын түгээх сүлжээнд холбогдсон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг нэгдүгээр хавсралтаар, айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг хоёрдугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Монгол-Оросын хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг “Улаанбаатар төмөр зам” (Х.Хэрлэн)-д үүрэг болгосугай.

3. Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4. Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 635 дугаар тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ

ЗОХИЦУУЛАГЧ

А.АЗБАЯР

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Д.ЦОГОО

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Б.ЭНХЖАРГАЛ

**Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
353 дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралт**

**ҮЙЛДВЭР, АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГАД БОРЛУУЛАХ
ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг (Дэмжих тариф 13.48 төг/кВт.ц орсон, НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Уул уурхайн олборлох, боловсруулах аж үйлдвэр, зарим аж ахуйн нэгж, байгууллага		
	<i>Үүнд: Нүүрс олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Газрын тос, шатдаг хий олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Төмрийн хүдэр олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлолт</i>		
	<i>Бусад ашигт малтмал олборлолт, боловсруулалт</i>		
	<i>Банк, банкны нэгж</i>		
	<i>Согууруулах ундаа үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч</i>		
<i>Криптовалют олборлох, үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч</i>			
1.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	360.80
1.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	360.80
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	601.70
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	202.40
2	Үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч		
2.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	317.90
2.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	317.90
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	504.90
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	184.80
3	Төсвийн байгууллага		
3.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	321.20

3.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	321.20
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	480.70
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	193.60
4	Бусад үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллага		
4.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	305.80
4.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	305.80
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	458.70
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	184.80

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
353 дугаар тогтоолын хоёрдугаар хавсралт*

АЙЛ ӨРХӨД БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ

1. Айл өрхөд борлуулах цахилгааны тарифыг (Дэмжих тариф 13.48 төг/кВт.ц орсон, НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Энгийн тоолууртай		
а	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	202.40
б	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	295.90
в	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг	төг/кВт.ц	328.90
2	2 тарифт тоолууртай		
2.1	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	210.10
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	169.40
2.2	Сарын нийт хэрэглээний 151 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	259.60
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	184.80
2.3	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	305.80
б	Орой, шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	184.80
3	3 тарифт тоолууртай		
3.1	Сарын нийт хэрэглээний 150 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	196.90
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	323.40
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	130.90
3.2	Сарын нийт хэрэглээний 151 кВт.ц-аас их, 300 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	220.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	335.50
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	130.90
3.3	Сарын нийт хэрэглээний 300 кВт.ц-аас их хэрэглээг		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	254.10

б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 21.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	346.50
в	Шөнийн хэрэглээ /21.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	130.90
4	Сарын суурь тариф	төг/сар	3,696.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.

Захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд
2026 оны 6 дугаар сарын 5-ны өдрийн 7620 дугаарт бүртгэв

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 354

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Төв, Зүүн, Өмнөд, Баруун, Алтай-Улиастайн бүсийн нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны чадлын тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниуд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 636 дугаар тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ

ЗОХИЦУУЛАГЧ

А.АЗБАЯР

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Д.ЦОГОО

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Б.ЭНХЖАРГАЛ

Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
354 дүгээр тогтоолын хавсралт

**ТӨВ, ЗҮҮН, ӨМНӨД, БАРУУН, АЛТАЙ-УЛИАСТАЙН БҮСИЙН
НЭГДСЭН СҮЛЖЭЭНД ХОЛБОГДСОН ҮЙЛДВЭР, АЖ АХУЙН НЭГЖ,
БАЙГУУЛЛАГАД БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ЧАДЛЫН ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны чадлын тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Уул уурхайн олборлох, боловсруулах аж үйлдвэр, зарим аж ахуйн нэгж, байгууллага <i>Үүнд: Нүүрс олборлолт, боловсруулалт Газрын тос, шатдаг хий олборлолт, боловсруулалт Төмрийн хүдэр олборлолт, боловсруулалт Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлолт Бусад ашигт малтмал олборлолт, боловсруулалт Банк, банкны нэгж Согтууруулах ундаа үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч Криптовалют олборлох, үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч</i>	төг/кВт/сар	45,626.00
2	Үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	төг/кВт/сар	33,600.00
3	Төсвийн байгууллага	төг/кВт/сар	17,050.00
4	Бусад үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллага	төг/кВт/сар	16,275.00

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 355

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсэг, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс ба Зөвлөлийн Засагт Нийгэм Журамт Бүгд Найрамдах Холбоот Улсын хооронд 1949 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр байгуулсан хэлэлцээрийн 10 дугаар зүйлийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Монгол-Оросын хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг “Улаанбаатар төмөр зам”-ын түгээх сүлжээнд холбогдсон үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны чадлын тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхэтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг Монгол-Оросын хувь нийлүүлсэн нийгэмлэг “Улаанбаатар төмөр зам” (Х.Хэрлэн)-д үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 637 дугаар тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ
ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ
А.АЗБАЯР
Д.ЦОГОО
Б.ЭНХЖАРГАЛ

Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
355 дугаар тогтоолын хавсралт

**МОНГОЛ-ОРОСЫН ХУВЬ НИЙЛҮҮЛСЭН НИЙГЭМЛЭГ
“УЛААНБААТАР ТӨМӨР ЗАМ”-ЫН ТҮГЭЭХ СҮЛЖЭЭНД
ХОЛБОГДСОН ҮЙЛДВЭР, АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГАД
БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ЧАДЛЫН ТАРИФ**

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны чадлын тарифыг (НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Уул уурхайн олборлох, боловсруулах аж үйлдвэр, зарим аж ахуйн нэгж, байгууллага <i>Үүнд: Нүүрс олборлолт, боловсруулалт Газрын тос, шатдаг хий олборлолт, боловсруулалт Төмрийн хүдэр олборлолт, боловсруулалт Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал олборлолт Бусад ашигт малтмал олборлолт, боловсруулалт Банк, банкны нэгж Согтууруулах ундаа үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч Криптовалют олборлох, үйлдвэрлэх үйл ажиллагаа эрхлэгч</i>	төг/кВт/сар	50,188.60
2	Үүрэн холбооны үйлчилгээ эрхлэх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	төг/кВт/сар	36,960.00
3	Төсвийн байгууллага	төг/кВт/сар	18,755.00
4	Бусад үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллага	төг/кВт/сар	17,902.50

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 356

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 181 дүгээр тогтоолын 5 дугаар хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1.Цахилгаан эрчим хүчний нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай хэрэглэгчдэд борлуулах цахилгааны тарифыг хавсралтаар баталсугай.

2.Батлагдсан тарифыг захиргааны хэм хэмжээний актын улсын нэгдсэн бүртгэлд бүртгэж, “Захиргааны хэм хэмжээний актын эмхтгэл”-д нийтлэгдсэн өдрөөс эхлэн мөрдөж ажиллахыг цахилгаан түгээх, хангах тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниуд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудын дарга, захирал нарт үүрэг болгосугай.

3.Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

4.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан Эрчим хүчний зохицуулах хорооны “Тариф батлах тухай” 2024 оны 11 дүгээр сарын 01-ний өдрийн 638 дугаар тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ

ЗОХИЦУУЛАГЧ

А.АЗБАЯР

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Д.ЦОГОО

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Б.ЭНХЖАРГАЛ

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
356 дугаар тогтоолын хавсралт*

**ЦАХИЛГААН ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ НЭГДСЭН СҮЛЖЭЭНД
ХОЛБОГДСОН НИЙГМИЙН ХАЛАМЖИЙН ДЭМЖЛЭГ, ТУСЛАЛЦАА
ЗАЙЛШГҮЙ ШААРДЛАГАТАЙ ХЭРЭГЛЭГЧДЭД МӨРДӨХ
ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ**

1.Нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай хэрэглэгчдэд борлуулах цахилгааны тарифыг ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Энгийн тоолууртай		
а	Сарын нийт хэрэглээний 100 кВт.ц-аас ихгүй хэрэглээг	төг/кВт.ц	90.00
б	Сарын нийт хэрэглээний 100 кВт.ц-аас их хэрэглээг	төг/кВт.ц	110.00

ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ТОГТООЛ

2026 оны 05 дугаар
сарын 29-ний өдөр

Дугаар 357

Улаанбаатар
хот

ТАРИФ БАТЛАХ ТУХАЙ

Эрчим хүчний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.1.4, 9.2 дахь хэсэг, Захиргааны ерөнхий хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.2 дахь хэсэг, Монгол Улсын Засгийн газрын 2026 оны 05 дугаар сарын 06-ны өдрийн 17 дугаар хуралдааны тэмдэглэлийн 4 дүгээр хэсгийг тус тус үндэслэн Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1. “Эрдэнэт үйлдвэр” ТӨҮГ-т борлуулах цахилгааны тариф болон цахилгааны чадлын тарифыг хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Батлагдсан тарифыг 2026 оны 06 дугаар сарын 15-ны өдрөөс эхлэн 2027 оны 06 дугаар сарын 01-ний өдрийг хүртэл хугацаанд мөрдөж ажиллахыг “Эрдэнэт, Булганы цахилгаан түгээх сүлжээ” ТӨХК-д үүрэг болгосугай.

3. Энэ тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Үнэ, тарифын газар (Б.Эрдэнэбулган)-т даалгасугай.

ДАРГА

Э.ТҮВШИНЧУЛУУН

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Л.ДАШМЯГМАРЖАВ

ЗОХИЦУУЛАГЧ

А.АЗБАЯР

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Д.ЦОГОО

ЗОХИЦУУЛАГЧ

Б.ЭНХЖАРГАЛ

*Эрчим хүчний зохицуулах хорооны
2026 оны 05 дугаар сарын 29-ний өдрийн
357 дугаар тогтоолын хавсралт*

“ЭРДЭНЭТ ҮЙЛДВЭР” ТӨҮГ-Т БОРЛУУЛАХ ЦАХИЛГААНЫ ТАРИФ БОЛОН ЦАХИЛГААНЫ ЧАДЛЫН ТАРИФ

1.Үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад борлуулах цахилгааны тарифыг (Дэмжих тариф 13.48 төг/кВт.ц орсон, НӨАТ-гүй) ангиллаас нь хамааруулан төлбөр тооцох үзүүлэлтийн нэгжид дараах байдлаар тогтооно:

д/д	Ангилал	Хэмжих нэгж	Тариф
1	Цахилгааны тариф		
1.1	Энгийн тоолууртай	төг/кВт.ц	454.00
1.2	3 тарифт тоолууртай		
а	Өдрийн хэрэглээ /06.00 цагаас 17.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	454.00
б	Оройн хэрэглээ /17.00 цагаас 22.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	759.00
в	Шөнийн хэрэглээ /22.00 цагаас 06.00 цаг хүртэл/	төг/кВт.ц	255.00
2	Цахилгааны чадлын тариф	төг/кВт/сар	63,242.00

Тайлбар: Өдөр, орой, шөнийн тарифыг мөрдөх хугацааг тоолуурын цагаар тооцно.